

„Istennek terve van azzal, hogy milyen adottságokkal születünk. Ha ezt képesek vagyunk szeretettel elfogadni, akkor a legjobbat hozhatjuk ki magunkból, akár a természetünkről, akár a külsőnkéről van szó.”

Tiszta szív, tiszta divat ► 12. oldal

„Az ördögnek szánt ünnep ez. S úgy tetszik, mintha az emberek szégyellnék kicsapongásait, ezért rejtik el ábrázatukat álorka alá.”

Farsangkor fánkot falunk ► 14. oldal

„Érdekesség, hogy Erzsébet testvér is egy olvasói levél útján értesült arról, hogy fordítását – tévesen – Prohászka püspöknek tulajdonítják. Az Új Ember 1978. április 23-i száma is lehozta a verset mint »Prohászka Ottokár egyetlen fiatalkori versét.«”

EvÉ&Levél ► 15. oldal

Kórházkápolna-szentelés Kapuváron ► 3. oldal
Szolidaritás – másként ► 4. oldal

Vitó Zoltán és a szavak ► 5. oldal
Száz éve született dr. Pröhle Károly ► 10. oldal

Vágyódás a tavasz után ► 12. oldal
Egy könyv, amely átförmál ► 13. oldal

Ötvened vasárnapjának evangéliumában (Lk 18,31–43) az Úr harmadszor jelenti szenvedését tanítványainak, és elindul a via dolorosa felé. Az egyház a böjt küszöbére érkezett, és az evangélium megvilágítja az Áldozat útját, és meg akarja nyitni a szemünket, hogy a fájdalmak férfiban meglássuk a bűn, halál sötétségébe merült világ világosságát, szabadítókat, megváltókat, királyunkat.

Dies Academicus

Hárman kaptak teológiai díszdoktori címet

► **D. dr. Pröhle Károly** teológiai professzor születésének századik évfordulóját megemlékezéssel és díszdoktorok avatásával ünnepelte meg az Evangelikus Hittudományi Egyetem (EHE). A február 24-én Budapesten megrendezett tanulmányi konferencia keretében **Gémes István** lelkész, **dr. Rudolf Keller** egyháztörténész és **Szokolay Sándor** zeneszerző kapta meg a *doctor honoris causa* címet.

Bevezető köszöntésében dr. Szabó Lajos rektor Pröhle Károly személyét méltatva kiemelte, hogy a professzor egész munkásságát a gondolkodás, a bizalom és a kitartó tanulás jellemezte. Számára is fontos volt az, ami a jelen lévő három díszdoktor élet-

útját hídként köti össze: a Biblia és a lutheri tanítás iránti hűség és mások segítése.

A továbbiakban fényképek, életrajzi adatok, filmfelvételek és egykori tanítványainak emlékező szavai segítségével idézhetők fel a résztvevők az

ünnepelt alakját. *Sárkányné Horváth Erzsébet* összefoglalta mindazt, amit Pröhle Károlytól tanult. Elmondása szerint a professzor megtanította diákjait arra, hogy Isten szemével lássák a világot és az embereket. Felfedezte velük a Szentírás ismeretének gazdagságát. Megkívánta tőlük a prédikáció pontos, logikus felépítését, és segítette őket abban, hogy oda tudjanak figyelni az íghallgatókra. A lendő lelkészek eszébe véste a gyülekezet tanításának fontosságát, a liturgiában pedig a rend és a fegyelem szempontját emelte ki.

► Folytatás a 6. oldalon

SEMPER REFORMANDA

„[Szent Jakab] némely helyeken megnevezi ugyan Krisztust, ám semmit nem tanít róla, csupán a közönséges, Istenbe vetett hitről beszél. Az apostolok valódi hivatala azonban az, hogy Krisztus szenvedését, feltámadását és hivatalát hirdessék, s a hitnek alapot építsenek ezekből, amint ő maga megjelenti (Jn 15,27): »De ti is bizonyoságot tesztek rólam.« Ebben pedig minden valóban szent könyv megegyezik, mert ezek egytől egyig Krisztusról prédikálnak és tanítanak. S minden tanítás igazi próbaköve, ha megvizsgáljuk, beszél-e Krisztusról, avagy sem, mert az írásk mind Krisztusról adnak hírt (Róm 3,21), s Szent Pál is egyedül Krisztust akarja ismerni (1Kor 2,2).”

► Luther Márton:

Először Szent Jakab és Júdás leveleihez (Szita Szilvia fordítása)

Kétfókuszú egyházkerületi nap Pápán

► A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben a kerület megalakulását kimondó 1997. február 22-i zsinati döntésre emlékezve rendezik meg minden esztendőben az egyházkerületi napot. Idén február 26-án, szombaton Pápa várta a régió lutheránus gyülekezeteinek tagjait. A meghirdetett program délelőtt a város evangélikus templomába invitált, a százötven évvel ezelőtt Pápán született **Payr Sándor** egyháztörténészre való emlékezésre, délután pedig egy közeli általános iskola aulájába, a kerület püspökjelöltjeinek bemutatkozó fórumára. Az előadásokra és a fórumra mintegy félezen voltak kíváncsiak...

„Kétfókuszú ünnepre gyűlt össze a kerület népe” – mutatott rá áhítatában **Ittész János**. A felettébb tartalmasnak ígérkező napot ApCsel 1,13 alapján intonáló püspök hangsúlyozta, hogy e hagyományos alkalom ezúttal az egyház és az apostoli szolgálat lényegének vizsgálatára kínál lehetőséget. Az egyház Jézus földön küzdő népe. Jézus arra kéri követőit: tegyenek tanúságot arról, hogy ő

az egész világ ura. Van ígéretünk arra, hogy az egyház megmarad, de vajon mi megmaradunk-e benne? Nem az tehát a kérdés, hogy az Úr megtartja-e az ígétét, hanem az, hogy mi hiszünk-e neki, hiszünk-e benne. Az egyháztörténet lényege, hogy újra és újra átéljük az evangélium csodáját: Isten tartja meg egyházát.

► Folytatás a 3. oldalon

Apáink útján

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA

„Az én apám erősebb, mint az Isten” – jelenti ki dalában a *Vad Fruttik* együttes énekese. Hirtelen felháborodom, amikor a közszolgálati rádió könnyűzenei adóján ezt a már-már blaszfémikusnak tűnő mondatot hallok. Ám amikor – az alternatív könnyűzenében is meglehetősen ritka nyíltsággal – folytatja történetét a zenekar frontembere, feleszmélek, hogy nem egyszerű istenkáromlásnak, hanem egy rettenetes fájdalom éterbe kiáltásának vagyok fültanúja. „Gyerekként a templomban csak azt kértem: ne legyen belőle lecsúszott, nagy ivó. De a harcban alulmaradt a Mindenható.”

A vallomásnak azonban még mindig nincs vége: „Akkora gödröt ásott velem a bánat, izomból beletolnék egy panelházat, pedig a boldogság is karnyújtásnyira van, csak azt elhajtották magzatkoromban.” A folytatásban pedig *Zorán* néhány évtizedes slágerének parafrázisát ordítja a fiatalember: „Nem hiszek a gyűrű aranyában. Nem hiszek a szavak igazában. (...) Nem hiszek az otthon melegében. Nem hiszek apáink erejében. Nem hiszek, nem hiszek...”

A helyzet több mint szomorú. Sláger lehetett a valóságból: egy családból, apából, otthonból és ezáltal Istenből kiábrándult generáció lép hamarosan a felnőttek közé. Hol van már a tizenhatodik századi családmodell, amikor Luther azzal a felszólítással tette le a német családok asztalára az anyanyelvű Bibliát, hogy azt esténként az atyák vezetésével tanulmányozzák az ifjak? Hová tűnt a családi tűzhely melege és a családfő, aki háza népe testi és lelki táplálásáért is felelt? Egyáltalán hol vannak a családok? Gyermekek jelentős része nem két szülő mellett nő fel, sőt egyre gyakrabban nem is tartós kapcsolatba születik bele. Ahol pedig még egy fedél alatt él férfi és nő, sokszor valóban egy jobb, józanabb apáért vagy éppen anyáért könyörögnek a gyermekek.

Vannak kicsinyek, akik nem is tudják, eredetileg mit jelent a család. Egy lelkész mesélte, hogy óvodás hittanosaival egyre gyakrabban kerül kínos helyzetbe, azok ugyanis nem értik a család fogalmát. Máskor meg, amikor kéri, hogy rajzolják le szüleiket és testvéreiket, nem kerül apa a papírra, vagy éppen anya mellett két férfi mosolyog le a rajzlapról. A mindennapi kenyér kapcsán pedig a legkisebbeknél is megelőzi a munkát a segély vagy a „szerzés” kevésbé becsületes formája.

Szintén lelkésztől hallottam, hogy hittanosa azzal magyarázta fáradtságát a hét közepén, hogy hajnalban jöttek haza arról a rokonlátogatásról a szomszéd faluból, ahol „anyáék kártyáztak és ittak”. Megint máskor nem tudta eldönteni a lelképásztor, hogy a gyermekeért óvodába érkező édesanya

a kényelmetlen magas sarkú cipőtől nem tud egyensúlyozni, vagy attól az italmennyiségtől, amelynek szaga messziről megcsapta az óvónők orrát.

Hallani gyerekekről, akik nikotin- vagy drogfüggőségben szenvednek születésük első percétől, mert nemcsak hogy nem tisztán fogantak, de a szülők a várandósság ideje alatt sem mellőzték szenvedélyeiket. Ilyenkor szinte kézzelfogható az öszövétségi mondat: „Megbüntetem az atyák bűnéért a fiakat is harmad- és negyedikzig...” (5Móz 5,9) És még csak most tartunk a második generációnál...!

Hol van már a tizenhatodik századi családmodell, amikor Luther azzal a felszólítással tette le a német családok asztalára az anyanyelvű Bibliát, hogy azt esténként az atyák vezetésével tanulmányozzák az ifjak?

Egyre kevesebb az igazi család, a szeretetteljes vérségi közösség. A közelmúlt diszkótragédiájával kapcsolatban is előkerült: tizennégy-tizenöt éves fiúk és lányok ezrei hetente két-három éjszakát is gépezetét hallgatva, zsúfolt tömegben töltöttek a családi vacsora és beszélgetés helyett. Nem a jókedv, a baráti együttlétek és az öröm létjogosultságát tagadom, de aligha normális, hogy gyerekek rendszeresen különböző pótszerek és óvszerek után nyúlnak. A szülők legnagyobb hibája pedig talán nem is az, hogy nem mondanak nemet szombat éjfélkor a buliba igyekvő tinédzser lányainak, hanem hogy évekkor korábban engedték gyermeküket kipottyanni a családi fészekből, amikor saját viselkedésükkel, közönyükkel elvetették gyermekekben a „másra vágyom” érzést...

Érthető tehát a már idézett zenekar másik számából sütt kiábrándultság: „A buli ize a számban. Lányok neonruhában oldódnak a színpadon. Részeg vagyok, nem is tudom, mire jó, ha jó ez, az alkohol boldoggá tesz. Akkor az a kevés kis öröm is kihányva fekszik a kövön. (...) Nincs már kibenn hinni, ráuntam a tájra. Nekem senkim sincsen, most látsz utoljára.”

A keresztyén ember felelőssége óriási. Vajon ki tudja-e alakítani és meg tudja-e őrizni saját családjában a tűzhely melegét, ahol jól érzi magát gyermek, szülő és nagyszülő egyaránt? És vajon maga az egyház tud-e védőhálózt feszíteni a sok-sok, fészekből kipottyantó, ebben a viharos világban azonban repülni még nem tudó gyermek alá? Képesek vagyunk-e alternatívát, megérett füleket, ölelő kezeket kínálni a tékozló apák tékozló gyermekeinek? Rajtunk is áll, hogy a jövőben megszülető gyermekek hiszik-e az otthon melegét.

A szerző jogász, az Evangelikus Élet rovatvezetője

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Eléd visszük kéréseinket, mert egyedül a te erődben és hatalmadban bízunk. Békétlen, forrongó világban élünk. Gyakran érezzük az igazság érvényesülésének hiányát. Kérünk, te viseld gondját az embereknek mindenütt, bárhol éljenek is a földön. Terjeszd ki ortalma-zó kezéd kicsik és nagyok, gyermekek és nők, idősek és fiatalok fölé. Könyörgünk minden népért, minden emberért, nemzetünkért, országunkért, magyar hazánkért.

Urunk! Könyörgünk egyházadért, hogy világosságot terjesszen a világban, hogy megvilágítsa az élet útját az emberek előtt! Könyörgünk egyházad látható egységéért. A gyülekezetekért, a gyülekezetekben élő közösségeikért, hogy a keresztyének a lelki ajándékok különbözőségében is mindenhol egyetértésben éljenek. Add, hogy együtt végezhessük szolgálatainkat iskolákban, kórházakban, szociális intézményekben. Együtt tudjunk megszólalni társadalmi kérdésekben a feszültségekkel teli világban, közös erővel igyekezzünk az igazságosságra és a békére.

Istenünk! Könyörgünk az igehirdetés melegeleveníő erejéért, a misszió munkájáért azok között, akik az egyháztól távol élnek. Te óvd meg a megfáradástól, a kiüresedéstől és a közönytől munkatársainkat és gyülekezeiteink tagjait.

Könyörgünk hívókért és nem hívókért egyaránt. Kérünk, erősítsd meg a családokat, vezesd fiataljainkat, add, hogy a közösségből kiszakadt embertársaink felé is nyitottak maradjunk. Te adj fantáziát, leleményességet és felülről való bölcsességet vezetőinknek, lelkipásztorainknak.

Urunk! Könyörgünk szereteteinkért. Áldd meg otthonainkat, gyógyítsd betegeinket. Adj tiszta vizet, tiszta levegőt, tiszta élelmet, tiszta beszédet. Könyörgünk minden gyermekért, akinek nincs ágya, ahol aludhat, akinek nincs elég enivalója, sem segítője, sem gondozója. Könyörgünk minden gyermekért, akinek nincsen saját nyugodt, rejtett kis zuga, és nincsen semmiféle játéka sem. Minden gyermekért, aki távol szakadt otthonától, családjától. ortalmazd meg őket! Küldj segítségükre embereket, és használj fel minket is.

Istenünk! Hálát adunk neked azért az ígéretért, hogy néped szeméről letrörlöd könnyeit, hogy gyermekeid egykor ott lesznek, ahol nincs gyász, és nincs szenvedés. Add, hogy amikor előrement szereteteinkre gondolunk, reménységgel tekintünk örök országod felé. Tudjuk, hogy te nem vagy süket kimondott és kimondatlan szavainkra sem; Jézus Krisztus nevében kérünk, hallgass meg minket. Ámen.

HIRDETÉS

**Evangelikus
műsorok a magyar
televízióban**

Március 6-án, vasárnap az m1-en 11.10-kor, az m2-n 14.10-kor *Evangelikus ifjúsági műsort* láthatunk. Közreműködnek az Evangelikus Hittudományi Egyetem hallgatói *Zsirus András* egyetemi lelkész vezetésével.

Ugyancsak március 6-án, vasárnap az m1-en 11.30-kor (az m2-n 14.30-kor) a *Szethlo Gábor: a gyermekmentő evangelikus lelkész* című műsor. Szerkesztő: *Nagy László*. Rendező: *Nemes Takách Ágnes*.

ÖTVENED VASÁRNAP (ESTO MIHI) – PÉLD 3,5–12

Aranyalma ezüstitányéron

A VASÁRNAP IGÉJE

Ötvened vasárnapján, a böjt előtti időszak végén a *Példabeszédek könyvének* rövid részét kaptuk a szószék-re. Ezeknek az igéknek szent forrásból fakadó gondolatai áldássá lehetnek hétköznapi hitéletünk számára. Így készülünk a böjti időszakra. Fogadjuk olyan örömmel a felkínált lelki táplálékot, amilyen esztétikai igényességgel fejezi ki maga a szent könyv saját lényegét, ahogy a címben is olvasható: aranyalma ezüstitányéron. Gazdag lelki ételt kínál a mi Urunk szent ízléssel terített asztalon, az Úr asztalán (vö. Péld 25,11 és 15,23).

A *Példabeszédek könyve* szent és szellemes aforizmak laza szövete, mégis egységes szellemi üzenettel segítheti elő a hívó ember gondolkodását, lelki elmélyülését, életvitelét, magatartásának formálását. Elmondhatatlanul sok áldás fakad ebből a szent könyvből a lelki életre nézve. Mert örök értékű szabályok gyönyörű rendje látható benne. S ezek a szabályok egy fontos célra vonatkoznak: Istennel élni!

A kijelölt igeszakasz kérdése is a lényegre tör, teljes összhangban az első parancsolat mindent meghatározó tartalmával és az Úr Jézus felejtethetetlen szavaival. Alapvető kérdés lehetne egy szakrális közvéleménykutatás során: Mi vagy ki az életed alapja? Mire vagy kire építesz? Mi vagy ki az életed rendjének (vagy rendtelenségének?) éltető és meghatározó forrása? Mihez vagy kihez méred magad? Felbukkan tehát a *Tízparancsolat* legelső igéje, mely szerint „*ne legyen más istened rajtam kívül!*” (2Móz 20,3), és a Názáreti új parancsolata, amelyben Jézus a „*teljes*

szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből!” megfogalmazással az Istenre való beállítottágra tanítja övét (lásd Mt 22,37). Jézus annak az egyszerű képnek a segítségével tesz különbséget okos és bolond ember között, hogy mire – homokra vagy kősziklára – építjük életünk épületét (Mt 7,24–27).

Textusunkban Isten bölcs embere (Salamon) figyelmeztet bennünket: teljes szívünkkel Istenbe kapaszkodjunk, hogy meg ne vezessen bennünket a nyomorult eszünk. Nem az okosság a veszély, hanem a parttalanul váló, az elszabadult okoskodás. Ezért ne támaszkodjunk okoskodó eszünk látszólag bölcs tanácsaira, mert sajnálatos módon a korlátlanul okoskodó és végzetesen önző eszünk a szívünket is megzavarja. A bölcs és tanulságos igei kijelentés arra hívja fel figyelmünket, hogy ha minden vállalkozásunkat Isten nevével kezdjük, áldását kérve, akkor bárki megtapasztalhatja, hogy „*ő egyengetni fogja ösvényeidet!*” (3,6b).

További ígéret bontakozik ki előttünk: ha okoskodó eszünk lapos bölcsessége helyett a titokzatos istenfélelem (mely megrendült tiszteletet jelent) a lényünk közepe, akkor annak az is következménye, hogy az életromboló rosszat kerüljük, és még az egészségünk, vagyis a teljességünk (egészségünk!) is helyreállhat. Elgondolkodtató szójáték a magyar „egészség” szó. Még a csontjaink is „*felüdülnék!*” Lehet, hogy nem tünetmentesek leszünk, de egészen egészek a Krisztussal!

Tavasszal a simogató napfény hatására nyílni kezdenek kertekben,

mezőkön, dombokon, hegyeken a virágok, bontakoznak a fák levelei. A természet finom eleganciával és látványos szépséggel felel a napfény éltető melegére.

Ilyen éltető melegséggel simogat bennünket Isten szava, de a mi eszünkben nem természeti automatizmus a válasz. Lelkünk mélyéről fakadóan kellene kimondanunk a bűnbánat és a megtérés igenlő választ. Áldást hozó igenlő választ. S ezt a választ kellene hitelessé tennünk Istennek tetsző hálaáldozattal is, ahogy az ige kifejezi: „*tiszteld az Urat!*” a pénztárcádból is. Mennyire becsüljük meg mi anyagilag az Isten szeretetét? A tiszteletünket kellene így kifejeznünk a 3,9 szerint, és még az is lehetséges, hogy megtapasztalhatnánk a 10. vers bőséget. (Tessék elolvasni!)

Az első gondolatkör (3,5–10) tehát a lelki, szellemi, érzelmi, akarati háztartásunkat akarja Istenre hangolni mint a létezés középpontjára. S a szent középpontra hangolódó lelki világunk könnyebben harcolja meg azt a nem könnyű tanítást, hogy mit is kezdünk az „Úr intésével” illetve a „dorgálásával”!

Nincs jogunk elvitatni Istennek azt a jogát, hogy neveljen bennünket, és a nevelés eszközei közül a büntetést sem zárhatjuk ki. Elifáz egészségesen talán könnyen mondja ki: „*Bizony boldog az az ember, akit Isten meg-*

fedd! A Mindenható fenyítését ne vesd meg! Mert ő megsebez, de be is kötöz...” (Jób 5,17) A *Zsidókhöz írott levél* ismeretlen szent szerzője is idézi a példabeszédek eme híres tételét, és egyes szám első személyűvé alakul a tétel a *Jelenések könyvében* a laodiceai gyülekezetnek címezve: „*Akit én szeretek, megfeddem és megfenyítem...*” Mert ennek lehet gyümölcse a megtérés. „...*igyekezz tehát, és térj meg!*” (Jel 3,19)

Ez már az alázat iskolája! Ennek az iskolának az első szent leckéje a könyörgő kérdés. Innen és túl mindenféle elméleti okoskodáson kapjunk ilyen szent felismerést, belátást, hogy Isten mentő szeretete olyan is lehet, mint egy súlyos operáció. Fájdalmasan belénk hasít. De életmentő operáció. Örök életet mentő. Egészen biztosak lehetünk benne: Isten fájdalmas nevelőeszköze is mentő szeretet. Mert mennyei Atyánk ő, aki gyermekei javát akarja. Ezt a nehezen megfejtendő egyenletet csak akkor vagyunk képesek megszívlelni, ha gyözedelmeskedett bennünk a Szentlélek, és életünk középpontja Isten szeretete lett.

S akkor szívlelhetjük ezt meg igazán, ha rádöbbenünk, hogy Isten Fia szenvedte el miattunk a legnagyobb büntetést! Legyen csendes meditációnk témája ez: „*Mivel tehát Krisztus testben szenvedett, vértéztek fel magatokat azzal a felismeréssel, hogy aki testileg szenved, az elszakad a büntől...*” (1Pt 4,1) Isten áldjon meg mindenkit, amikor ezeken az Úr színe előtt imádkozva elgondolkodik. S egyszer látni fogja az aranyalmát az ezüstitányéron!

■ RIBÁR JÁNOS

Ó, Jézus, kincsem, vigaszom

vegkezdete *O Jesu Christ, meus Lebens Licht.*)

A 20. század igényei szerint lerövidített változatból éppen a Krisztus szenvedésén elmélkedő versszakok maradtak ki, csak utalásszerűen fedezhetjük fel a szenvedéstörténet attribútumait az egyén haláltusájára vonatkoztatva. Így, kivonatolt formájában a vers talán túlzottan is énközpontúan szól a halálról és az egyén üdvösségéről. *Sulyok Imre* meg is jegyzi: „Az egész (...) énekben csak egy sor szól arról, ami Luther számára oly fontos volt: Sok terhet, vétket hordok én.”

Temetési énekeink között feltűnően táncos az ének dallama. Ez a fajta ritmika és a dallamhoz kötődő harmóniák a reneszánsz kori canzonetták, ballettók világát idézik. Valószínűsíthető, hogy az 1452-es *Locheimer Liederbuch* egyik éneke lehet a dallam őse, egy változata az úgynevezett *Seklucian énekeskönyvben* szerepel (1559). A német kutatók szerint *J. Eccard* 1597-es gyűjteményéből való, mai alakjában pedig *Lipcsében* jelent meg először 1625-ben.

Éppen a könnyed ritmusú, áradó dallam teszi ezt az éneket oly kedvesé: zárandoklétünk ösvényén fiatalosan füttyörészgetve készíti fel gondolatainkat a halálra, arra az egy pillanatra vagy hosszú szenvedésorra, amikor egyetlen kapaszkodónk a Megváltó keresztje lesz majd.

■ BENCE GÁBOR

Zarándokének

Ötvened vasárnapja olyan, mint egy nagy sóhajlás a böjti idő, a böjti zárandokút előtt. Az elkövetkező hetek

CANTATE

ben Jézus passiójára figyelünk, ami persze nem korlátozódik csupán az utolsó napok drámájára. Egész földi zárándokútján Isten szeretetének tragikumai bontakoztak ki közöttünk, kezdve a megszületése utáni otthontalanságtól testi szenvedésén át a kereszthalál katasztrófáig. Azonban a szenvedés Jézus életének csupán egyik, többé-kevésbé mindenki számára látható dimenziója. A másik csak a hit szemével látható, úgy, mint az Istenre hagyatkozás, az Atya iránti bizalom diadala.

Kicsit furcsálljuk talán, hogyan is került ez a sokunk számára elsősorban „temetési” ének ide, böjt nyitányához. Ha megértjük a böjt igazi tartalmát, akkor azt is elfogadjuk majd, hogy a halál életünk legvégső böjtte. De nagy szükségünk van arra, hogy még út közben felismerjük testi létezésünk korlátait, megkísérthetőségünk és bukásaink mélységeit. Túl a lázadón ajándékba kapjuk az Úr felé fordulást, a teljes odaadást, a kezébe hanyatlást, a „függés” kegyelmét. Az igazi böjt tehát a hit böjtje. Amikor meg vagyunk fosztva a „Völegény” látásától, mégis keressük. Eljövételére várunk, hogy fölemeljen magához.

Az ének Jézus passiója által szembebesít minket létünk zárandok voltával. Most a saját „erőtelenségünkről”, félelmünkről, halálunkról énekelünk.

Azonban úgy tehetjük ezt, hogy közben Jézusba kapaszkodunk. Ő már végigjárta az utat. Nem csupán a sírig, hanem azon is túl, egészen az örök hazáig. Hiszen feltámadott, és bűnbocsátó szeretete nekünk is kész ajtót nyitni. Az a legszebb ebben az énekben, hogy miközben kendőzetlenül beszél a halálba hanyatlás nyilvánvaló testi jeleiről, a hozzákapcsolódó félelmünkről, mégis a Jézusba kapaszkodás bizodalma csendül ki belőle.

Kaptam egyszer egy imádságot, amely abban segíti a halál felé közeledőt, hogy saját testi lététől távolodóban ne csak a kiszolgáltatottságot érezhesse, hanem a Jézusban kapott menedéket is megtapasztalhatta. Ez a könyörgés egészen összecseng az ének tartalmával.

„...megmerevült s mozdulatlan lábaim arra figyelmeztetnek, hogy földi pályafutásom végéhez értem. ...remegő, megbénult kezeim már nem bírják a feszületet tartani...

...elhomályosult, megtört szemem reád vetik bágyadt, haldokló tekintetüket...

...hűlő ajkaim utoljára ejtik ki imádatod szent nevedet...

...füleim már-már örökre bezárulnak az emberi szavak előtt...

...elhomályosult, megtört szemem reád vetik bágyadt, haldokló tekintetüket...

...haldokló szívemmel kibontakozni vágyom testem köteleikeiből...

...a halál szorongásai között nehezen lélegzem... Akkor, ó, irgalmas Jézus, könyörülj rajtam!”

■ CSERHÁTINÉ SZABÓ IZABELLA

Kétfókuszú egyházkerületi nap

▶ Folytatás az 1. oldalról

A program a pápai Gyurácz Ferenc Evangélikus Általános Iskola tanulóinak zenés szolgálatával folytatódott, majd a Payr Sándorra emlékező előadások következtek.

A sort *Kendeh K. Péter*, a Luther Kiadó igazgatója kezdte, aki bemutatta az egyháztörténész születésének százötvenedik évfordulójára megjelentetett emlékkönyvet.

Dr. Hubert Gabriella tudományos munkatárs a 2017-ben esedékes jubileumi évre való előkészületekről tartott előadást, valamint az egyre több

kesztője, *Polgárdi Sándor* esperes vázolta, Payr Sándor bibliográfiájával pedig *D. Keveházi László* ismertette meg a templomot zsúfolásig megtöltött gyülekezetet. A nyugalmazott egyháztörténész kiemelte, hogy a szerény tudós lelkes szinte páratlan szolgálatot végzett, hiszen – például – szinte valamennyi dunántúli gyülekezet történetét feldolgozta. (Írásaiban ötszáz-harminc anya- és leánygyülekezet története szerepel – ezt az egyháztörténeti munkát azóta sem tudta senki túlszárnyalni.) *D. Keveházi László* előadásában hangsúlyozta,

legyen: a gyülekezeti terem homlokzatán *dr. Aldo* *Tamás* alpolgármester és *Polgárdi Sándor* esperes, helyi lelkész leplezte le Payr Sándor emléktábláját.

A *Tarczy Lajos* Általános Iskola aulájában az a fórumbeszélgetés volt az ebéd utáni egyetlen program, amelyen *Bencze András* és *Szemerei János* püspökjelöltek mutatkoztak be, és válaszoltak a feltett kérdésekre. A fórumot *Szabó György* moderálta.

Az egyházkerületi felügyelő – felvezetés gyanánt – hosszan idézett az *Evangelikus templomok* című, 1944-ben megjelent kötet liturgiával foglalkozó fejezetéből, ugyanakkor – erre való hivatkozással – az előzetesen írásban benyújtani kért kérdések sorából kihagyta a püspökjelöltek új liturgiához való viszonyulását firtató kérdéseket... A korábban már több egyházmezei fórumon bemutatkozott püspökjelöltek mindazonáltal – a kissé vitatható moderátori eljárás ellenére is – meggyőző bizonygató alkalmasságuknak. Annak, hogy nem magukat prédikálják, hanem az Úr Jézus Krisztust (vö. 1Kor 4,8a).

(A két püspökjelölt, a jelenleg Székesfehérváron szolgáló *Bencze András* püspökhegyettes, lelkész, illetve a *Somogy-Zalai Egyházmezeje esperesi tisztségét is betöltő Szemerei János kaposvári lelkész 15-15 perces előadásának szövegét lapunk 8-9. oldalán közöljük. – A szerk.)*

▶ *EvÉlet*-infó

Kórházkápolna-szentelés Kapuváron

▶ **Nem volt véletlen, hogy épp február 25-én, a kommunizmus áldozatainak emléknapján került sor Kapuváron a Lumniczer Sándor Kórház és Rendelőintézet kápolnájának ökumenikus megszentelésére, hiszen – mint köszöntő beszédében *Ivancs Ferenc* országgyűlési képviselő is rámutatott – elődjét a kommunista rendszer szüntette meg...**

A *dr. Ballagi Farkas* korábbi igazgató által írt kórház történetéből kiderül, hogy az intézmény 1887-ben közadakozásból épült fel. Az ápoló személyzet Sopronból érkezett a városba, az Isteni Megváltó Leányai Rend tagjainak személyében. Rájuk való tekintettel épült meg *Jézus Szíve* elnevezéssel a kápolna. Amikor az államhatalom 1950-ben feloszlatta a rendeket, Kapuvárról is elküldték a nővéreket, a kápolnát pedig bezárták.

A kórházban 1996-ban kezdődött az ágyazatok felülvizsgálata, illetve csökkentése. Ekkor alakították ki – két szobadddá vált szobából – egy ökumenikus imatermet, melyet 1996. szeptember 22-én szenteltek fel.

A kórház történetének következő szomorú állomása 2007. április 1-je volt, amikor a szocialista kormány meg-

szüntette Kapuváron az aktív ellátást. Az intézményt rehabilitációs részlegről, illetve krónikus belgyógyászatból álló gyógyintézeté alakították át. Vezetősége azonban ragaszkodott a kápolna megmaradásához, hiszen sem az evangélikusoknak, sem a re-

kápolnát, püspöki felszentelésére azonban az elmúlt hét pénteken került sor. *Pápai Lajos* római katolikus megyés püspök, valamint *Ittész János*, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület és *Steinbach József*, a Dunántúli Református Egyházkerület

formátusoknak nincs a városban templomuk, a protestáns felekezeteknek ez az istentiszteleti helyiségük.

Az utóbbi időben – európai uniós segítséggel – rekonstrukció és átalakítás zajlik a Lumniczer Sándor Kórház és Rendelőintézetben, a város és a kórház mostani vezetői pedig maximálisan támogatták azt az elképzelést is, hogy az új rendelőintézet „főlé” egy negyven főt befogadó új kápolna épüljön.

A protestánsok már karácsonykor birtokba vették az új

püspöke előbb magát az intézményt áldotta meg a kórház „A” épületének erkélyéről, majd az új járóbeteg-központ tornyában lévő kápolnát.

Az ökumenikus megszentelést követő ünnepi percekben *Hámori György* polgármester felszólalásában hangoztatta, hogy a kápolna – mint a megújuló és épülő kórház legkisebb, ám talán legfontosabb helyisége – azt is hirdeti, hogy ebben az egészségügyi intézményben – hittel gyógyítanak...

■ *MENYES GYULA*

A zsúfolásig telt pápai templom – képzünk előterében *Bencze András* és *Szemerei János* püspökjelöltek

kötetet tartalmazó digitális könyvtárról, melynek segítségével a világhálón is fellelhető egyházunk irodalma. A projekt első szakaszában mintegy tizenhétezer oldal digitalizáltak, elsőként éppen Payr Sándor kisebb-nagyobb műveit.

Pápa jeles születésének életrajzát az emlékkönyv szer-

kezte, hogy az egyházkerületnek és jelenlegi gyülekezeteinek a történetét feldolgozó, hamarosan megjelenő könyv alapjául is – természetesen – Payr Sándor munkája szolgál.

A templomi megemlékezések végén a gyülekezet az „utcará vonult”, hogy egy további ünnepi aktus részese

Évente visszatérő kedves ünnepünk

Egyházkerületi nap Pápán

ÉGTÁJOLÓ

Egyházkerületünk számára feledhetlenül emlékeztető nap 1997. február 22. Már majdnem minden lezártnak – azaz a mi szempontunkból elveszettnek – tűnt, amikor *Márkus Géza*, a Veszprémi Evangélikus Egyházmezeje zsinati küldötte szólásra emelkedett. És azután a zsinat, az időnként méltatlan küzdelmek után és ellenére, meghozta döntését az 1952-ben pártállami szándékok és belső kollaboráns erők együttes manipulációjával szétzilált egyházi struktúra részbeni rehabilitációjáról: 2000-ben újraindulhat Dunántúli (Nyugati) Evangélikus Egyházkerület néven a régi-új egyházkerület élete.

Jó érzéssel javasolta aztán az újjászületett egyházkerület első felügyelője, *dr. Weltler János*, hogy minden esztendőben a február 22-ét követő szombat legyen az egyházkerület napja. Így történt, és az évtizedes hagyomány mára megszilárdult. Azóta esztendőről esztendőre – változó helyszíneken – ünnepel egyházkerületünk. Az új hagyomány részévé vált, hogy ezen a napon szokott lenni az esztendőnként meghirdetett teológiai tudományos pályázat eredményhirdetése és a győztes pályamű szerzőjének előadása.

Idén azonban másként alakult a program. Ennek két oka is volt. Egyrészt a pápai helyszín és egy aktuális évforduló inspirált bennünket: százötven éve, 1861. február 25-én Pápán született a hazai evangélikus

egyháztörténet-írás legnagyobb alakja, *Payr Sándor*. Másrészt az egyházkerületünkben folyó püspökválasztási eljárás jelentős stációjává is lett ez a nap, hiszen a regionális, egyházmezei alkalmak után és előtt most találkozhattak a jelöltek egyházkerületi szinten a sokfelől összesereglett közösséggel.

Mivel ezen a fontos kerületi eseményen egyházi sajtónkat hetilapunk főszerkesztője és szerkesztőségvezetője is képviselte, a velük történt külön egyeztetés nélkül is úgy vélem, hogy külön tudósítás is olvasható lesz mostani lapszámunkban. Ezért a továbbiakban a napot kezdő igehirdetésem vázlatos felidézésével teszlek eleget e heti feladatomnak. Alapigéül ApCsel 1,1–3-at választottam.

Egyházkerületünknek ezen a hagyományos kerületi napján kétfókuszú ünnepel ajándékoz meg bennünket egyházunk Ura, Jézus Krisztus. Először is emlékezzünk egyháztörténet-írásunk hatalmas alakjára, *Payr Sándorra*. A délutáni program részben pedig készülhetünk a jövőre: ismerkedhetünk a gyülekezetek bizalmából püspökjelöltekké lett testvéreinkkel.

Ez a kétfókuszú ünnepünk alkalmat ad arra, hogy az egyház és az apostoli szolgálat lényegéről hallgassuk Isten igéjének üzenetét. Az egyház Jézus Krisztus földön küzdő népe. Ebben a meghatározásban nemcsak a liturgikus fordulatot fedez-

hetjük fel, amikor az úrvacsorai liturgiában felcsendül az egyház Isten dicsőítő himnusza, hanem felismerhetjük azt a valóságot is, amelynek mi magunk is napról napra tapasztalói, elhordozói és – Isten iránti hálával mondhatjuk – megajándékozottjai vagyunk.

Az egyház története az első pünkösdvel kezdődött. Jézus Krisztus Urunk akkor teljesítette ígéretét, és ajándékozta övéinek a vigasztaló, bátorító Lelket, és a bezárt ajtók mögé menekülő tanítványi csapat ekkor lett oszlopcsarnokká, amelyre Jézus Krisztus Lelke az egyházat építette. Nem túlzás a kifejezés: a remegő szívűeket kilökte az utcára... Menjeteke széles e világra, és hirdessétek az evangéliumot! Tegyetek tanúságot minden népek – nem arról, hogy én a ti Istenetek vagyok, hanem arról, hogy én az egész világ Ura vagyok.

Ha saját tanítványságunkra nézve halljuk Jézus Krisztus Urunk egyházképeinek üzenetét, megszegyenülünk. Az elmúlt évtizedek sok keserű, lelkiismeret nyugtalanító tapasztalata és emléke fölhorgad bennünk – hányszor voltam néma, amikor szol-

nom kellett volna; hányszor mondtam mást, mint amit mondanom kellett volna; hányszor járt a szám, amikor hallgatnom kellett volna; és hányszor voltam rossz tanúja az enyéim előtt Jézus Krisztusnak!

Isten új lehetőséggel ajándékozott meg bennünket. Nem az a kérdés, hogy Jézus számon tartja-e ígéretét. A kérdés az, hogy te komolyan veszed-e az ígéretét megtartó Úr jelenvaló hatalmát és szeretetét, és megmaradsz-e hűséges tanítványként az egyházban.

Reménység szerint néhány hónapon belül kézbe vehetjük az egyházkerületünk és gyülekezeteink történetét bemutató könyvet, s abban ismét tükrözbe tekinthetünk. Nemcsak abban az értelemben, hogy Payr Sándor nélkül nem lehet egyháztörténetet írni, hanem abban az értelemben is, hogy az egykori üldözött, kifosztott közösségek, amikor az evangélium megragadta a szívüket, hogyan éltek meg az első szerelem nagy lelkesedésével a templomépítés, az iskolaalapítás örömeit! S ezerszer rosszabb körülmények között, mint amilyenekben mi a diktatúra alatt éltünk, hűségesek voltok, és megmaradtok.

Mire büszke ma a dunántúli evangélikusság? A múltjára? Arra lehet! Mire lesz büszke az unokák generációja? Ránk? Efelől kétségeim vannak. De a reménységem mégsem hal el. Nem azért, mert magamra vagy testvéreimre nézek, hanem mert hiszem, vallom, és most az ünnepi gyülekezet-

nek hirdetem is: mi hűtlenkedhetünk, csapodárok lehetünk – Jézus Krisztus hűséges marad!

A másik, amit ezen a napon szívünk helyez Isten igéje, az egyház apostoliságának kérdése. Ebben az összefüggésben hangsúlyozom: a mi dolgunk az, hogy evangélikusokként, evangéliumból élő keresztényekként, Krisztus népeként az apostoli egyház örökségét őrizzük. Ne a successio apostolica kézrátétellel érvényesítettnek gondolt fizikai valóságába vessük reménységünket, hanem a successio fideliumra, az apostoli hit sziklaszilárd fundamentumára építsünk! Mert az apostoli hit ez: érvényes a törvény, és van bűnbocsánat a megtérő bűnösnek!

Drága dunántúli evangélikus hitestvéreim, tanítványtársaim, vándortársaim! Tanuljatok a történelemből, és mindenekfelett becsüljétek az Isten igéjét! Akkor lesz jövőtök – személyes tanítványságban, gyülekezetben, egyházkerületünkben, evangélikus egyházunkban!

Ittész János püspök Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

„Akik Egyiptomban és Líbia vidékén laknak”

A Bibliát ismerő ember számára különösen gazdag jelentést hordoznak a napi hírekben szereplő olyan nevek, mint Jeruzsálem, Gáza vagy éppen a Sínai-félsziget. Ezekben a hetekben Észak-Afrika felkeléseiről hallunk sokat, és ezek közül a líbiai forradalom jár a legtöbb véráldozattal. A világ lélegzet-visszafojtva figyeli, megdöntik-e az 1969 óta uralmon levő Kadhafi ezredes hatalmát. A diktátor semmilyen eszköztől nem riad vissza: önmaga és rendszere megmentése érdekében brutálisan leszámol a tüntetőkkel, lövet halomra ártatlan és védtelen embereket.

Jegyzetemmél nem akarom elvenni a külpolitikai elemzők kenyérét. Csúpan a bibliai összefüggésekről és mai jelentőségükről kívánok szólni, ezúttal Líbia esetében.

Bizony, nincs új a nap alatt, mert Líbiáról gyakran háborús összefüggésben olvashatunk az *Ószövetségben*. A *Krónikák második könyve* szerint Sisák fáraó vezetésével „ezer-kétszáz harci kocsi, hatvanezer lovas, és megszámlálhatatlan líbiai (...) hadinép jött Egyiptomból” (2Krón 12,3), hogy Jeruzsálem ellen harcoljon. E könyv egy másik helyén ezekkel a szavakkal bátorítja egy próféta Júda királyát: „Nem volt-e az etiópoknak és a líbiaiaknak roppant hadereje, igen sok harci kocsija és lovasa? Mégis kezde adta őket az Úr, mivel rá támaszkodtál. Mert az Úr szeméi átekintik az egész földet, és ő megmutatja erejét azoknak, akik tiszta szívvel az övéi.” (2Krón 16,8-9) *Náhum könyvében* pedig mintha a mai Észak-afrikai országok seregszemléje zajlana. Egyiptom, Etiópia és Líbia említése kapcsán hangzik ez a prófécia: „Mindjárt megemészti téged a tűz, kiirt a fegyver...” (Náh 3,15)

Távol áll tőlem, hogy rövidzárlatosan, összefüggésükből kiragadva értelmezzem ezeket a bibliai igéket, de azt nem lehet tagadni, hogy a mai háborúskodásoknak több ezer éves gyökereik vannak. Ugyanakkor az új-ószövetségi *Cselekedetek könyvében* olvasható

vasható pünkösd történetben is említés esik a líbiaiakról. Az első pünkösdkor, a Szentlélek kitöltése kapcsán történt, hogy Jézus tanítványainak prédikációját minden jeruzsálemi zarándok a maga anyanyelvén hallotta. Amikor zúgó szélvihar támadt, és kettős tüzes nyelvek jelentek meg, az emberek így beszéltek egymás között: „...hogyan hallhatja őket mindegyikünk a maga anyanyelvén: ...akik Mezopotámiában laknak vagy (...) Egyiptomban és Líbia vidékén...” (ApCsel 2,10)

Hallja-e ma az arab világ a Jézusról szóló bizonygatót? Igen, az iszlám dominancia ellenére mindig jelentkeznek olyan bátor keresztények, akik életüket is hajlandók kockára tenni vagy akár fel is áldozni. Január elején az egyiptomi kopt keresztények templomát robbantották fel, a merényletben több mint húsz hívó halt vértanúhalált.

Líbiában – ahol a lakosság 97 százaléka iszlámhívó – Kadhafi hatalomátvételét követően bezárták a legtöbb keresztény templomot. Mohamedánok között tilos missziót végezni. Ha egy keresztény ember iszlám hitűvel kíván házasságra lépni, akkor át kell térnie az ő vallására. Most, a háborús hírek között mégis arról értesülünk, hogy apácák és szerzetesközösségek segítenek tevélegesen a véres események közepette. Illegálisan működő papok vért adnak, hogy ezzel a halomra lőtt felkelők közül némelyeket megmentenek.

A Líbiából és más észak-afrikai országokból érkező drámai hírek emlékeztessenek minket arra, hogy felelősséget kell éreznünk minden üldözött és kiszolgáltatott embertársunk iránt, keresztényként pedig különösen is imádkoznunk kell azokért, akik testvéreink a hitben.

■ FABINY TAMÁS

Elhangzott a Kossuth rádió Vasárnap-újság című műsorában 2011. február 27-én.

Megöltek egy kopt keresztény papot Dél-Egyiptomban

Egy paptársa találta meg a férfi holttestét annak otthonában. A tetemen kézzúrásnyomok voltak láthatók. A szomszédok állítólag látták, amint álarcos férfiak „Allahu akbar” („Isten a legnagyobb”) kiáltásokkal távoztak a lakásból.

A gyilkosság hírére február 22-én éjjel mintegy háromezer tiltakozó vonult az utcára, összecsapott muzulmán boltosokkal, és bezúrt

egy rendőrautó ablakait Aszjút városában.

Egyiptomban januárban tetőzött ismét a muzulmánok és a kopt keresztény kisebbség közötti feszültség, miután az észak-egyiptomi Alexandriában öngyilkos robbantásos merényletet követtek el egy keresztény templomnál, és a detonációban huszonegy ember meghalt.

► MTI

César-díj: az Emberek és istenek a legjobb francia film

A francia *Oscar-díjnak* számító *César-díjat* idén a legjobb film kategóriájában *Xavier Beauvois Emberek és istenek* című drámája nyerte el.

A magyar mozikban jelenleg is látható filmdráma hét francia ciszterci szerzetes története, akiket 1996-ban raboltak el iszlámista terroristák az Algirtól kilencven kilométerre délre található kolostorukból.

A szerzetesek levágot fejeit elrablásuk után két hónappal találták meg egy út szélén, miután az algériai Iszlám Fegyveres Csoport (GIA) vállalta a túszejtést és a gyilkosságot. A holttestek a mai napig sem kerültek elő.

A tényeket sokáig államtitokként kezelték Algériában és Franciaországban egyaránt, de a 2009-ben nyilván-

nosságra hozott dokumentumok szerint valószínűsíthető, hogy a szerzeteseket nem az iszlámisták, hanem – tévedésből – az algériai hadsereg ölte meg, majd utóbb terrorcselekménynek állította be a véletlen kivégzést.

A film azonban nem a gyilkosság felelőseit keresi, a kérdést teljesen nyitva hagyja. A rendező elsősorban a helyi lakossággal együtt élő szerzeteseknek az elrablásuk előtti mindennapjait és a hitükre alapuló etikai döntéshez, a mártíromság tudatos vállalásához vezető emberi utat mutatja be. A szerzetesek ugyanis fokozatosan döbbennek rá, hogy ha a hadsereg tanácsára nem térnek haza Franciaországba, meg fognak halni Algériában.

► MTI

A szív és a hit nyelve

A II. világháború utáni időszak, 1956 és 1989 határozta meg a németországi magyar ajkú protestáns gyülekezetek múltját. A jövő azonban minden eddiginél fontosabb, hiszen fennmaradásuk a tét. Erről tárgyaltak háromoldalú egyeztetés keretében február 22-én Hannoverben az EKD (Evangelische Kirche in Deutschland – Németországi Protestáns Egyház), a németországi magyar közösségek, valamint a Magyar Református Egyház és a Magyarországi Evangelikus Egyház képviselői.

A történelmi jelentőségű találkozon Thorsten Leifßer és Michael Hübner egyházfőtanácsosok vázolták az EKD elképzeléseit elsősorban a finanszírozással kapcsolatban, mivel az EKD a tartományi egyházakkal együtt biztosította a magyar lelkészek szolgálatát számos német városban.

Az esemény történelmi jelentősé-

ge abban áll, hogy először ültek közös tárgyalóasztalhoz az EKD, a legkülönbözőbb jogi helyzetben élő magyar ajkú gyülekezetek és az anyaegyházak.

Az EKD fontosnak tartja a magyar ajkú gyülekezetek támogatását, amelyet akkor tud továbbra is biztosítani, ha a közösségek egyesületbe tömörülnek. Az egyesület maga rendelkezne arról, hogy milyen jellegű szolgálatot javasol a különböző gyülekezeteknek. Ez lehetővé tenné, hogy mind a hat régióban féléves lelkészt alkalmazzanak a gyülekezetek. Az egyesület ezenkívül szabadon használhatná fel a rendelkezésre álló forrásokat. További előnye az egyesületi formának, hogy mind a magyar kormány, mind az anyaegyházak számára jogilag egyszerűbbé válhat ezáltal a támogatás mikéntje.

Világossá vált a megbeszélések során, hogy a magyar gyülekezetek

jövője csak összefogással biztosítható. Ezt mind az anyaegyházak, mind az EKD szívében viseli, hiszen mintegy huszonöt és negyvenezer közöttire becsülhető a Németországban élő magyar protestánsok száma.

Az anyaegyházak és az EKD között a kétezres évek elején elindult tárgyalássorozatnak lendületet adott a 2008-ban megrendezett diaszpórákonferencia, amelyet a Magyar Református Egyház hívott össze, illetve az egy évvel későbbi, EKD-hoz írt közös levél, amelyet *Bölcskei Gusztáv* református és *Fabiny Tamás* evangelikus püspökök írtak alá.

A találkozóon Bölskei Gusztáv képviselője Ódor Balázs református külügyi irodavezető, valamint Fabiny Tamás evangelikus püspök és *Cselovszkyné Tarr Klára*, az evangelikus egyház okumenikus és külügyi osztályának vezetője vett részt.

■ TARR KLÁRA – ÓDOR BALÁZS
(Forrás: *Evangelikus.hu*)

A NŐK MÁRCIUS 4-I VILÁGIMANAPJA

Szolidaritás – másként

► **Hivatalosan minden esztendőben március első péntekén rendezik meg a világinapjai istentiszteletet. Így azon olvasóinknak, akik vasárnap délután, az istentisztelet után veszik először kézbe a lapot, úgy tűnhet, megkértünk cikksorozatunk utolsó részének közzétételével. Erről azonban szó sincs. A chilei emberek, legfőképpen pedig az asszonyok bemutatását szándékosan időzítettük mostanra. Kedden, március 8-án ünnepli ugyanis a világ a nemzetközi nőnapot.**

A nők világinapjának természetesen semmi köze a *Clara Zetkin* által elindított, erősen baloldali politikai színezetű szolidaritási mozgalomhoz. Egyáltalán nem az esélyegyenlőség kivívása járt azoknak az észak-amerikai asszonyoknak a fejében, akik 1877-ben elkezdtek rendszeresen könyörögni gyülekezeteik megújulásáért. Azért imádkoztak, hogy egyházaik hitelesen tudják képviselni Krisztus ügyét koruk társadalmában.

Mozgalmuk világméretűvé vált. Ma már több mint kétszáz országban tartják meg az imánapot, és könyörögnek együtt a földkerekség szinte minden pontján az egyházi közösségek lelki erősödéséért, azért, hogy Krisztus népének szolgálatán áldás lehessen.

Erre bátorítottak bennünket chilei testvéreink is, akik az istentisztelet liturgiáját e sorokkal zárták: „Együtt imádkozunk a világgal és a világerért, a közösség és testvéri szeretet, a bizalom jegyében. Isten gyermekei vagyunk, hát fogjuk meg egymás kezét, így emeljük fel összekulcsolt kezünket az ég felé...”

Ha van ország, amelyre tényleg jellemző az összefogás, akkor az éppen Chile. Ezt bizonyítja, ahogyan egymást támogatták az emberek a tavalyi földrengés után. A bányában rekedt harminchárom férfi kiszabadulásának sem csupán családjaik örvendtek, hanem egy egész ország ünnepelet.

Úgy tartják a chileiek, hogy országuk nevének jelentése is erre kötelezi őket. Az ajmara indiánok nyelvén ugyanis a *chilli* szó azt fejezi ki: „az a föld, ahol vége a világnak”. Valóban:

az óceánnal és az Andokkal határolt főlidsáv egyfajta elzártágot kölcsönöz az országnak, és erősíti az ott élőkben az egymásrautaltság tudatát.

Chilében a rasszizmusnak nincs jelen még a csírája sem. Óslakos indián elődeikről és a spanyol hódítások nyomán odatelepült baszkokról a legnagyobb elismerés hangján szólnak. Kedves büszkeséggel emlegetik, hogy népük a legiőbb vérből származik. Egyrészt a bátor indián törzs, az araukán utódainak tartják magukat, amelynek – a dél-amerikai kontinensen egyedülálló módon – három évszázadon keresztül sikerült megtartania a földjeit a spanyol hódítókkal szemben. Másrészt a baszkoktól származnak, akik köztudottan na-

ságot, amivel bennünket megajándékoztál, igazságtalanul osztják el, és csak kevesen tartják a javukat a kezükben.” Chilében nagyon éles a határ a társadalmi osztályok között. Míg a nemzeti javak 46,1%-át birtokolják a lakosságnak csupán tíz százalékát kitevő gazdagok, addig az ország legszegényebbei a javaknak csupán 1,4%-án osztozhatnak. Egymástól elszigetelten élnek a társadalmi osztályok. Külön lakónegyedük van a felsőbb osztályokba tartozóknak és a munkásoknak. A társadalmi megítélés sokszor azon múlik, hogy az adott város mely részén él az illető.

Bizony óriási különbség van a felsőbb és az alsóbb osztályokhoz tartozó nők élete és lehetőségei között. Előbbieknek módjuk van tanulni, felsőfokú végzettséget szerezni. Ma már vezető pozíciókban is találkozhatunk velük. Büszkéek a chileiek arra, hogy hazájukban 2006–2010 között asszony, *Michelle Bachelet* töltötte be a köztársasági elnök posztját.

gyon kitartó, szorgalmas emberek. Bár a lakosság többsége mesztic, azaz az óslakosok és európaiak keveréke, és a 19. század óta izraeli, olasz, német telepesek – sőt az utóbbi évtizedben koreai bevándorlók – is megjelentek az országban, a chileiek egy nemzetnek tartják magukat. Talán csak a néhány esztendője megjelent kubaiak – afroamerikaiakra jellemző – sötét bőrszíne kelt némi feltűnést.

Mielőtt azonban azt gondolnánk, hogy a „világ végén” minden rendben van, hadd idézzem a chilei asszonyok egyik vallomását az imánapi füzetből: „Istenünk, látjuk, hogy azt a gazdag-

Az alsóbb társadalmi osztályokban nem csupán kemény fizikai munkát kell végezniük a nőknek, hanem gyakran lesznek erőszak áldozataivá. Ezekről is szólnak az istentiszteleti füzetben.

Gondjaik közősek a világ más pontján élő asszonyokéval, soraik között megbívó hitvallásuk azonban kitartásra bátorít, a lehetetlent is remélő bizodalomra. Az imánap mottójául választott kérdésük pedig – „Hány kenyeretek van? – felszólítja a keresztények világközösségét az egymásra való odafigyelésre, szolidaritásra, javaik felelős megosztására.

■ B. PINTÉR MÁRTA

Fekete-fehér világ téglafalak között

► Nagy önálló kiállításaihoz szokott közönsége most csak egy szűk válogatást láthat Féner Tamás fotóiból a békásmegyeri evangélikus templomban. Nem először. A Kossuth-díjas fotóművész ezúttal olyan fekete-fehér fotókat állított ki, amelyek első sorban benyomásokként hatnak a szemlélőre.

Növények, fák, befagyott tó, őszi táj részlete, kopott házikő, sötétbe burkolózó móló. Az ember sehol ezeken a képeken. Legalábbis nem a fizikai valóságban; de ott van a háttérben. Ott a tájon a keze nyomát hagyó alkotóban, netán rombolóban, és ott a művész személyében: Féner Tamásban, aki 1957-es pályakezdése óta a fényképezés majd minden műfaját kipróbálta. A különböző műfajokat azonban mindig igyekezett elválasztani egymástól, így fotói ezen a kiállításon is „egyneműek”.

A kiállított képek egymásutániságából ezúttal összefüggő történet sem bontakozik ki. Egy-egy fénykép önmagáért beszél. „A jeges ágak csipkészerű rajzolata, a valahonnan talán valahová vezető utak képe egyszerre személytelen és ugyanakkor szemérmesen személyes. Ez a megállapítás nem azt a szokásos közhe-

lyet kívánja ismételni, miszerint a fényképezőgép objektívjét valaki valamire irányítja, a kép tehát személyes mondanivalót hordoz, hanem arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy az alkotó hogyan is árulja el személyes érintettségét” – mondta dr. Verebélyi Kincső néprajzkutató a kiállítás megnyitóján.

Az érintettség ebben az esetben a pusztulással, a romlással, az elmúlással párosul, de hol melankolikus, hol ironikus, máskor meg abszurd módon jelentkezik a fotókon. A képek egymásutánisága akár egyfajta „Memento mori!” (Emlékezz a halálra!) felkiáltásként is hathat.

A fotók cím nélküliek, mégis szó-

veggel párosulnak. A művész a Bibliát és az irodalmat hívta segítségül: hol egy bibliai idézet, hol egy versrészlet, hol mindkettő olvasható a képek alatt. Hogy a szövegre szükség volt-e, hogy erősítik-e a képek mondanivalóját, vagy sem, azt döntse el a látogató, aki a békásmegyeri evangélikus templomban április 23-ig tekinthet be-

le abba a képi és szövegi világba, amely a látvány mögött rejtőzik.

A templom pusztá téglafala ismét remek háttérnek bizonyult a képekhez, s a szakrális hely talán éppen azt a fajta rombolás-, pusztulás-, elmúlás-gondolatot értékelte át, amelyről fentebb szóltam.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

A HÓNAP KÖNYVE – 30% KEDVEZMÉNNYEL A LUTHER KIADÓTÓL

Gyermekeket mentő szeretet

Háborúban békeességben

Második kiadásban jelent meg 2010 őszén a Luther Kiadó gondozásában Bartosné Stiasny Éva *Háborúban békeességben – A Bogár utcai gyermekotthon lakóinak csodás megmenekülése* című kötete. Azon túl, hogy a könyv 2005-ös első kiadása már elfogyott, az ismételt megjelenést egy szomorú esemény, Éva néni földi pályafutásának befejezése indokolta.

A Bogár utcai gyermekotthon, melyről e kis kötet megemlékezik, szorosan összekapcsolódik Sztehlo Gábor evangélikus lelkész nevével. Sztehlo – mint Horváth Ádám rendező előszavában is olvashatjuk – több ezer gyermeket mentett meg a biztos haláltól a II. világháború alatt Budapesten. E munkájában számtalan kiváló munkatárs segítette, többek között Éva néni is. Ő kezdetben hitoktatóként dolgozott a Damjanich utcai evangélikus lelkészi hivatalban, onnan ment Sztehlo kérésére a Bérc utcai otthonba. Innen néhány nap múltán a már említett Bogár utca 29.-be került, ahol képzett pedagógusként a gyerekekkel való tanulást és a szabadidős foglalkozásokat vette át.

Éva néni sorait olvasva szinte elámulunk azon a mérhetetlen kegyelmen, amely lehetővé tette a gyermekotthonok létrehozását. Sztehlot tolmácsnak kérte fel a Keresztény Ifjúsági Egyesület (KIE) akkori elnöke egy tárgyaláshoz. A másik fél Friedrich von Born, a Nemzetközi Vöröskereszt svájci megbízottja volt, aki a KIE-t bírta volna meg a gyermekmentéssel. Ők ezt nem vállalták, Sztehlo viszont örömmel tett eleget a kérésnek. Így lett a Bérc utcai villa a gyermekek első otthona.

Bartosné Stiasny Éva a Bogár utcai gyermekotthon mindennapi életét mutatja be olvasmányos stílusban

megírt kötetében. A feszes napirendben az oktatás mellett komoly szerepet kapott a testmozgás, valamint a versek, színdarabok tanulása is. Vacsora után soha nem maradt el az ima és az ének sem.

A kötet részletesen megemlékezik a karácsonyi ünnepkör eseményeiről. Döbbenet olvashatjuk, hogy Éva néniék szenteste átmentek a gyermekotthonnal szemben működő német parancsnokságra, és ajándékkal köszöntötték az ott dolgozó tisztet! A parancsnok pedig szaloncukrot küldetett a gyerekeknek...

A kötetet nemcsak Sztehlo visszaemlékezései, hanem a gyermekek naplójegyzetei is gazdagítják. E háborús gyermeknaplók csak napjaink-

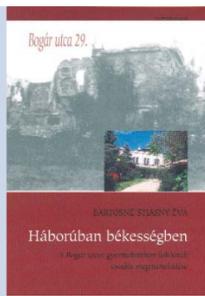
és a Baár–Madas Református Gimnáziumban tudták elhelyezni. Ismét a németek segítettek! A szemben lévő villát kinyitotta egy őrnagy, onnan tudtak ágybetéteket, olvasnivalót hozni. Ő maga többször is elvonult Sztehloval csendes beszélgetésekre, ahol mindig kifejezte elismerését a gyermekotthonban végzett munkával kapcsolatban.

Az orosz front közeledtével sűrűsödtek az események, az őrnagyot is áthelyezték, de még küldetett élelmet a villába. Éva néni talpraesettségét dicséri, hogy az oroszokkal is megtalálta az együttműködés emberi hangját. A kötet végén Sztehlo Gábor memoárjából idézve olvasható, miként sikerült az előjáráságon ke-

A hónap könyve – márciusban a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

Bartosné Stiasny Éva:
Háborúban békeességben
A Bogár utcai gyermekotthon lakóinak csodás megmenekülése

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Eredeti ára: 980 forint.
http://bolt.lutheran.hu/ • E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

ban kerültek a történelmi kutatások homlokterébe. Fontos kordokumentumok, hiszen ebből a szemszögből egészen új megvilágításban látszanak a háború mindennapjai.

A német parancsnokság – Winkler parancsnokkal az élen – együttérzése nem merült ki a szavakban. A közelgő orosz front elől ők segítettek biztos helyre juttatni a Bogár utcaiakat. Az új helyszín az akkori Légrády-villa volt, néhány utcával lejjebb. Sztehlo Gábor is itt volt feleségével együtt. A gyermekeket itt

resztül új helyet szerezni az otthonnak. Ez lett később a Pax Gyermekotthon, melyet 1950-ben államosítottak.

A „csodás megmenekülés”, melyet a kötet alcímében olvashatunk, nem írói túlzás tehát. A sorok között minden oldalon megtapasztalhatjuk, mekkora az isteni szeretet. A „háborúban békeességben” is lehetett élni, magyarokkal, németekkel és oroszokkal együtt, ahogyan Éva néni megmutatta nekünk.

■ SZÉCHENYI MAGDOLNA

Vitó Zoltán és a szavak

► Vitó Zoltán (1940–2011) költő és édesapa, férj és barát, beszélgetőtárs és újpesti lokálpatrióta, katolikus hívó és ökumenikus gondolkodó hazatér Urához. Életének meghatározó útravalója volt Pető András nagy hírű intézetének lelkülete: „Semmilyen téren sincsen lehetetlen.” Költői pályafutásában Hegedűs Géza volt a mestere, tőle tanulta a mesteriség fortélyait. Életének küzdelmeiben sok-sok barát állt mellette, segítve őt, hogy kerekesszékhez kötött testében teljes életet élhessen.

Amikor Isten a világot teremtette, szólott: Legyen! És a szavára csillagok születtek, szirtek gyűrődtek, tengerek hullámzottak, füvek, fák növekedtek, állatok sokasodtak. Mert az isteni szó: ige, vagyis azonos a jelentésével, benne forma és tartalom egy. Teremtő erővel bír. Amit Isten kimond, van. Akit a nevének szólít, az az övé.

Bár hajlamosak vagyunk megfelekedni róla: van ereje az emberi szónak is. Ezt kicsi gyermekeink, akik sírnak, ha csúfolják őket, pontosan tudják. Ezért is neveznek el mindent, ezért próbálják nevének nevezni, kimondani árnyalakjaikat, sárkányaikat, a szó mágiáját gyakorolva veszik birtokba a világot.

Ezt a mágiát űzi a költő is. Talán mert már eszmélése idején átélhette a csodát, a szó megtestesülését az orosz katonával való találkozáskor:

*Néhány másodpercig csak nézett,
mint ki nem ért egészen valamit,
nézett, és talán gondolatai
messzi Ukrajna nedves partjaira,
vagy a gerinces Uralig röpültek,
ahol talán egy hasonló korú
éhező kisfiú
várta őt, a hazatérő apát, –
csönd volt, ő nézett, s én megismételtem
a szokatlan mondatnak két szavát:
– „Kérek klebát!”*

*Most már láthatólag megértett:
Benyúlt tarisznyájának mélyére,
s a következő pillanatban
megtörtént
a már semmiképpen nem felejthető
hétköznapi, de mégis szent csoda:*

*Láthattam a kimondott SZÓT
– előzményként egy nagyobb, szent csodának –
ekkor, itt láthattam a kimondott SZÓT
a kezében – KENYÉRRÉ válni!
(Szó és kenyér)*

Ha a szó kenyérré válik, több lesz mint a fájdalmak kimondásának lehetősége, több mint palackposta. Táplálék lesz, amelynek nemcsak ereje van, de erő is ad.

*Aki nem hisz a szóban,
jobb, ha nem is szól, annak dolga nem az. De a költő
higgye: ha olykor alatt suhanó is a szó, oly erő az,
mely, ha a költők ajkairól szakad egy-leheletként;
védőn, s útmutatón száll, – és a világon a béke
terjed majd, mint terjed a szív mélyén a reménység
szállva, ha oszlik a foszló bú elenyészve.
(Első ecloga)*

A szó lehet fohász is, imádság, zsolttár, Istenhez fordulásunk, belekapaszkodásunk, könyörgésünk vagy hálánk eszköze:

*Jó lenne, Uram, zerge-lábakon
bejárni hazám drága tájait,
eljutni aztán határain túlra,
ledobva a bénaság láncait, –
de létezik egy dolog a Világon,
amit még a gyógyuláznál is jobban,
az Egészségnél is jobban kívánok,
és ez nem más, Uram: a Szeretet!
(Az inasakadt könyve)*

*„11. Már ismerem hatalmadat, hát kérem:
áldd meg az én leendő nemzetségem,
hogy legyen, aki Téged áld örökkön,
kinek szemében arcod tündököljön!*

*12. Zengő árján az elszálló időnek
irgalmadért dicsérlek, Uram, Téged!
(Az inasakadt fohásza)*

A költő szava akkor is szakrális, ha nem Istent szólítja meg, hiszen teremtő erejével istenképűségünket mutatja fel, újat hoz létre, világot épít.

*Mint az ima, benső békém hozója,
hasonlatos a versnek alkotója
Kezet érinthetek a Teremtővel,*

*s a tőle kapott teremtő erővel
a verset, amit papírra vettem,
nem-létezőből létezővé tettem.”
(Az is imádság)*

A szó elszáll? Ne higgyétek! Őrzi a papír, a betű, őrzi az agy, a szív, hullámveréseit továbbítja a világ. S ha a költő szavait évtizedek, évszázadok múlva szétfújja is a felejtés, biztosan nem száll el Isten szava. Isten szava, amellyel nevének szólítja Zoltánt, aki most már az övé örökre.

■ KERTÉSZ ESZTER

Dies Academicus

Hárman kaptak teológiai díszdoktori címet

► Folytatás az 1. oldalról

Gáncs Péter, egyházunk elnök-püspöke beszédében idézetek segítségével szólaltatta meg az ünnepeket ma is aktuális gondolatait. Legfőbb ideje, hogy egyházunkban megint szót kapjon Pröhle Károly teológiai öröksége – hangsúlyozta a püspök.

A megemlékezés után a tiszteletbeli teológiai doktori címek ünnepélyes átadására került sor, amelynek zenei keretét – *Kinczler Zsuzsanna* vezetésével – az EHE énekkarának szolgálata, valamint *Kapi Judit* fuvolájátka alkotta.

Gémes István tevékenységét *Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke méltatta, kiemelve a határon túli magyar gyülekezetekben végzett szolgálatának fontosságát. A magyar ösztöndíjasokon keresztül már régi kapcsolat fűzi hazánkhoz dr. Rudolf Kellert – mondta el *Csepregi Zoltán*, az EHE Egyháztörténeti Tanszékének vezetője. A Kossuth-díjas Szokolay Sándor munkásságáról szólva Szabó Lajos a zeneszerző-

nek az evangélikus értékek marandóvá tételében és a teológiai gondolkodás gazdagításában játszott szerepét hangsúlyozta.

A felavatott díszdoktorok székfoglaló előadásaiban életútjukra, személyiségükre jellemző témák kerültek elő. Így Gémes István, aki az elmúlt évtizedek során több országban, több nyelven végzett lelkészi szolgálatot, a nyelvről mint Isten elsődleges ajándékáról beszélt. Az egyháztörténész Rudolf Keller *A történeti kutatás mint teológiai létforma* című előadásában a tudományos munka és a gyakorlati lelkészi szolgálat összeegyeztetésének lehetőségéről és kihívásairól szólt. A személyes lelkesedés érzett Szokolay Sándor mondatain, aki a korál zenei és szövegi dramaturgiáját elemezte saját szakrális műveiben.

Zárszavában Fabiny Tamás sok jelenlevő gondolatát mondta ki, amikor így fogalmazott: olyan alkalmon vehettünk részt, ahol az ünnepek hoztak ajándékot.

■ ADÁMI MÁRIA

Rektori köszöntő

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm minden kedves vendégünket az Evangelikus Hittudományi Egyetem 2011. évi Dies Academicus ünnepségén. Egy Dies Academicus valójában nem más, mint kibővített nyílt nap. De talán azt is lehetne mondani, pozitív értelemben vett fordított nyílt nap.

Olyan emberek ülnek ma együtt ebben a teremben, akiknek – mind egyikünknek – sok megköszönivalójuk van Istennek azért, amit a teológia tudományos művelésén keresztül elérhetővé tett számukra.

Életpályák, életutak kerülnek ma elénk. Nekünk az a küldetésünk, hogy felfedezzük az értékeket, és ezek az értékek a mi életünknek is kincsévé váljanak. (...)

Napunk első részében *Pröhle Károly* professzor úrra emlékezünk születésének századik évfordulóján. Róla nagyon jól tudjuk, hogy egyáltalán nem volt idegen számára a természettudomány és maga a természet szépsége sem. Ahhoz a nemzedékhez tartozott, amely tudott nagyon korán keln, képes volt későn lefeküdni és hosszú órákon át küzdeni egy-egy nagyon mély teológiai vagy filozófiai kérdéssel.

Munkásságára három szó mindenképpen jellemző volt: a *gondolkodás*, a *bizalom* és a *kitartó tanulás*. Annyi sok évtizeden át, annyit Teremtőtől kapott.

Akik hallgattak a *Római levélről* szóló exegézis-előadásait, sok órája felidéződik, ha elolvassuk az 1997-ben Szentháromság ünnepére a Róm 11,33–36 textus alapján írt prédikációját. Ebből csak egy rá nagyon jellemző mondatot emelek ki: „Istenhitünk sem nélkülözheti a gondolkodás ellenőrző munkáját, mert hitünk igazi lényege szerint bizalom, a *Hiszkegy* helyes értelmezése szerint is: bízom Istenben, bízom Jézusban és bízom a Szentlélekben. És bizalomra hajlandóságunk, hiszékenységünk

miatt hitünkben is sokszor és sokféleképpen tévedhetünk. A hitbeli tévedés pedig súlyos csalódáshoz, lel-

Dr. Szabó Lajos

ki összeroppanáshoz vezethet. Ez ellen kaptuk Istentől a kritikus gondolkodás ajándékát, tehát nem bűn, hanem az a jó, ha gondolkodva hiszünk, ha »tudom, kibén hiszek« (2Tim 1,12), vagyis gondolkodom, tehát tudatosan hiszek.”

Mai napunk második részében *három életút* kerül elénk. Én előljáróban most nem a három jeles személyiségről, hanem arról a hídról szólnék, amely összeköti életüket és munkásságukat. Mindhármán megkapaszkodtak a *Bibliának*, a *lutheri tanításnak* és a *mások segítségének* mély és elszánt szolgálatában. Különböző területeken, teológiában és művészetben, „tanításban és próféta-talásban”. De céljuk közös: hogy Isten szeretetének nagyságát szavaikon, gesztusaikon, zenéjükön keresztül minél többen megismerjék.

Köszöntésemet Pröhle Károly idézett prédikációjának alapigéjével szeretném zárni: „Ó, Isten gazdagságának, bölcsességének és ismeretének mélysége! Milyen megfoghatatlanok az ő ítéletei, és milyen kikutathatatlanok az ő útjai! Ugyan »ki értette meg az Úr szándékát, vagy ki lett az ő tanácsadója? Vagy ki előlegezett neki, hogy vissza kellene fizetnie?« *Bizony tőle, általa és érte van minden: övé a dicsőség mindörökké. Amen.*”

■ DR. SZABÓ LAJOS

Laudáció Gémes István tiszteletére

Gémes István Szarvason született 1927-ben. Bölcsészeti tanulmányok után Sopronban és Budapesten végzett evangélikus teológiát. 1953-ban szentelték lelkésszé szülővárosa Ótemplomában. Külföldre kerülése után (1956) a Dán Evangelikus Egyházi Segélyszervezet megbízásából gondozta a Dániába és Dél-Svédországba került magyar protestáns menekülteket.

1957-ben vendégként vett részt az Evangelikus Világszövetség minneapolis (Egyesült Államok) világyűlésén, hogy onnan Venezuelán át Brazíliába menjen a világszövetség megbízásából. Kétszer ötéves munkaszerződéssel felépítette a Brazíliai Magyar Evangelikus Gyülekezetet, majd egy ideig São Pauló-i tizenhatszáz fős lelkészének volt esperese.

1968-ban került vissza feleségével és három fiával Európába a hannoveri (Németország) egyház meghívására. Észak-Németországban két közseget gondozott, és közben újtestamentumi és lélektani tanulmányokat folytatott Göttingenben. Onnan hívta meg a Württembergi Evangelikus Egyház a német munkája mellett végzendő magyar lelkigondozói szolgálatra. Tizenhét éven át volt a Stuttgart-Bad Cannstatt-i Luther gyülekezet (német) lelkésze, közben pedig folyamatosan végzett lelkészi munkát a württembergi magyarok körében.

Tíz éven át elnöke volt a Külföldön Élő Magyar Evangelikus Lelkigondozók Munkaközösségének (KÉ-MELM), és mintegy huszonöt éven át volt a magyar rádiómisszió munkatársa. Évtizedeken át szerkesztette az *Útitárs* című lapot, amelynek azt követően is munkatársa maradt, hogy a kiadványt immár Budapesten szerkesztik, és változatlanul kiadószerkesztője a *Koinonia* című teológiai folyóiratnak. Német lelkészi nyugdíjaztatása után továbbra is Stuttgartban él, és gondozza a magyar gyülekezetet, amelyet kiterjesztett Heilbronnra is.

Kiváló szervezőképességével és integráló erejével, valamint hatásos igehirdetéseivel és teológiai igényességével a nyugat-európai magyar protestantizmus meghatározó alakja.

Gémes István az elmúlt rendszerben is sokat tett a magyarországi evangélikusokért, ugyanakkor

Gémes István

sohasem rejtette véka alá kritikáját az akkor lényegében hivatalos rangra emelt úgynevezett diakóniai teológiával és a hazai egyházban tapasztalható torzulásokkal kapcsolatban. Elvi fenntartása és a diktatórikus egyházvezetés következetes bírálata azonban nem akadályozta meg abban, hogy magyarországi és határon túli magyar lelkészeket, teológushallgatókat és gyülekezeti tagokat sokféleképpen támogasson, segítsen.

Egykori teológiai évfolyamtársaihoz sűrű tartó barátság köti. Otthonuk mindig nyitva állt – és ma is nyitva áll – a közelből vagy távolról érkező magyarok előtt. A rendszerváltás idején – feleségével, *Réz Katalinnal* együtt – sokat tett a cserkészlet magyarországi újraindításáért és a teológiai gondolkodás serkentéséért.

Teológiai munkásságának fő iránya az *Újtestamentum*, ezen belül a Jézus- és a Pál-kutatás. Számos szak-

mai előadást tartott egyebek mellett az Evangelikus Hittudományi Egyetemen és a Károlyi Gáspár Református Egyetemen, továbbá lelkészkonferenciákon. Egyéniségének közvetlensége, valamint az intellektus és a derű sajátos keveréke immár több nemzedékre gyakorol folyamatosan hatást.

Jóval több mint ezerre tehető dolgozatainak, cikkeinek a száma, amelyek a különböző országokban, kiadványokban, szaklapokban jelentek meg magyar, portugál és német nyelven.

Eddig megjelent legfontosabb könyvei:

A Fény felé 1–2. Vezetők kézikönyve. Stuttgarter Magyar Protestáns Gyülekezet, Stuttgart, 1983.

Színlátás – a szemlélődés újrafelfedezése. Budapest, 1993.

Hiszek. Igehirdetés-sorozat. Evangelikus Sajtóosztály, Budapest, 1993.

Igen. Igehirdetések és tanulmányok a Tízparancsolatról és a Miatyánkról. Dabas, 1994.

Tiéd. Kátémagyarázatok és tanulmányok. 1996.

Jézus és Pál. Tanulmányok az Újtestamentumhoz. Dabas, 1998.

Ismered-e Jézust? Evangelikus Missziói Központ, Budapest, 2000.

Hungari et Transylvani. Kárpát-medencei egyetemjárók Tübingenben (1523–1918). Luther Kiadó, Budapest, 2003.

Fellebbentett fátyol. Jézus munkamódszere: példázatok és csodák. Ordass Lajos Baráti Kör, Stuttgart–Budapest, 2010.

Újszövetségi velemjáró. Luther Kiadó, Budapest, 2010.

Gémes István 2008-ban Károlyi Gáspár-díjat kapott. Tudományos vezetői és -népszerűsítői munkásságáért, továbbá az egyetemes magyar protestantizmus érdekében kifejtett munkásságáért feltétlenül érdemesnek tartom arra, hogy az Evangelikus Hittudományi Egyetemtől a *dr. honoris causa* címet kapja meg.

■ DR. FABINY TAMÁS

a hittudományi egyetemen

Laudáció Rudolf Keller tiszteletére

Rudolf Keller 1948-ban született, s 1982-ben szerzett teológiai doktorátust az erlangeni egyetemen *Matthias Flacius* hermeneutikájáról írott dolgozatával, majd 1992-ben habilitált Lipcsében David Chytraeus-monográfiájával. E két önálló kiadványként megjelent dolgozata s 2006-ban publikált tanulmánygyűjteménye (*Luthertum in der Vielfalt seiner Geschichte*) mellett számtalan kötet szerkesztőjeként és munkatársaként tűnt ki, csupán példaként

ben az MLB erlangeni teológusotthonának tanulmányi vezetője, 1991 és 1997 között pedig az MLB irodáján szervezett lelkesítő állást töltötte be, feladatai közé tartozott az évi két teológiai konferencia szervezése és az évkönyv szerkesztése is (*Lutherische Kirche in der Welt JMLB 1991–1997*). A fenti állás megszűntével hasonló munkakört látott el a bajor egyház szótárszolgálatának neuendetsai irodájában. A Martin-Luther-Bund 2009-ben alelnökévé választotta.

A *Zeitschrift für Bayerische Kirchengeschichte* című, nagy hagyományú, rangos folyóiratnak 1998 óta társszerkesztője, 2005-ben pedig megválasztották a kiadványt jegyző bajor egyháztörténelmi egyesület elnökévé is.

Erlangenben tanuló ösztöndíjaink 1975 óta élvezték Rudolf Keller segítségét, tanácsait és támogatását, míg az itthon maradtak a protestáns posztgraduális tanfolyamok hallgatóiként az 1990-es években ismerhették meg előadásait, vagy olvashatták a *Lelkipásztor* című folyóirat számára küldött írásait. Rudolf Keller legutóbb 2005 októberében tartott Budapesten nagy sikerű (azóta nyomtatásban kétszer is megjelent) előadást *Mária királyné és Luther* kapcsolatáról.

Ha Rudolf Keller munkamódszerét röviden jellemezni vagy tudományos eredményeit értékelni szeretném, úgy fogalmazhatok, hogy régóta ismert szövegek figyelmes újraolvasása mindig gyümölcsöző, különösen, ha ezeket a régóta ismert szövegeket már régóta senki sem vette a kezébe (ez a Flacius- és a Chytraeus-művekre egyaránt állt).

■ CSEPREGI ZOLTÁN

Laudáció Szokolay Sándor tiszteletére

Szokolay Sándor 1931. március 30-án született a Békés megyei Kunágota községben. Zenei tanulmányait a békés-tarhosi Kodály-iskolában kezdte. Zenei gimnáziumi érettségét 1950-ben tett. Ugyanebben az évben felvételt nyert a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolára, ahol 1957-ben kapott zeneszerzői diplomát. 1959-től a Zeneművészeti Főiskola zeneszerzés szakán tanított, 1966-tól 1994-ig, nyugállományba vonulásáig egyetemi tanár. Ezután Sopronba költözött, ahol a város atmoszférája, történelmi és szellemi gazdagsága és nyugalma erőt és megfelelő környezetet biztosított számára a komponáláshoz.

Zeneszerzői munkásságát nehéz lenne pár mondatban bemutatni, pusztán a műcímekre szorítkozva is. Hét opera, hét oratórium, huszonegy kantáta, öt versenymű, három szimfónia, két vonósnyegyes, száznyolcvan kórusmű, öt rézfúvós kamaramű és szólóhangszeres művek, dalok jelzik nagyívű munkásságát. Egyetlen adat is sokat elárul: első operáját, a *Vérnászt* több mint húsz operaház tűzte műsorára, és a mű több mint egy tucat nyelven csendült fel.

Szokolay Sándor több évtizedes alkotóművészi munkássága inspiratív hatással van a magyarországi egyházak teológiai gondolkodására. Szakrális művészetének kibontakozásában több neves evangélikus egyéniséggel fenntartott barátsága és a velük való közös alkotás különösen is sok evangélikus értéket tett maradandóvá.

Ahogy önéletrajzi jellegű írásaiban is jelzi, nemcsak gyakorolja az evangélikus hitet, hanem közel áll hozzá az igehirdetői szolgálat is: „Álmodozó, túlzó, rajongó ifjúkoromban énekes is, pap-prédikátor is szerettem volna lenni, ha jól meggondolom, nem is lettem más, mint misszionárius.” Világszerte ismertté vált, nagy értékű művein keresztül a misszióknak egy egészen tág, határokat átívelő formáját valósította meg.

Ugyanakkor evangélikus identitása egészen konkrét kapcsolódásban és művekben is testet öltött. Hosszú évekig volt a Lutheránia ének- és zenekar – mint maga vallja – „házi

mint különleges kihívás, a *Miatyánk* kórusmű.

Alkotásai ugyanúgy közel hozzák a Biblia istenképét, mint az egyetemes istenkeresés küzdelmében a mélyben megtalálható istenélményt, valamint a hit és a szeretet megvalósulását az egyes emberi életekben és a nagyobb közösségek drámáiban.

Ma is példaképeket tár elénk művésze, amelyben egyértelműen kirajzolódik a küzdelem, a hűség, az önfeláldozás vitathatatlan értékei.

Evangélikus vonatkozásban sokat jelent vokális műveiben a lutheri és bachi korálok új megjelenése, modern korunkban is magával ragadó, lenyűgöző erővel.

A teológiai gondolkodás egyedülálló inspirációja sugárzik át művein úgy, hogy sohasem marad partikuláris, beszűkült, hanem mindig tág, nyitott és messze ívelő. Azért is fontos ezt a gondolatot külön kiemelni művészetének méltatásakor, mert a hazaszeretet és a népek, kultúrák egymás iránti kölcsönös tisztelete, megismerése, lényegük megérzése és újragalmazása egyetemes hitvallásá formálódott műveiben.

A gondolkodó, érző és újrafogalmazó evangélikus teológia fejlődéséhez egyedülálló hozzájárulás Szokolay Sándor művésze. Amikor most alkotói pályáját tiszteletbeli doktori címmel ismerjük el, akkor ezek az ünnepi percek ma is hirdetik a teológia és a művészet egymást kölcsönösen gazdagító kapcsolatát és annak élte, hitébresztő és inspiratív erejét.

■ DR. SZABÓ LAJOS

Rudolf Keller

említve két klasszikusnak számító művet, az Albrecht Peters-féle *Luther-katé-kommentárt* és az Andreas Osiander-összkiadást. Előbb *Gerhard Müller* és *Berndt Hamm* professzorok tanársegédeként működött az erlangeni egyetem egyháztörténelmi intézetében, majd 1997-től a regensburgi egyetem teológiai intézetének magántanára, 2006-tól pedig rendkívüli professzora.

Rudolf Keller munkássága összeforrt a Martin-Luther-Bund (MLB) szótárszolgálatával. Már 1975–1977-

Gáncs Péter püspök Pröhl Károlyról megemlékező beszédének rövidített változatát lapunk 10. oldalán közöljük. Ugyanott olvasható Sárkányiné Horváth Erzsébet nyugalmazott lelkész emlékezése is a professzorról.

Szokolay Sándor

szereje”. A termékeny kapcsolat olyan művek fémjelzik, mint a *Karácsonyi pasztorál*, a *Pünkösdi ének*, a *Gályarab kantáta*, a *Confessio Augustana*, a *Luther kantáta*, a *Jobbítsd a nemzetöt!* című kantáta és

KÉTFÓKUSZÚ EGYHÁZ

► **Payr Sándorra, a soproni evangélikus teológia egyháztörténésze, egyetemi tanárra, a csendes, szerény tudósra emlékezünk. A Magyarországi Evangélikus Egyház kiemelkedő történetírója ő, tudása, szellemisége tovább él műveiben, amelyek közül sokat napjaink történészei, kutatói is forrásmunkaként használnak. Születésének százötvenedik évfordulóján egy kiadvánnyal is tiszteljük el, a pápai Gyurácz Ferenc utcában található gyülekezeti épület utcai homlokzatán pedig bronz domborművel emlékeztetjük az e városba látogatót, hogy ki is volt Payr valójában.**

Payr Sámuel és Feigl Erzsébet elsőszülött gyermeke 1861. február 25-én látta meg a napvilágot Pápán.

A kiváló városi tanító, Tompa Zsigmond „keze alatt” indult el a kisdíák, aki tizenegy éves volt, amikor Gyurácz Ferenc pápai lelkész

lett. A gimnáziumot a pápai református kollégiumban végezte. Mint arról az évkönyvek is beszámolnak, kitűnő tanulmányi eredménnyel.

„Az első osztályban csak mintegy húszan lehettünk” – írja Payr. „Két-három pápai, a többi jól megtermett kálvinista fiú pedig vidékről, Ácsról, Kocsról, Szilasbalhásról stb. A többieknél kisebb termetű lévén szerényen húzódtam meg a hátsó padban. Öröm volt tanulni, oly lelkes, világos volt a tanár előadása. Akkor még nem volt szakrendszer, Farkas Dezső tanított minden tantárgyat. Ennek is volt jó oldala. A második hónapban tanárunk csak kijelenti: »Holnap kihirdetem a sorrendet, aztán érdem szerint így fogtok ülni a padokban.« Nagy izgalom lett az osztályban. Volt egy szöke, erős, magas, vidéki társunk, Sz. Károly, aki könnyen letepert bennünket. Ez a nevezetes napon óra előtt összeírta előre a sorrendet: »Tudjátok, hogyan lesz? Az első én leszek.« Szerénysége nem tiltotta. Aztán jöttek a barátai: második, harmadik, erő és nagyság-

rend szerint. Örültem, hogy tizenegydiknek engem is megtettek és nem utolsónak.

Bejön a tanár, komoly, vizsgáló arccal végigné az osztályon, s azután a jegyzőkönyvből, kellő pauzákat tartva, olvassa: »Első lesz: Payr Sándor: « Szerettem volna kifutni az osztályból, olyan becsmélő szemekkel néztek rám. Ezt én nem vártam és nem is kívántam. Eltűnt a lelkem nyugalma. Felekezeti kérdés sohasem volt közöttünk, de most hallanom kellett: »Hogy épp ezt a lutheránust ülteti oda!« Az-

(Részletek a Payr Sándor-életrajz szerkesztőjének

után jött a sok »provokálás«. Ha valaki jól felelt, akkor provokálhatott, azaz felhívhatta bármelyik társát.”

Gyurácz Ferenc volt Payr vallásánára, s ez meghatározta a fiú lelki, szellemi fejlődését, érdeklődését. (...) Gyurácz Ferenc lelkési és püspöki, igehirdetői, pásztori és tanítói munkájának közvetlen szemlélése gazdag életindítás volt számára. A vele való együttműködés pedig nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Payr a lelkészi pályát válassza élethivatásául. Payr Sándor később még ennél is többet kapott: kivívta magának Gyurácz Ferenc barátságát.

***

Karsay Sándor püspök 1886. szeptember 26-án öt papjelöltet szentelt fel, miután az előző napon a papi vizsgát sikerrel letették. Az Evangé-

D. Payr Sándor

likus Országos Levéltár Ordinációs könyvében az 5. pont alatt olvasható, hogy Payr Sándor – aki „a teológiát Sopronban és Báselben végezte” – Sárvárra került.

Kápláni szolgálata csupán másfél évre terjedt: 1886 szeptemberétől 1887 márciusáig Sárvárton, majd 1887 márciusától 1888 májusáig Győrött volt segédlelkész. 1888 tavaszán a Fejér megyei Pusztavám gyülekezete választotta meg lelkészének a huszonhét éves ifjút. (...)

Gyurácz Ferenc püspök naplójában 1896. március 1-jei keltezéssel olvasható a következő: „A múlt évi egyetemes gyűlés mindenik püspök mellé egy-egy missziói lelkészt rendelt, évi 800 Ft javadalom és 400 Ft utiutalvány díjazásával az államsegélyből. Én ezen állásra Payr Sándor valódi lelkészt hívtam meg. Pápai születésű,

Püspökjelöltek expoziója: a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus

Kedves Testvéreim!

Rövid előadást két gondolat köré szeretném építeni.

Az első az egyházkerület első tíz éve – mert ha a jövőt szeretnénk megrajzolni, ahhoz az eddig megtett út ívét mindenképpen szükségünk látunk. Ehhez kapcsolódóan beszéljek az azóta történt változásokról, amelyek meghatározzák tennivalóinkat.

A második gondolatkörben az eddigi bemutatkozások alkalmával feltett kérdések alapján mutatom be, mit látok fontosnak a püspöki szolgálatban.

Egyházkerületünk történetét tekintve emlékezzünk vissza, hogy Ittész János püspök beiktatásakor felidézte Kapi Béla püspök látomását a Dunántúli Egyházkerület temetéséről. Tizenegy esztendővel ezelőtt tehát a kerület feltámadásán is örvendtünk. Az első években még komoly küzdelmeket kellett vívniuk kerületünk elfogadottságáért.

Ma már a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület természetes része hinni lutherániánknak. Azért a Kapi püspök által „egységes történelmi személyiségnek” nevezett kerületben még sokat kell munkálkodnunk azon, hogy gyülekezetei, amelyek különböző kegyességűek és különböző nemzetiségi gyökereűek, egymást mint a Krisztus-tek tagjait figyelemmel hordozzák.

Isten iránti hálával emlékezem meg egyházkerületünk első felügyelőjéről, Welter Jánosról, akinek a kerület újraépítésében elvülhetetlen érdemei vannak.

Az egyházkerület lendületét mutatják a kerület által szervezett programok, a Dunántúli Harangszó, a hittanos tananyag, amelyet Ittész János a püspöki székfoglalójában még csak reméltként említett, és a kerület önálló kiadványai. Megítélem szerint sokat léptünk előre a lelkészi karban is az őszinte beszéd tekintetében, országos egyházunkban pedig az átláthatóság és a tiszta törvényesség tekintetében.

Az első tíz év által kijelölt úton még tovább kell haladnunk: szeretnénk a másik két egyházkerület számára jó példát adni sajtósági arcukatunkkal és jól működő intézményeinkkel. Eközben figyelmet fordítunk

a három egyházkerület összetartozására is. Tehát örködnünk kell afelett, hogy a kerület önálló arculata ne ejtsen csorbát egyházunk egységén. Ezért is tartom helyénvalónak püspökjelölti jelmondatomat: „Jó Jézus körül közösségekben lenni.” A bizalmat ugyanis leginkább a Krisztussal való élő közösség teremti meg bennünk.

Egyházkerületünk történetének ívét rajzolva látjuk meg új kihívásainkat is. Döbbenet látjuk, hogy miközben a minket körülvevő világ egyre inkább értékeit, tartópilléreit veszti, a világ szemében az egyház lényegtelen, súlytalan, súlytalanul válik.

Látjuk azt is, hogy míg a római katolikus egyháztest igyekszik teret nyerni – erre társadalmi helyzete és tanítási rendje predestinálja –, addig a protestáns felekezetek szinte megbújnak a katolicizmus árnyékában.

Látjuk, hogy a rendszerváltáskor még egységesnek remélt társadalom mennyire polarizált. Ezért törekedni szeretnénk az evangélikusság kiemelésére és jellegzetességének kidomborítására. Most három ilyen jellegzetességet említek:

1. Luther örvendezett afelett, hogy kegyelmes Istenre talált. Jézus szabadságra szabadított meg minket. Ma talán így fogalmaznánk: evangélikusként elvárások nélkül, nem teljesítménykényszerben élünk. Milyen boldog nemzetünk lehetne, ha mindenkinek az értékeit tudnánk felfedezni, nem pedig elmarasztalnánk hiányai miatt!

2. Emellett evangélikusságunk arról volt nevezetes, hogy becsület, dolgos emberek alkották. A felelősségvállalásra nem az elszámoltatástól való félelem készítet, nem is annyira az, hogy Istennek valamit visszaadjunk abból, amit nekünk adott, hanem az a felismerés, hogy meghaltam a bűnnek, és Krisztus él bennem. Ez indította eleinket arra, hogy önkéntes munkával, nagy áldozathozattal szolgáljanak egyházban és hazában. Az önkéntesség ma is társadalmi formáló erő lehetne!

3. Szintén a reformáció fedezte fel ismét azt, hogy nem nekünk kell kibékítenünk Istent, hanem Isten az,

aki Krisztusban megbékéltette magát a világot. Ebben a görcsös, sokszor jogos haragtól csikorgó időben Isten szeretetének meghirdetése sokakat felszabadítana arra, hogy a Lélek józanságával új közösséget építsenek.

Három régi evangélikus érték, amelyet hivatottak vagyunk felmutatni. Mit lehet ezért tenni? Vegyük számba először eszköztárunkat!

1. Az igehirdetés. Soha nem szabad elfelejtenünk, hogy a Szentlélek által az élő és éltető ige szól meg a hallható és látható ígén, az igehirdetésen

és a szentségeken keresztül. Nem emberi mű csupán, hanem Isten hatalommal teli cselekedete.

2. Az imádság. Olyan ez, mint hajt az iránytű, kocsiban a GPS. A keresztény egyház az imádsággal tájékozódva találja meg Isten akaratát. A imádság sem csupán emberi sóhaj, hanem a Lélek kimondhatatlan fohászokkival viszi Isten elé kéréseinket, és Jézus Krisztus az Atyánál szüntelenül közbenjár értünk. Az imádság egyben közösséget is épít.

3. A közösség. Ha az ige az erő, az imádság a térkép, akkor a közösség a láb, amely indul. Mivel a közösség fontos eszközünk, ezért nem mondok kész tervek gondjaink megoldására: komolyan veszem, hogy pontos terveket kidolgozni a közösség feladata.

Hogy ezek az eszközök tényleg hasznosak az egyházépítésben, azt megtapasztaltam a Székesfehérvári

Evangélikus Egyházközség és a Fejér-Komáromi Egyházmegye életében, amelynek esperese voltam. Ezeknek a közösségeknek életén kicsiben látható, hogy az ige, az imádság és a közösség valóban hiteles, tiszta, lendületes életet biztosít.

***

Ígértem, hogy szólok azokról a kérdésekről is, amelyek eddigi bemutatkozásaink alapján kulcskérdéseknek tűnnek.

1. A bizalom. Nem a dokumentált-ság, az ellenőrzéses sokasága, nem a szankciók fenyegetése ad rendet egyházunknak. Többször tapasztaltam, hogy éppen azok dokumentálják jól magukat, akik tényleges munkát nem jól végeznek. Ahogyan kínosan mozog az ember az olyan lakásban, amelyben még a szőnyeg rojtjai is párhuzamosan állnak. Élhető rendet szeretnék a gyülekezetekben. De kérem ezt a bizalmat a lelkészek, a bizottságok és a tisztségviselők felé is az azonnali kritika helyett.

2. Az új liturgia. Hadd erősítsem meg, hogy – a pletykákkal ellentétben – nincs szándékomban az új liturgiát erőnek erejével bevezetni.

Természetes, hogy minden gyülekezet – a gyülekezetbe értsük bele a lelkészt és a kántort is – az egyházunk által mutatott jó renddel éli meg istentiszteleti életét. Itt is fontosnak találom a kölcsönös bizalmat.

3. Az elfogyás félelme. Valóban rosszak egyházunk mutatói. A félelem azonban rossz tanácsadó. Sokszor szül tévlehetőséget, agressziót, elveszi az örömet, rontja esélyeinket. Azonban a negatív tendenciákat jól felmérve születhet aktivitás, lelkesedés, és erősödhet a közösség. Erre jó példákat látunk többek közt Nemescsón, Esztergomban, Nádason, Zalaistvádon, Fehérvárcsurgón. És még folytathatnánk a sort.

A félelem káros hatásai ellen evangélicizációs körutak szervezését tervezem, mert hiszem, hogy Isten igéje lendítő, bátorító erő. A lelkész-egváncizációkat „Predigerseminarrá” –

azaz igehirdetői szemináriummá – formálnám, hogy mi, lelkészek közösen készüljünk a prédikációra. A kerületi munkatársaképzőn pedig a gyülekezetek előtt álló lehetőségeket ismerhetnénk meg, ahogy ez eddig is rendszeres témája volt ezeknek a napoknak. Nyomatékosítani szeretném, amit előző bemutatkozásaimban már mondtam, hogy minden jelenlegi gyülekezetet szeretnék önállóságában megtartani.

4. A lelkészek lelkigondozása. A kérdésekből az tűnt ki, hogy több helyen gondot okoz a lelkészek nem hiteles életvitele, a lelkész és a gyülekezet közötti kapcsolat megromlása. Nagy szerepük lehetne ennek a nehézségnek a leküzdésében a lelkészi munkaközösségeknek. Már régebben beszéltem az évenkénti lelkigondozói beszélgetés rendszeréről, amelyet a lelkészek válásával foglalkozó etikai bizottság terjesztett javaslatként elő, és szoltam a bizalomerosztásról.

Személyesen is szeretnék gondot fordítani a lelkészekre, különösen szolgálati hely változásakor, és amikor egyéni életük krízisbe kerülhet. Meg vagyok győződve arról, hogy Isten elhívása és ajándékai visszavonhatatlanok, ezért töreksem arra, hogy minden lelkész megtalálja helyét, ahol otthon van.

***

Több más kérdés is előkerült a bemutatkozások során. Most azonban az időkeret miatt azokat vettem elő, amelyekkel kapcsolatban eddig nem fejtettem ki részletes véleményemet és tervemet.

Szeretném újra hangsúlyozni, hogy a kerületben előkerülő feladatok sorrendbe állítása, súlyozása, a megoldások részletes kidolgozása nem egyszemélyes vállalkozás, hanem közösségi munka. Hátal adok Istennek, hogy kerületünk gazdag tenni kész, kreatív szellemi-lelki erőben. Eddigi életpasztautom azt mutatja, hogy Isten mindenkor ad megoldást és megfelelő embert az előttünk álló feladatokhoz. Csak engedelmességgel hallgassunk rá!

Köszönöm megtisztelő figyelmüket! Erős vár a mi Istenünk!

■ BENCZE ANDRÁS

ZKERÜLETI NAP PÁPÁN

Sor emlékezete

(S. Polgárdi Sándor esperes-lelkésznek az előadásából)

itt növekedett, jeles képességű fiatal-ember. Állását a mai nap foglalta el. Elfoglalva tényleg a püspöki irodában lesz, hol elég munka vár rá. A missziói lelkészi feladat végzését akkor lehet tenni, ha a missziói ügy egyház kebelünkben rendezve lesz. (...)

A rendkívül lelkiismeretes és érzékeny lelkű fiatal tudós tehát szülővárosában Gyurácz Ferenc püspök mellé került titkárnak. Gyurácz püspök nagy hatással volt rá, előbb valóságos lelki atya, majd igazi megértő barátja lett nála jóval fiatalabb munkatársának, aki később nagyszabású életrajzzal róttá le a püspök iránti háláját. (...)

Payr Sándort felkészültsége miatt már ekkor is többször hívogatták teológiai tanárnak – rövid ideig tanított is Sopronban –, ő mégis inkább a lelkészi hivatás mellett döntött, és a teológiai előadói lehetősé-

get visszautasította. (Bár az anekdota szerint azért hagyta ott a pulpitust, mert diákjai közül egyesek nem figyeltek rá, ő pedig a tudományos munkát ennyire nem becsülök számára nem óhajtott tanítani; ám a fő ok sokkal inkább az volt, hogy még nem érezte magát elég lelkészültnek a tanári pályára.)

A püspöki titkári tisztelet három éven át töltötte be, és csak 1899-ben állt a teológia katedrájára, mint kedves területének, az egyháztörténetnek a tanára.

1930-ban történt nyugdíjba vonulásáig volt az egyetemi fakultás nyilvános rendes tanára. Ebben az időben már az sem tántorította el a teológiai oktatástól, hogy 1916-ban többen őt óhajtották Gyurácz Ferenc utódjaként látni a püspöki székben. Nem vállalta.

Doktori disszertációt ugyan nem írt, de kiemelkedő munkásságát a debreceni Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetem Református Hittudományi Kara 1929-ben a fakultás tiszteletbeli (honoris causa) teológiai doktori címével ismerte el. A debreceni református teológiai kar elismerése magától értetődő, hiszen Payr Sándor egyháztörténeti és himnológiai munkássága mindkét protestáns felekezetre gazdagította.

Nyugdíjazása után is aktív törté-

netíró és kutatómunkát végzett, művei az utókor számára felbecsülhetetlen értékű forrásanyagok.

***

Payr Sándor elsősorban a Dunántúl történetét, a gályarabság korát, illetve a 18. század egyháztörténetét kutatta, komoly figyelmet fordítva a politikai, társadalmi és kultúrtörténeti összefüggésekre is. Legnagyobb munkáihoz, az *Egyháztörténeti emlékek* (1910) és a 932 oldalas, az 1522-

1647 közötti eseményeket leíró, *A Dunántúli evangélikus egyházkerület története, I. kötet* (1924) című könyveihez elsősorban régi egyházi magángyűjteményeknek és a Nemzeti Múzeum kéziratárának anyagát dolgozta fel.

Több tudományos és irodalmi kör, így a Luther, valamint a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság is tiszteletbeli tagjának választotta.

A lelkésznevezdékek tanítása mellett hangyaszorgalommal mélyedt el a magyar evangélikusság és a valóságos énekes költemények történetében, a levéltári anyagokat feldolgozva. A magyar evangélikus lelkészekről és lelkészi dinasztiákról, így a *Nádasyakról*, a *Zvonaricsokról*, a *Kolonicsookról* és a *Zinzendorfkokról*, az *Ostffyokról* és a *Perlakyokról* is írt monográfiát.

Boldog családi életet élt. Első felesége, *Bakó Emma* azonban korán meghalt, s Payr újránősült. Második házasságából egy leánya született.

1938. január 30-án Pápán hunyt el, de teste Sopronban pihen.

A leleplezett Payr-emléktábla előtt Polgárdi Sándor esperes

FOTÓ: T. PINTER KÁROLY

Egyházkerület jövőképe és a püspöki szolgálat koncepciója

Témánk a teológiai koordináta-rendszeren

A reformáció teológiai szókészlete alapján mind az egyházkerülettel, mind pedig a püspöki szolgálattal kapcsolatos részletek szabályozása az „emberi eredetű egyházi szokások” kategóriájába tartozik.

Az egyházkerületekről például nincs egyáltalán sem bibliai, sem reformátori hitvallásos rendelkezés, a püspöki szolgálattal kapcsolatos bibliai gyakorlat pedig az évszázadok során olyan mértékben átalakult, hogy alig lehet ráismerni.

Ez nem csökkenti témánk fontosságát, hanem inkább kihangsúlyozza. A mindenkor egyház tagjai – benne a mai teológusok és egyháztagok – kiemelt felelősséget hordoznak abban, hogy mit, miért és hogyan szabályozunk, hogy milyen kereteket alakítunk ki az egyházban Isten ügyének jobb előmenetele érdekében.

Egyházunk és a jövőkép

Evangélikus örökségünk része, hogy reménységgel tekintünk a jövőbe. Az *Ágostai hitvallás* VII. cikkének elején ezt olvassuk: „...az egy anyaszentegyház minden időben megmarad.” A hitvallás szövege itt természetesen az egyház lényegéről és nem az emberek által alkotott keretről beszél.

Az ember által alkotott keretek esetlegességéről és töredékességéről világosan beszél a történelem. A Magyarországi Evangélikus Egyház kerületi berendezkedésének keretét például nem pusztán az evangélikusok szándéka, nem teológiai érvek alakították ki, hanem konkrétan egy politikai döntés, III. Károly 1731-ben kiadott *Carolina Resolutio* nevű rendelete.

A külső politika durva beavatkozása néhány évtizede, 1952-ben ugyancsak felborította a hosszú idő során kialakult és megszokott egyházi kereteket. *Kapi Béla*, a Dunántúli Egyházkerület harminckét éven át hűséges püspöke szívszorító módon írta meg szeretett egyházkerületének megszűntetését. Vízijában koporsóba zárva látta szeretett kerületét, és

fájdalmas módon írt a búcsúzásról, a gyászról.

Ugyanakkor az is igaz, hogy az egyházkerület megszüntetése, sőt rosszakarató politikai szándék, üldöztetés, sok egyházi ember elbukása, árulások és elfordulások, az egész egyháznak megásott sír mégsem vezetett az egyház teljes pusztulásához, halálához.

Ebben az összefüggésben érdemes gondolni arra, hogy Isten akkor is munkálkodott, amikor nehéz körülmények között az elhagyottságunkon keseregünk... Egyházkerületünk mai lelkészi karának több mint kilencven százaléka 1952 után született, és az összes lelkészünk az említett tragédia után kapta elhívását!

Amint látjuk, az egyházkerület nem feltétele Isten munkájának, de Isten munkájának csatornája lehet. Azon fogok munkálkodni, hogy egyházkerületünk a jövőben ilyen csatornává legyen!

Isten népének szolgálata

Több fórumon is elmondtam, hogy gyülekezetcentrikus egyházban gondolkodom. Tisztában vagyok azzal, hogy gyülekezeteink elesett állapotban vannak. Tudom, hogy olyan nagy az ínség, hogy van, ahol nem tudnak alkalmas tisztségviselőket választani, mert nincs kiből. Ismerem a kicsi gyülekezetek működési zavarait, az elkeseredettséget és az uralkodó pesszimizmust.

Az egyháznak mégis a gyülekezeti szint a legfontosabb része, mert Isten népe, az emberek ott élnek. Azok az emberek, akikért Krisztus az életét adta. *Luther* azt írja a *Schmalkaldeni cikkekben*: „...a hét éves gyermek is tudja, mi az egyház, a báránykák, akik hallgatnak pásztortoruk hangjára...”

Az egyházkerület és a mindenkor püspök szolgálatának értelme is a rábízott gyülekezetek, egyházmegyéik, intézmények, lelkészek és nem

lelkészek segítségével, támogatásában és szolgálatában van.

A püspöki szolgálat a lelkészi szolgálat elágazása

A bibliai *επισκοπος* (felügyelő, őrködő) eredetileg egy-egy gyülekezet elöljárója, akit a közösség megbízott. Ott akkor ez értelemszerűen nem szakirányú elméleti tudáshoz, nem végzettséghez, hanem Krisztus és a tőle kapott örökség ismeretéhez és a hiteles életvitelhez kötött szerep volt.

FOTÓ: MENYES GYULA

Érdemes erre odafigyelni ma is. Nem csak az a Krisztus ismerete, amit könyvekből lehet megszerezni, és amit teológiai diplomával ismernek el. Az életben megtapasztalható, a Krisztussal átélt tapasztalat is az. A kettő egymás ellen nem játszható ki! Számomra ezért különösen is kedves evangélikus gyakorlatunknak az az öröksége, amelyet a paritás elve fejez ki.

Egyházunk minden szintjén kettős elnökség (lelkész és felügyelő) viszi a vezetés és a felelősség terhet. Ha úgy tetszik, együtt látják el, egymást segítve és kiegészítve, az *επισκοπος*-i szolgálatot. Vagyis a mi evangélikus egyházunkban a bibliai püspöki tisztségnek megfelelő szolgálat jelentős részét a helyi lelkész és a felügyelő látja el. (Ahogyan Isten rendjében a férfi és a nő együtt

és nem külön-külön élnek meg az emberlételet.)

Luther jól ismert sekrestyeimadásának szóhasználata is jelzi, hogy a reformátor milyen tisztán látta a lelkészi szolgálat mélyebb értelmét, püspöki jellegét: „Te engem egyházadban püspökké tettél...”

Luther 1539-ben *A zsinatokról és az egyházzól* című iratában az egyház hét ismérvéről ír. A következőket sorolja fel: az Ige, a keresztség, az úrvacsora, a gyónás és feloldozás, az egyházi szolgák felavatása és szolgálatba állítása, az imádság és a keresztvállalás. A felsorolt hétből hat terület szolgálatát valamennyi lelkész gyülekezeti szinten gyakorolja. A hétből csupán egyet (a felsorolásban az ötödik), az egyházi szolgák felavatását és szolgálatba állítását végzik külön megbízott szolgák, az esperesek és a püspökök. A szolgálatba állítást (ordináció) a püspök, a hivatalba állítást (iktatás) az esperes.

Fontos megjegyezni, hogy hazai evangélikus gyakorlatunk következetes abban, hogy nincs a lelkészek között hierarchia. Ezért nincs külön esperes- vagy püspökszentelés, csupán iktatás. Ezért nincsenek függetlenített esperesi és püspöki állások, hanem mindegyikük gyülekezeti lelkészi szolgálata mellett külön megbízás alapján látja el esperesi, illetve püspöki szolgálatát. Ezt az egészséges evangélikus szemléletmódot magaménak vallom, s ennek szellemében szeretnék ezután is munkálkodni.

Püspöki koncepcióm

1Kor 3,6 értelmében elődeim munkáját folytatva, arra építve kívánom végezni szolgálatomat, tudva, hogy más az ültető, más az öntöző, de azt is, hogy a növekedést Isten adja.

Megválasztásom esetén a püspöki szolgálat három területén lenne érezhető változás.

a) *Egység a sokszínűség megőrzésével.* A püspöki szolgálat nevesített feladatai között szerepel az egyház egységének őrzése. Nem áll szándékomban a saját véleményem másokra erőltetése és az enyémtől eltérő vé-

lemények elhallgattatása. Az egységet nem egyszínűsítéssel szeretném elérni. A különböző kegyességi színek és vélemények jelenléte egyházunkban nem hiba, hanem evangélikusságunk jellemzője és gazdagsága. Azon viszont munkálkodni fogok, hogy a különböző egyházi érdekcsoportok, klikkek béküljenek meg egymással, és éljenek testvérként, mert a veszekedés nem az evangélikusságunkból fakad!

Reformátor eleink jó és megvalósítható receptet hagytak ránk. A lényegi kérdésekben kell egységre jutnunk, a kevésbé fontosakban pedig megélhetjük a szabadságot.

b) *A bizalomban rejlő erőforrások mozgósítása.* A bizalom erőt ad. Még egy kamasz is másként viselkedik, és máshogy fejlődik, ha a szülei bizalmát érzi, mint ha ott állnak a sarkában, folyamatosan figyelik, ellenőrzik, retorziókkal fenyegetik. A bizalom az egyházban is erőforrás. Erőt ad vezetőknél és vezetetteknek, gyülekezeteknek és lelkészeknek is. Az egyház bizalom nélkül nem életképes.

c) *Takarékosabb gazdálkodásra kell törekedni.* Nincs igazuk azoknak, akik a pénzügyi kérdések felvetését a teológiai gondolkodástól idegennek mondják. Jézus maga állította tanítványai elé a hadba vonuló király és a toronyépítő ember képét. A mindenkor tanítványoknak igenis mérlegelniük kell, hogy terveik emberileg, anyagilag és más szempontok alapján megvalósíthatók-e, illetve hogy a rendelkezésre álló javak mennyire szolgálják Isten ügyét.

Elkötelezett vagyok az iránt, hogy az egyház a kapott lelki és anyagi javakkal jól sáfárkodjon. Meggyőződésem, hogy ez a legbeszédesebb teológia.

A fenti tervek nemcsak megvalósíthatóknak, de megvalósítandóknak is tartom. Ha azt szeretnénk, hogy egyházunk a jövőben is Isten élő egyházaként éljen, akkor mindenképpen. Függetlenül attól, hogy ki lesz a püspök.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket! Erős vár a mi Istenünk!

■ SZEMEREI JÁNOS

Száz éve született D. dr. Pröhle Károly

Egy „hívő aszkéta” teológiai öröksége

Utóljára, immár közel hat évvel ezelőtt, 2005. május 31-én a kelenföldi templomban, ravatalánál szólhatam Pröhle Károlyról, az akkori felkérésnek megfelelően, elsősorban ökumenikus tevékenységét méltatva.

Most, amikor születésének centenáriumát ünnepeljük, nem emlékezni szeretnék rá, ahogy egy halott professzor szoktak tanítványai kedves nosztalgiával visszagondolni. Nem emlékeim között kutatok, mert az emlékezés erősen szubjektív műfaj, memóriánk meglehetősen szelektív. Vannak, akik csak a szép-re hajlandók emlékezni, mások pedig a múlt sötét árnyainak feltárásában látják küldetésüket.

Úgy döntöttem, hogy itt és most, első rendben, maga az ünnepelt szolgáljon meg közöttünk. Legfőbb ideje, hogy egyházunkban újra szót kapjon Pröhle Károly ma is élő, pozitív értelemben provokáló teológiai öröksége.

Tekintettel arra, hogy az Evangelikus Hittudományi Egyetemen, egyházunk jelenlegi és jövőbeli lelkészei, teológiai tanárai és vezetői előtt szólhatok, Pröhle Károlynak az őket, azaz minket kereső és reménység szerint megtaláló, sőt eltaláló mondataiból kívánok idézni.

Elsőként az 1968–69-es tanévet megnyitó dékáni beszédének néhány mondatára figyeljünk. Már a cím is sokatmondó: „Jövők, reménységünk, hivatásunk”. Az első alcím pedig már-már profétai ihletettséggel: „A 2000. év felé”.

„A közvetlenül előttünk álló évtizedre előretételek tervezés nem a reménytelenség, a hitetlenség jegyében folyik... Éppen azért, mert hiszünk Isten ígéreteiben, és reménykedünk ezek beteljesedésében... foglalkozunk azazal a kérdéssel, kik és hogyan veszik át tőlünk azt a szolgálatot, amit az Úr Jézus Krisztustól kaptunk... Akiket most tanítunk és nevelünk, akiket elindítunk, azok fogják előreláthatólag az egyház szolgálatát végezni – emberi számítás szerint – legalábbis 2000-ig. Amikor a szemükbe nézünk, és vizsgáljuk, hogyan fogják megállni helyüket, amikor kollokvátumok és vizsgáztatunk, azt kérdezzük magunkban, hogy visznek-e magukkal valamit, ami az egész életre jó, még a 2000. esztendőben is. De magunkat is vizsgáljuk: a múltból hozott tapasztalunk gátolja vagy előre viszi-e őket, és a jövőbe mutat-e az, amit mi tudunk és hiszünk, vallunk és adunk?”

Meggyőződésem, hogy ezeknek a kérdéseknek az őszinte megválaszolása ma éppoly aktuális és megkerülhetetlen, mint negyven éve... De hasonlóan frissnek az ugyanezen tanév végén elhangzott dékáni jelentés gondolatai is. A cím ebben az esetben is meghatározó intonáció: „A megtérés evangéliuma – tisztán és igazán”.

Meglepő kérdéssel indít Pröhle Károly: „Lehet-e még komolyan venni a kereszténységet?... Sokszor az az érzésem, hogy most már nem is arról van szó, hogy az egyházat a vádlatok padjára ültetik, hanem nem is érdeklő már az embereket a kereszténység elhúzódó pere a világgal... Én azonban a kereszténység kritikájából sokkal többet hallok ki az elsőprő itéletnél. Annak a hangját hallom az emberi szóból, aki így kezdett prédikálni: »Térjete meg, és higgyetek az evangéliumnak!« Rögtön hozzáteszem, a reformáció hangját is hallom belőle, mert az is így indult: »A mi urunk és mesterünk, Jézus Krisztus, amikor ezt mondja: Térjete meg, azt akarja, hogy a keresztények egész élete megtérés legyen!« Így kezdődik a 95 tétel, amely ezzel világgá röpitette, és minden időkre érvényes elvként deklarálta, hogy az egyháznak nem

reformokra, nem javítgatásra, hanem reformációra van szüksége, és ez a reformáció nem más, mint az egyház megtérése... Hangsúlyozom: evangélium, örömhír ez, mert kétségbeesés és dezertálás helyett egy másik utat, a megújulás lehetőségét nyitja meg... Aki az Istenhez tér meg, annak a világban és a világgal való aktivitásra is meg kell térnie. A modern világ felénk forduló kritikája és igénye kötelez minket. Általa maga Isten hív arra, hogy lépünk rá a megtérés, a megújulás, a reformáció útjára, mert egyedül csak így ad jövők egyházának.”

D. dr. Pröhle Károly

reformokra, nem javítgatásra, hanem reformációra van szüksége, és ez a reformáció nem más, mint az egyház megtérése... Hangsúlyozom: evangélium, örömhír ez, mert kétségbeesés és dezertálás helyett egy másik utat, a megújulás lehetőségét nyitja meg... Aki az Istenhez tér meg, annak a világban és a világgal való aktivitásra is meg kell térnie. A modern világ felénk forduló kritikája és igénye kötelez minket. Általa maga Isten hív arra, hogy lépünk rá a megtérés, a megújulás, a reformáció útjára, mert egyedül csak így ad jövők egyházának.”

Apropó, reformáció! Amikor szeretném komolyan felkészülni az ötszáz éves jubileumra, éppen a legjobbkor jelent meg a *Hitből élünk* című kötet, amely válogatás Pröhle Károlynak a reformációval kapcsolatos írásából. (...) Igencsak szükségünk van Pröhle Károly önvizsgálatra indító, provokatív gondolataira. Nem egyszerűen az ő emlékének, hanem egyházunk ma élő és a közeljövőben szolgálatba lépő nemzedékének is tartozunk azazal, hogy ezt a teológiai örökséget, amely most még sok tekintetben cserépedényekbe van rejtve, valóban közkinccsé tegyük. (...)

S végül legyen az utolsó szó ismét az ünnepelté, aki immár a rendszerváltás hajnalán, 1990-ben a következőképpen látta az evangelikus teológia és lelkészképzés helyét és szerepét a magyar felsőoktatásban: „Az evangelikus teológia helyét és szerepét a felsőoktatásban és a tudományos világban az fogja döntő módon meghatározni, hogy sikerül-e hívő és tudós teológusokat odaállítani. Nem könnyű feladat ez, mert kevesen vannak készen, és hamarabb felépül egy felhőkarcoló, mint kifejődik egy tudós teológus. Ehhez a hívő aszkéták szívóssága kell. Tudom, hogy vannak ilyenek a fiatalok között.”

Akik tanítványként személyesen ismerhettük Pröhle Károlyt, jól tudjuk, hogy ő valóban a hívő aszkéták szívósságával tanított minket. Nemcsak szavaival, írásaival, de egész életével. Istennek adunk hálát érte!

■ GÁNC S PÉTER

A Dies Academicuson elhangzott előadás rövidített változata

„Felfedeztette velünk a Szentírás üzenetének gazdagságát”

A múlt század negyvenes éveinek vége felé szokatlanul megnőtt a hallgatók száma az evangelikus teológián. Ennek főleg két oka volt. Egyrészt a tanulmányi évek számát ekkor emelték négy évről öt évre, így egy évfolyammal többen tanultak egyszerre. Másrészt a lelki ébredés hullámverése sok fiatalat indított a lelkészi szolgálatra. A hallgatók többsége a szolgálni vágyás belső tüzevel kezdte tanulmányait, és indult az egyre bizonytalanabb perspektívájú jövő felé. Erre a bizonytalanságra utalt az 1953-ban végzetek búcsúüzeneténél *Veöreös Imre* hasonlata: „Van úgy, hogy néha leszáll a köd... az ember életében is. ...néha különösen sűrű köd vesz körül, és nem látunk előre.”

A szolgálatra ilyen helyzetben készülő és induló nemzedék teológusait kellett Pröhle Károlynak hasznos útravalóval ellátni. A sok kiváló professzorunktól szerzett tudás mellett a tőle tanultak azért hagytak mély nyomot akkori tanítványaiban, mert a gyakorlati tanszék tanáraként azokat a tárgyakat tanította, amelyekre a lelkészi szolgálatban naponta szükségünk volt: a homiletikára, katechetikára, poimenikára és liturgiára.

A szolgálatban eltöltött évtizedek tapasztalatával a hátam mögött megpróbálom összegezni: mi az, amit tőle tanultunk-tanultam?

***

Pröhle Károly megtanított *Isten szemével látni a világot és az embereket*. Azt a látást igyekezett erősíteni bennünk, hogy ez a világ, amelyben élni és szolgálni fogunk, *Isten világa*. Benne Isten uralkodik. Gyakran még a keresztény ember számára is nehezen ismerhető fel Isten rejtett uralma. Pedig Isten Úr, nem a világi, gyakran pejoratív értelemben, hanem ahogyan az *Ótestamentum* és az *Újtestamentum* tesz róla bizonyoságot: hatalmát szeretettel gyakorolja.

A teremtettség és a megváltás jogán minden ember Isten gyermeke, akik hozzá tartoznak, rászorulnak Isten megismerésére. Ezért a lelkész és az egyház szolgálatának horizontja tágabb a gyülekezet határánál. Tehát a szolgálat megkeresztelték és meg nem keresztelték felé egyformán kötelez. A világ nem hívő és hitetlen emberekre oszlik, hanem Istent ismerő, Istent tudatosan vagy öntudatlanul kereső és istenhíányukat istentagadással leplező emberekre. Isten nagyságának ez a felismerése szolgálatunk folyamán sok félelmet, görcsöt oldott fel bennünk.

***

Felfedeztette velünk a Szentírás üzenetének gazdagságát.

Mint a gyakorlati tanszék professzora szigorúan vette a homiletikai és katechetikai gyakorlatokon való részvételt. A szemináriumi dolgozatokat nemcsak megíratta velünk, hanem egy-egy budapesti gyülekezetben el is kellett mondani őket. Bírálatában mindig szigorú volt. Néha méltatlankodva megjegyeztük: „Pröhlének senki nem tud hibátlan dolgozatot írni.”

A dolgozatoknál ragaszkodott a Szentírás szövegének pontos értelmezéséhez. Ragaszkodott a bibliai szöveg minél alaposabb megértéséhez, az összefüggések felismeréséhez,

ahogyan egy-egy textus a Szentírás egészének üzenetébe beágyazódik. Így fedezte fel az ember a Szentírás szövegének gazdagságát, s tanult meg teológus módon gondolkodni.

A prédikáció – de még a gyermekbibliaköri szolgálat – pontos, logikus felépítését is megkívánta tőlünk. Az a nemzedék, amelyik akkor tanult a teológián, ma is tudja: az igehirdetés mondanivalóját egyetlen mondatban össze kell tudni foglalni. Ez nem cím, hanem mondat: lehet állító, kérdő vagy felszólító. Talán nem hangzik el szó szerint a prédikációban, de az igehirdetőnek tudnia kell, hogy mit akar mondani. A bevezetés arra szolgál, hogy rávezessen a mondandó aktualitására. A prédikáció pontjainak pedig egymáshoz kapcsolódóan kell kifejtenuük az ige üzenetét. Így a hallgatók könnyebben megjegyezhetik az igehirdetés mondanivalóját.

Úgy tanultunk, hogy a színvonalas szolgálatot indokolja az Írás, illetve Isten iránti tisztelet, a hallgatók megbecsülése, de erre ösztönöz az a külső tényező is, hogy az egyház szolgálatok sok helyen templomi istentiszteletre vagy gyülekezeti hitoktatásra korlátozódott.

***

Nemcsak a Szentírás üzenetének pontos értelmezésére és tolmácsolására hívta fel a figyelmet Pröhle Károly, hanem az ige mondanivalójának hogyanjára is. Szolgálatra való készülé-

Sárkányné Horváth Erzsébet

semben végigkísért az a mondata, amelyet *Arany János Toldijából* idézett: „Repül a nehéz kő: ki tudja, hol áll meg? / Ki tudja, hol áll meg s kit hogyan talál meg?” Így nem szabad prédikálni. Az ige tolmácsolásánál nemcsak a szöveg pontos értelmezésére kell figyelni, hanem a hallgatókra is. Ahhoz, hogy ne vaktában dobjam el a „követ”, ismerni kell az ige hallgatóit.

Jól érzékeltette velünk, hogy már a mi szolgálatunk idején sem a régi egyházi hagyományokban nevelkedett hallgatóság ült a szószékeink alatt. A tudomány és a technika ugrásszerű fejlődése megváltoztatta őket. Kitágult a látókörük, ismereteik gazdagodása gyakran kritikussá tette őket az istentiszteleten elhangzottakkal szemben. Az igehirdetőnek ezt a megváltozott embert komolyan kell vennie. Tudását, eredményeit nem szabad lebecsülni, hanem ezek tiszteletben tartásával kell bemérni a „dobás” helyes irányát. Csak akkor érhetjük el őket, ha próbáljuk megérteni kérdéseiket, és az ige fényében segítünk a válaszok keresésében. Mindez nem lehetséges személyes kapcsolatok kiépítése nélkül.

***

Tőle tanultuk a gyülekezet tanításának fontosságát.

Egyszer kezdő lelkész korunkban szolgált gyülekezetünkben. Férjem panaszkodott a presbitereire: jelentéktelen dolgokon akadékoskodnak, nem ismerik fel a gyülekezeti munka lényegét. „Azért vagy itt, hogy megváltoztasd őket!” – válaszolta rá a professzor, akinek gyülekezeti lelkész korából sok hasonló tapasztalata volt.

Különböző adottságú gyülekezetekben szolgálva megtapasztaltuk, hogy szívós munkával nevelhető, megváltoztatható a gyülekezet. Azok a presbiterek, akik egy-egy presbitéri gyűlésen nemcsak a napi gondokról hallanak, pénzügyekről tárgyalnak, hanem a Szentírás és az egyház tanításával is ismerkednek, idővel a lelkésznek hasznos segítői lehetnek a gyülekezet lelki építésében.

A közösség hitbéli nevelésének azonban nem csak a gyülekezet építése szempontjából látta jelentőségét. Egyre világosabbá vált, hogy sokak számára már „magas” lett a templom küszöbe, nem tudtak átlépni rajta. Kérdéssé lett: hogyan lehet eljuttatni hozzájuk az ige üzenetét nem a megszokott, kultikus formák között? Így fogalmaztuk meg: az egyháznak „a háztetőkről való prédikálást” kell gyakorolnia. Ezt az egyház a hívő gyülekezeti tagjain keresztül tudta csak végezni, akik hitbéli ismereteik birtokában vagy annak megfelelő magatartással (életfolytatással) az evangélium hírvivői lehetnek nem keresztény környezetükben.

***

A mi nemzedékünket a liturgiára is Pröhle professzor úr tanította, és évtizedeken keresztül az általa összeállított *Agendát* használtuk.

Napjainkban sok vita folyik a liturgiáról. Vannak, akik ragaszkodnak a régi rendhez – megszokták talán –, mások igazodni kívánnak az idők változásaihoz. Ebben a kérdésben én nem vagyok illetékes állást foglalni. Két szempontból azonban ma is érvényes, amire a liturgiával kapcsolatban a professzor úr tanított. Az egyik: a rend és a fegyelem a liturgia végzésében. A rendnek és fegyelmezettségnek kell jellemeznie mind a liturgus magatartását, mind az istentisztelet menetét. Ezzel tartozunk Istennek és az istentisztelet hallgatóságának. A másik: a közös liturgia az egyház egységét szimbolizálja és erősíti...

Kis szörványgyülekezetben szerzett tapasztalatom megerősítette bennem ennek igazságát. Gyülekezeti kirándulások alkalmával a tagok mindig szívesen vettek részt másutt is az istentiszteleteken. Otthonosan érezték magukat, amikor felfedezték, hogy a Deák téri, pécsi, zuglói gyülekezet istentiszteletén ugyanaz a rend, mint Csengődön, Kaskantyún vagy Páhin.

Befejezésül: kívánom, hogy a mostani teológusnemzedék is – hosszú szolgálati évei után – tudjon hálával és szeretettel gondolni professzoraira, ahogyan mi emlékezünk előttünk járt tanítóinkra.

■ SÁRKÁNYNÉ HORVÁTH ERZSÉBET

A Dies Academicuson elhangzott előadás rövidített változata

NOVELLAÍRÓ-PÁLYÁZATUNK ANYAGAIBÓL

Válasz

A férje az előszobában várta.

– Jó időzítés! Sürgősségi ellátásra van szükségem – mondta.

– Mi történt?

– Baleset – felelte a férfi, letekerve hüvelykujjáról a rászorított véres papír zsebkendőt, miközben befelé mentek. – Az öcséd hozott haza? – kérdezte.

– Ki más?

– Be se köszönt?

– Ül le! Szorítsd el! Előbb le kell törölnöm.

– Megsértődött?

– Csodálkozol? Különbem nem hiszem, csak nem akart megint vitakozni.

– Akkor ne próbáljon állandóan megtéríteni... Au, ez csíp!

– Az ünnepi istentiszteletre hívott. Biztosan nem fájt volna, ha eljössz! Az ujjad mindenestre nem vágod el.

– Az éjjeli lámpa zsinórját akartam megtoldani, hogy elérjen a konnektorig. Így én is olvashatnék esténként. Ne olyan szorosan!

– Rendben, kész vagy! Van is valami, amivel kezdhetsz az olvasást, ha befejezted a lámpát.

– Köszönöm, nem kellene a hívó könyveitek!

– Ez speciál a gyerekevelésről szól...

– Jó, majd megnézem. Most bekötöm a zsinórt, már megblankoltam a végét – mondta felállva a férfi.

– Nem várhatja ez holnapig? Vasárnap van!

– Persze, Isten napja... Nézd, ha ő létezne, és azt akarná, hogy az emberek higgyenek benne, úgy jelenne meg, hogy mindenki lássa és felismerje. Amíg nem látom az égen tűzes harci szekéren állva, vagy tudom is én, hogy, vagy nem tesz csodát velem, addig nekem nincs Isten!

– Kérlek, ne kísérsd őt! – szólalt halkan a felesége.

– Én nem akadályozom a személyiség kiteljesedését, nem korlátozom a lelkiismereti szabadságod, vagy értsd, ahogy akarod – folytatta ő is csendesebben. – De te is hagyd engem békén! A világ mindig is vallásos volt. Az egyik ezt tanítja, a másik azt. De végül mind meghalunk, bárholgy éltünk is, és még senki nem jött vissza, hogy elmondja, mi van a halál után.

– De igen! – vetette közbe a nő, ám a másik nem hallotta.

– Lehet pokol, lehet paradicsom, lehet visszatérés is, de szerintem nincs semmi. Én az otthonunkkal akarok foglalkozni, hogy itt legyen jobb nekünk!

Most végre odalépett, és megölelte. Az asszony sóhajta hozzásimult.

– Mennyi időre van szükséged? – kérdezte aztán. – Ebédelni szeretnék.

– Igyekszem.

A továbbiakban nem beszéltek a dolgról. Valójában alig beszéltek. Miután ettek, a nő elmosogatott és elpakolt, majd egy tányér süteményt vitt a szomszédba. Hetente ránézett ugyanis az öregekre. Később hallgatott valamit, míg a férje a másik szobában tévézett.

Amikor a férfi felébredt, csend volt, csak a konyhából szűrődött be valami zaj.

Egy fickó kávézott az asztaluknál.

– A civilizáció áldása és átka... – mondta fesztelenül. – Finom, frissítő, de az ember könnyen a rabjává válhat, és rámehet az egészsége. Az pedig drága kincs! Higgye el, én tudom!

– Ki maga? Mit keres itt? Hol a feleséged?

– A nevem Lázár. A párja az öccséhez ment, hogy kiöntse neki a szívét.

– Hogy kerül ide? Ők küldték?

– Nem, bár van közük hozzá, hogy itt vagyok. Az imádságaik miatt jöttem. Isten üzenetét hoztam magának!

– Isten üzenetét! Szórakozik velem?

– Szó sincs róla! Ő szeretne közelebb kerülni önhöz.

– A feleséged gyülekezetébe tartozik? Vagy valami másik társasághoz?

– Amint már említettem, Isten megbízásából jöttem.

– Hát persze... Nézze, Lázár úr, nem veszek semmit, és nem lépek be sehová. Elnézést, ha kissé nyers vagyok, de általában rosszul ébredek. Tehát ha másban nem segíthetek, nem tartóztatom tovább!

– Értem. Vehetek még egy kekszet?

Nem várta meg a választ. Megtömté a zsebét, majd felállt, és az ajtónál termett. Nem ment oda. Az egyik pillanatban még az asztalnál volt, a másikban a konyha túlsó végén. A férfi pislogva bámult.

– Nos, a levelét mindenestre itt hagyom – mondta az idegen. – Olvassa el!

Az inge alól egy csomagot húzott elő. A pultra tette, azután intett egyet, és így, felemelt kézzel eltűnt.

A férfi nyelt egy nagyot, és a csomagra nézett. Amikor lehántotta az olcsó, barna papírt, egy kis fekete könyvet tartott a kezében.

– Na ne! – mondta, de azért kinyitotta.

A helyiséget azonnal aranyló derengés töltötte be, amely a könyvből áradt. A lapjai ragyogtak. Az első oldalon bíborszínű fényben izzó szavakat látott: *Örök szeretettel szeretlek, azért vonlak magamhoz hűségesen!*

Megszédült. A szobába támolyogva az ágyba dőlt, arcát a hűvös párnába nyomta.

– Lehetetlen... – motyogta. – Nem volt itt senki! Nincsen senki és semmi. Nincs pokol, én nem mehetek oda... Lehetetlen!

Amikor a felesége hazaért, kimerülten aludt.

– Ezt a Bibliát a földön találtam – mondta később az asszony. – Szerintem nem az enyém.

Ő nem felelt, csak a könyvre meredt. Amikor a nő kinyitotta, semmi sem történt. A férfi csupán a saját nevét pillantotta meg ismerős kézírásal odakanyarítva. Dünnyögött valamit, és elfordult.

■ BONTA ZSOLT

REMÉNYIK SÁNDOR

A feltámadt Lázár litániáiból

1
Könyvek rohannak rám és kiabálnak:
Lapozz, lapozz,
Ezeroldalakat,
Rohanjon szemed, mint a gyorsvonat,
Pótold, pótold
Napot alatt
Az éveket, az évtizedeket,
Az ó s az új világot:
A mulasztottakat!

Látások jönnek, édesen gyötörnek,
Szünetlen kavarnak,
És könyörögnek,
És parancsolnak:
Véss a kőbe minket,
Minket, minket,
Hamar, hamar,
Megoldatlanul ne hagyd titkainkat,
Elillanni ne hagyd a ritka kincset.
Mit fogtál eddig? Csak cigányhalat.
Most jönnek a mélytengeri halak,
Aranyhalak.

És jönnek élők, jönnek emberek
S szólnak: szeress, szeress,
Hisz nem szeretted eddig sohasem,
Mindent szeress és mindenkit szeress,
Olyan édes az emberszerem,
A minden-szeremem.

Olyan nyirkos, hűvös a sírverem.
Ott feküdtél te ki tudja, mióta,
Mit tudsz te róla,
Mit tesz égni, fájni,
Ujjongani,
Örökkévaló társakra találni?
Egy kicsi népről levenni az átkot,
Vagy tartani, feltartani
Erős karral a süllyedő világot?

És jönnek a halottak,
Az én halottaim.
Mint nyírfa lombja éjjel, úgy susognak:
Eljöttünk a könnyeid megkeresni,
A könnyeiddel tartozol nekünk,
Most, hogy már sírni tudsz.
Holt szempillád alól
Nem bírtak kibuggyanni.
A halott nem tud halottat siratni.

Könyvek, látások, lelkek, emberek,
Elevenek, halottak:
Az Istenért, mit tegyék veletek,

Mit tegyék hamarabb,
Hogy álljak ellent,
Vagy hogy engedjek ennek a rohamnak?
Megálljatok,
Ne rohamozzatok,
Olyan gyenge vagyok.

Ki tudja, meddig feküdtem a sírban?
Csak most támadtam fel.
A semmi és az üresség után
Most perzselőn a Minden rám lehel.
Egy percre még megálljatok,
Mert különben az élet küszöbén,
A fényben és örömben
A boldogságtól összeroskadok.
S nem támaszt az Úr másodszor is fel.

2
Uram, aki feltámasztottál,
Te látod rajtam
A síri golycsokat.
Ím, könyörögve kérlek,
Ne engedd, hogy elbízam magamat,
S elkápráztasson nagy kerted, az élet.
Nagyon mélyről jövök,
Nagyon bűnös vagyok,
Nagyon tied vagyok.
Nagyon-nagyon hatalmadban vagyok.
Kis fényes porszem a sötét világon.
Kis gyertyaláng roppant karácsonyfádon –
Csak ez vagyok.
Megtapasztaltalak,
Tudom, ha akarod,
A sorssal vagy önnön bűnös kezemmel
Kis lángomat, ahogy meggyújtottad –
Elolthatod.

3
Nem.
Ez még nem nyugalom.
S nem a Te békességed ez a láz.
Égig repít, és sárig lealáz,
De még nem a tied,
Nem a Te erősséged ez a láz.

Én nem tudom,
Csak Te tudod a jót.
Az örökkévalót.
Az egyesegyedül nekem-valót.
Pihentess el magadban,
S ha túlhangos vagyok:
Tedd rám a hangfogót.

HETI ÚTRAVALÓ

„Jézus így szólt a tanítványokhoz:
»Most felmegyünk Jeruzsálembe, és az
Emberfián beteljesedik mindaz, amit
a próféták megírtak.«” (Lk 18,31)

Ötvened hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi figyelmeztetnek: a ke-

reszt felé tartó Urunkat követve jussunk el a lelki vak-ságból Isten műveinek látására, az isteni bölcsességre! „Áldott legyen az Úr neve örökkön-örökké, mert övé a bölcsesség és az erő.” (Dán 2,20; LK) Kérd őt: „Légy nékem kőszálam, én Istenem!” (GyLK 691) Azért jött Jézus, hogy megkeressen, s életét adja váltságul sokakért. A böjt kapujában először szólt nyíltan haláláról és feltámadásáról, de tanítványai akkor ezt nem értették; mégis azóta is követésére hív: „Ha valaki énutánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztjét, és kövessen engem. (...) Mit használ ugyanis az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?” (Mk 8,34-36) Dr. Luther szerint: „Odáig kell eljutnod, hogy azt tudd mondani: »Ó, Uram, bárcsak méltó volnék rá!« A kereszt dicsőségét szívedben kell érezned; hogy halát tudj adni Istennek a szenvedésért, mint aki örvendezve kész keresztre, halálra. Ez a kereszt megszenteltetése.” Az imitatio Christi, az Úr követése: mindannyiunk küldetése! Pál erre a legkiválóbb utat a szeretet himnuszában mutatja meg, mert „a szeretet soha el nem múlik. (...) Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet” (1Kor 13,8,13); – „mert Isten szeretet” (1Jn 4,8). Jézus ítéletet mond Jeruzsálem felett, mivel elutasították őt: „...de nem akartátok! Íme,

elhagyottá lesz a ti házatok.” (Lk 13,34-35) Húshagyókedden így tanít: „Rávehetnétek-e a násznépet, hogy böjtöljön, amíg velük van a vőlegény? De jönnek majd napok...” (lásd Lk 5,34-35) Hamvazószerdán kezdődik a nagyszombatig, negyven hét-

köznapon át tartó böjti idő. Urunk tanácsa: „Amikor pedig te böjtölsz, kend meg a fejedet, és mosd meg az arcodat, hogy böjtölésedet ne az emberek lássák, hanem Atyád...” Lehetne ez a mennyei kincsek gyűjtésének áldott ideje; „mert ahol a kincsed van, ott lesz a szíved is” (Mt 6,17.21). A Seregek Ura kedve szerint való böjt ez: „szeretettel és irgalmasan bánjatok egymással! (...) és ne tervezetek egymás ellen magatokban semmi rosszat!” (Zak 7,9.10) Ez az isteni bölcsesség, ha felismerjük: Jézus az örök Vagyok; ő Isten, az Atyától jön, hozzá megy: „amikor felemelitek az Emberfiát, akkor tudjátok meg, hogy én vagyok (...). Amikor ezeket mondta, sokan hittek benne.” (Jn 8,28.30) Ám Bélsaccar tette a böjt s az isteni bölcsesség ellenpéldája; lakomáján istenkáromlás és bálványok imádása folyt: a templomi aranyedényekből „itták a bort, és közben dicsőítették az aranyból, ezüstből, rézből, vasból, fából és kőből csinált isteneket.” Ezért Isten számba vette, megmérte őt; könnyűnek találta, s felosztotta királyságát, és „még azon az éjszakán megölték Bélsaccart” (Dán 5,4.30). Ám minket még az Úr „Jézus hív: »Jertek énutánam! / Hűségesen kövessetek! / (...) Vegyétek föl kereszteteket! (...) // Kövessük őt, a drága Mestert!” (EÉ 438,1.5)

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

Vágyódás a tavasz után

„Az eget hirdetik Isten dicsőségét, kezének munkájáról beszél a menny. (...) Elindul [a nap] az ég egyik szélétől, átível a másik széléig, nincs rejtve melege elől semmi.” (Zsolt 19,2.7)

Türelmetlen vagyok. Úgy várom már, hogy végre tényleg, igazán beköszöntsön a tavasz. Az a tavasz, amelynek napsugarai már képesek felmelegíteni az ember arcát, és azt súgják a fülébe: hamarosan megszabadulhatsz mindattól, ami beborít és megkötöz, a lelki és a valóságos nedves-nehéz kabátoktól, szúrós-hosszú sálaktól. Mert a télutó testileg és lelkileg is megviseli az embert.

Legyen már vége ennek a télnek, ennek az átkozott időnek, ennek a rosszkedvnek, ennek a fűtési szezonnak, ennek a hidegnek! Főleg a hidegnek. Aggódó szülők vitatják meg napról napra, hogyan és miből fizetik ki a gázszámlát, ha továbbra is ennyit kell fűteni.

És közben a „lelki meleg” is nagyon fogy. A karácsonyi családi meghittség emléke már nem tart soká. Nemcsak a valóságos lakásokban, hanem a lelki szobákban is úgy kellene egy kis meleg végre!

E. H. Erikson írja valahol: „Minden ember a gyerekszobából indul.” Eszembe jutnak régi emlékeim. A gyerekszobánkban egy óriási sárga csempés cserépkályha adta a meleget. Ha igazán hideg volt, édesanyám odatartotta elé a paplant pár pillanatra, és azzal borított be minket. Nemcsak a jó meleg paplan volt az, ami meleget hozott ezekben a pillanatokba, hanem az anyai gondoskodás, a törődés is.

A katolikus egyházban 2011 a család éve, és ennek szívből örülök. Beleláttam ugyanis mostanában egy-két „lelki gyerekszobába”. Körbevezettek bennük olyan gyermekek, akik megbíztak bennem annyira, hogy megmutassák, milyen az idő náluk. És én nagyon fáztam. Dühös voltam és csalódott. Pontosan azt éreztem, mint „a mai fiatalok”. Azok, akiktől többet várnánk el, akik bárcsak olyanok lennének, mint mi voltunk annak idején, akik nem tudják, mit illik és mit nem – és akik nem tudják, mi a melegség. De vajon honnan tudnák? Tőlünk?

Kedves Istenünk! Te minden tavasszal újjáteremtetted a világot és vele együtt valahogy minket is. És ezt már alig bírjuk kivárni. Arra vágyunk, és azt kérjük: hozd be tüzedet hozzánk! Hozd be napsütéssel, hozd be sugárzó szeretettel! Melegítsd fel lelki gyerekszobáinkat – függetlenül attól, hogy ebben a szobában mi olvassuk a mesét, vagy nekünk olvassák. Ne hagyj, hogy csalódottak és dühösek legyünk, vagy hogy csalódásra és dühre adjunk okot. És kiváltképp ne hagyj, hogy féljünk a kihunyó melegtől.

■ SIMON ATTILA

Névjegy: Simon Attila

Ami bennem van: evangélikus lelkész nagypapámtól a lelkési szolgálat hitelé, katolikus apámtól az ökumenikus szemlélet, a világ legjobb édesanyjától a szeretet. Keresztülszüleimtől a gondoskodás, testvéreimtől az összetartás, feleségemtől a szerelem és a türelem, négy gyermekemtől a játék. A zenéből az igazi érzelmek, a természettudományokból – főként a biológiából – Isten végtelen csodálata, a kétkezi munkából a feladhatatlan őszinteség. A teológiából a bátorság, a pedagógiából a nyitottság, a mentálhigiénéből a tettekrevalóság. Ez (volt) a harmincadik megunt telem, ebből az ötödik az aszódó evangélikus gimnázium iskolalelkészeként.

OSZTOZÓ

Farsang farka, böjt kezdete

Húzz bele, ha bulizni akarsz, hisz az idej – igen hosszúra sikeredett – farsangból már csak néhány napunk van! Ha nincs programod a „farsang farkaként” is emlegetett, böjt előtti néhány napra, vedd rá a családod egy mohácsi kiruccanásra.

Tudtad, hogy a dél-magyarországi város télűző szokását, a busójárást 2009-ben az UNESCO Abu Dzabiban rendezett ülésén felvették az emberiség szellemi-kulturális örökségének reprezentatív listájára? Március 6-án – a város soknyelvű és -kultúrájú hagyó-

vízre a telet jelképező koporsót. A húshagyókeddig tartó programsorozat mindezekén kívül számos érdekességet kínál. Érdemes ezekért ellátogatni Mohácsra, de legalábbis a www.mohacsibusojaras.hu oldalra.

Ha pedig már inkább a böjtre koncentrálnál, feltétlenül látogass el a Magyar Nemzeti Galériába, ahol már csak április 19-ig látható együtt Munkácsy Mihály monumentális *Krisztus-trilógiája*. Az *Ecce Homo* a debreceni Déri Múzeum, a *Krisztus Pilátus*

előtt soha be nem mutatott vázlatokat is láthatsz a kiállítóteremben.

A tárlat honlapján a galéria munkatársai így fogalmaznak: „A művek már-már valóság sugárzásának titka, hogy Munkácsy tapintható közelségbe hozta a Megváltót, s a szemlélő közönséget bevonta a krisztusi szenvedéstörténetbe. Egy olyan modern Krisztus-képet teremtett, amely a modern, egyre kifinomultabb ingereket kereső ember igényeire volt szabva. Egyszerre nyújtott tehát vallásos élményt és szellemi élvezetet.” Ha pedig március 19-én délután 3-kor tekinted meg a trilógiát, nem más lesz a kísértés – rendhagyó tárlatvezetés keretében –, mint dr. Fabiny Tamás püspök és dr. Finta Gergely orgonaművész.

Százhuszonnyolc éve alakult meg a mai KIE jogelődje, a Magyarországi Keresztény Ifjúsági Egyesület, amely éppen húsz évvel ezelőtt szerveződött újjá. Igen, ők azok, akik a Szélrózsán finom kávéjakkal és kedvességükkel fűszerezik meg a délutánokat. Van tehát ok az öröme és a hálaadásra. Március 12-én 10 órától főhadiszállásukon, a balatonyöröki Sóvárban tartanak istentiszteletet az évforduló apropóján.

■ – JENŐ –

FOTO: LUKACS GÁBI

mányához méltó – nemzetiségi táncfesztivállal ünnepelnek a mohácsiak. Délután indul a busófelvonulás, hogy aztán kora este szabadtéri táncházba torkollják. Ekkor bocsátják

előtt a kanadai Art Gallery of Hamilton, a *Golgota* pedig Pákh Imre amerikai magyarműgyűjtő tulajdona. A kiállítás jelentőségét az is növeli, hogy ezúttal nyilvánosság

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

Tiszta szív, tiszta divat

► **A lélek szépsége és a külső ápoltság nem egymást kizáró fogalmak. Nem kell előnytelen öltözködéssel elrejtünk a szépségünket ahhoz, hogy hiteles keresztény életet éljünk. És fordítva: lehetünk divatosak úgy is, hogy közben a hitünkéről is bizonyosságot teszünk. Hogy miként, arról – nőnap közeledtével – a Regnum Christi (Krisztus Királysága) katolikus lelkiségi mozgalom támogatásával működő Pure Fashion Magyarország divatmisszió vezetőjével, Sági Júliával beszélgettünk.**

össze. A gondolkodásunk – hogy lányként, asszonyként milyen értékeket képviselünk, és milyen életcéljaink vannak – és a megjelenésünk egyaránt meghatározza, hogy nő-

iesnek látnak-e bennünket az emberek. A testtartásunk, a mozgásunk, az arckifejezésünk, a gesztusaink, a beszédmódunk, a másokhoz való odafordulásunk mind-mind „árulkodnak” rólunk. Éppen ezért a képzéseinken a divattörténeti előadás, az öltözködési, sminkelési, hajápolási foglalkozások mellett például beszédtechnika- és etikettórákat is tartunk.

– Mindenkinek más színek, fazonok állnak jól, és az aktuális trend is folyamatosan változik. Bizonyára vannak azért általános érvényű „típek” is.

– Manapság a nő sokak szemében árucikk, egy darab hús. A reklámok jó része is ezt a szemléletet tükrözi. Az utcán sétálva is azt látom: sok nő arra törekszik, hogy úgy öltözködjön, hogy minél keveseb-

például mindig ügyeljünk arra, hogy ne látszon ki a melltartónk pántja vagy az alsóknk szegélye. Az átlátszó, illetve a túl feszes, a vonalainkat szorosan követő ruhadaraboknak sem vagyunk hívei. A hasat, derekat szabadon hagyó viselés pedig nemcsak hogy nem ízléses, de tévíz idején egészségügyi szempontból sem ajánlatos; egy súlyosabb megfázás akár meddőséget is okozhat. Alapszabály, hogy mindig az évszaknak, az alkalomnak, az életkorunknak és az egyéniségünknek megfelelően öltözködjünk.

– A saját stílus megtalálása, kialakítása felnőttként sem egyszerű – legalábbis a magazinokból és a televízióból mint-hal mindenhol ugyanolyan (mű)nök köszönnének ránk. Egy-egy különösen is extrém megjelenésű személy láttán pedig sokszor sóhajtottuk fel: ez azért már túlzás.

– Istennek terve van azzal, hogy milyen adottságokkal születünk. Ha ezt képesek vagyunk szeretettel elfogadni, akkor a legjobbat hozhatjuk ki magunkból, akár a természetünkről, akár a külsőnkől van szó.

Nőként számtalan eszköz áll rendelkezésünkre ahhoz, hogy kihangsúlyozzuk az előnyös vonásainkat vagy korrigáljuk apróbb szépséghibáinkat. Ne tévesszük azonban szem elől, hogy a kevesebb mindig több! Ha például iskolába megyünk, bőven elég egy

FOTO: PURE FASHION

bet takarjon el a testéből – és aztán csodálkozik, hogy a férfiak nem a lelkét, a személyiségét „értékelik”...

kis alapozó a bőrhibáink, a pattanásaink elfedésére, esetleg egy kis szempillaspirál a tekintetünk kiemelésére; az erősebb sminket hagyjuk meg kivételes alkalmakra.

Ha túl feltűnő a frizuránk, ha túlzásba visszük a sminket, ha túl sok ékszert aggatunk magunkra, vagy ha ne adj’ Isten átszabtuk a testünket, akkor a figyelmet már a külsőségekre akarjuk irányítani, nem pedig a lényegre, ami – pontosabban: aki – esetünkben Jézus Krisztus. Ha mi magunk szerethetőek vagyunk – vagy azzá válunk a hit segítségével –, illetve szeretni tudunk, akkor Krisztust is vonzóvá tudjuk tenni a többi ember számára. Ez a misszió lényege: továbbadni a hitet, hirdetni az evangéliumot a tanúságtételünkkel, az életünkkel – ezen belül akár azzal is, hogy ápolts és igényes megjelenésünk is azt tükrözi: Isten gyermekei vagyunk.

■ V. J.

A programról bővebben a www.purefashion.hu oldalon olvashatnak.

mélyes hittükért és annak megéléséért, felvállalásáért is meg kell küzdeniük. És hogyan a kislányokból tinédzserekké, majd a húszas évekre ifjú hölgyekké válnak, azzal is szembeesülnek: akárcsak férfiak, úgy nőnek lenni is – felelősség.

– Mit értünk azon, hogy nőiesség?

– A nőiesség – csakúgy, mint a férfiaság – nem egy tulajdonság meglétét jelenti, hanem az összképet, amely sok apró részletből tevődik

Van egy öltözködési útmutatónk a szolid, visszafogott eleganciához. A tanácsainkat figyelembe véve a lányok csinosak és divatosak lehetnek anélkül, hogy kihívó módon – például túl mély dekoltázzsal, extra rövid szoknyácskával – közszemlére tennék azt, aminek rejtve van a helye. A legfontosabb talán az – és ezt a törekvéseink között külön is hangsúlyozzuk –, hogy a felférnemünk nem válhat a felsőruházatunk részévé, ezért

Egy könyv, amely átformál

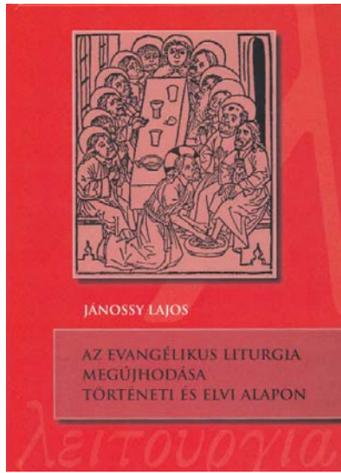
Hallottál-e már arról, hogyan tartották istentiszteleteiket az őskeresztények? Tudod-e, hogy mai istentiszteletünk első része, az igeliturgia az ősi zsidó templomi, zsinagógai hagyományokra vezethető vissza? Tanultál-e valaha arról, hogy mit értett *Luther Márton* a misén, és mit nevezett tévántánításnak benne a Szentírás alapján? Foglalkoztál-e már azzal a kérdéssel, hogy milyen értékes és káros hatások érték az egyház istentiszteleti életét az elmúlt évszázadok alatt?

Miközben örvendetes módon egyre többeket foglalkoztat egyházunkban az istentisztelet ügye, egyre többen fogalmazták meg véleményüket e kérdésben – talán még mindig kevés az ismeretünk az istentiszteletről ahhoz, hogy szubjektív gondolatainkon kívül érdemben is legyen róla mondanivalónk.

Ezért hiánypótló a közelmúltban megjelent kötet, *Jánossy Lajos Az evangélikus liturgia megújódása történeti és elvi alapon* című munkája, melyről azonnal el kell mondani, hogy egy közel nyolcvan évvel ezelőtt megjelent könyv második kiadása. Aktualitásából azonban mit sem vesztett az elmúlt évtizedek alatt.

A szerző a mű bevezetésében megismerteti az olvasót a liturgia alapjaival, szakkifejezéseivel, rámutat arra, hogy evangélikus egyházunk számára mennyire kiemelten fontos az istentisztelet és az azon való „értető” részvétel, hiszen *Ágostai hitvallásunk* éppen abban határozza meg az egyház lényegét, ami az istentiszteleten történik: „Az egyház a szentek gyülekezete, amelyben az evangéliumot tisztán tanítják, és a szentségeket helyesen szolgáltatják ki.” (CA VII. cikk)

Ezért mutatja be Jánossy a liturgia történetét a kezdetektől. Megismerteti a liturgia keleti és nyugati formáival, érthetően magyarázza el a középkori torzulásokat és azok okait, bemutatja a *Luther* által összeállított latin és német istentiszteleti rendeket, és emellett, hogy a magyar liturgikus változásokra is kitér, kitekint a skandináv országok istentiszteleti formáira. Lenyűgöző az a tudás és elkötelezettség, amellyel az evangélikus istentiszteletet, illetve fejlődését bemutatja.

Megtanít arra, hogy a racionalizmuson felnőtt gondolkodásunkkal szakíthassunk, és úgy lássuk az istentiszteletet, mint amelynek „élető ereje és legfőbb cselekvő alanya maga az élő Údvözítő, az egyház feje”. Ahol nem csupán a lelkész prédikációja hangzik, hanem az Isten élő szava, ahol nem csupán hirdettek Isten bűnbocsátó kegyelme, hanem ténylegesen megtörténik a bűnöktől való szabadítás, ahol nem csupán

emlékeznek az utolsó vacsorára, hanem Krisztus teste és vére rendszeres táplálékává válik a keresztény ember hitének.

Megtanít arra, hogy az istentisztelet nem szokások ismétlése, hanem esemény: találkozás Krisztussal a testvéri közösségben. Ünnepe, melyet a tanítvány együtt tölthet Mesterével és Urával. Hálaadás (eucharisztia), mellyel betöltekezve indulhat a keresztény ember a hit harcának színterére, a hétköznapokba.

A szerző lelkesedése magával ragadja az olvasót, az ő szívügyévé teszi az istentiszteletet, és szinte egészen biztos, hogy aki elolvassa a kötetet, már a következő vasárnapon más füllel hallgatja az igét, más lelkülettel éneklé dicséretet és mondja az imát, és sóvárogva várja, hogy Krisztus teste legyen ételvé, vére legyen italává az úrvacsora szentségében.

A szép küllemű kötet második kiadásának megjelenését a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület és a Fraternitás Lelkészgyűlés tette lehetővé.

■ ISÓ DOROTTYA

Jánossy Lajos: Az evangélikus liturgia megújódása történeti és elvi alapon. Második, átdolgozott kiadás. Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület – Fraternitás Lelkészgyűlés, 2010. Ára 1490 forint. Kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.), a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1052 Budapest, Deák tér 4.), valamint a Veszprémi Evangélikus Egyházközség lelkészi hivatalában (8200 Veszprém, Kossuth u. 4.).

Hogy unokáink is tudják...

Gerey Ernő (1862–1945) emlékére

► **Gondolatainkban Wittenberg, a vártemplom, a reformáció és Luther összetartoznak. E szavakat olvasva kinek ne jutott volna eszébe a 95 tétel? De vajon hányan tudják, hogy annak a bizonyos vártemplomnak a kicsinyített – és persze egyszerűsített – mása Magyarországon is megtalálható? Szolnokot – ahol ez a kedves épület áll – jóval kevesebben kapcsolják Wittenberghez. És talán még nehezebben találunk olyat, aki még a templom tervezőjének, Gerey Ernőnek a nevét is ismeri. Pedig több templom tervével is megajándékozta egyházunkat. Halálának évfordulójához közeledve emlékezünk meg róla.**

különösen is kedves volt számára, s amelynek szentelésekor már hetvenestendős volt. E templomok közül az egyik sajnos már nem áll: a vécésit elsodorta a háború, 1944-ben a németek felrobbantották. Gerey Ernő ugyanennek a szomorú viharának az utolsó hulláma idején, 1945. március 2-án, a város vészterhes ostroma alatt hunyt el Pasaréten. Az akkor uralkodó viszonyok miatt nem volt rá mód, hogy végső nyughelyén temessék el. Otthonának kertjében *Sztehlo Gábor* szolgálatával vettek tőle búcsút.

Az elmúlt év szeptember 17-én hamvait fiának sírjába helyeztette át a család, a Farkasréti temetőbe (43/2 tábla, 160. sír). Az istentisztelet többek között az tette különlegessé, hogy a szolgálatot Gerey Ernő dédunokája, *Dorn Réka* lelkész végezte férjével, *Nagy Zoltánnal*. A szűkebb család generációkon át megőrizte a lelki-szellemi örökséget. A tágabb családban, az egyházban is emlékezünk hálával Gerey Ernőre.

■ Gerey Ernő unokáinak – *Dorn Vilmosné Gerey Gyöngyvérnek és dr. Gerey Magdolnának* – az összeállítását felhasználva készítette: GYŐRI PÉTER BENJÁMIN

Gerey Ernő Kassán született 1862-ben, felvidéki cipster evangélikus, polgári kereskedő családban. A rajzolás és a kövek már korán érdekelték. Fialt fiúként építőmesterek mellett dolgozott. 1885-ben szerzett diplomát Bécsben, *Theophil Hansen* professzor Művészeti Akadémiájának építészeti szakán.

Budapesten élt élete végéig. A Magyar Államvasutaknál, építészeti területen dolgozott, vasúti főtanácsosként ment nyugdíjba. Hosszú évekig volt a Deák téri evangélikus gyülekezet presbitere. Számátalan építészeti pályázaton vett részt, így például a fásori evangélikus gimnázium tervpályázatán is. A bírálóbizottság – bár nem öt bíza meg a végleges tervek elkészítésével – munkájának bizonyos részeit figyelemre méltónak ítélve kiemelte.

Többnyire neogótikus stílusban készített templomtervei közül a következők valósultak meg: Kondoros (1904), Érsekújvár (1905), Zalaegerszeg (1907), Muraszombat (1910), Vecsés (1930) és Szolnok (1932).

A szolnoki tehát az utolsó, amely

Zárszámadás és gyülekezeti jövőkép

Gyülekezeti tisztségviselők találkozója Gyónon

► **A hagyomány az hagyomány: február 26-án ismét a gyóni gyülekezet vendégszeretét élvezték a Dél-Pest Megyei Egyházmegye pénztárosai és más tisztségviselői. A bő félszáz résztvevő – közöttük jó néhány lelkész – Krámer György esperes Kol 3,17 alapján tartott áhítata után látott munkához.**

A pénztárosok, könyvelők és számvéköszéki munkatársak *Dobrovolni Máté* megyei számvéköszéki elnök és *Vadkerti Miklósné* megyei pénztáros vezetésével azokkal az aktuális feladatokkal ismerkedtek, amelyek a közeli zárszámadással és költségvetés-készítéssel összefüggésben merülnek fel.

Eközben a felügyelők, gondnokok – és további érdeklődők – a következő évben sorra kerülő általános tisztújítással kapcsolatos teendőkről hallhattak.

Elsőként *Erdélyi Csaba* irsai lelkész, megyei jelölőbizottsági elnök állt az egybegyűltek elé. Vetített képes előadásában az alapfogalmaktól egészen az új presbitérium beiktatásáig szinte minden fontos részlet előkerült. A hallgatóság kérdései bizonyították a téma aktualitását, a megbeszélés szükségességét.

Krámer György esperes azt a javasolt feltételrendszer ismertette, amelyet az egyházmegye presbitériuma a gyülekezeteknek ajánl. Szó esett a presbitériumok létszámáról, de arról is, hogyan célszerű felállniuk e testü-

leteknek ahhoz, hogy a két nem, illetve a különböző korosztályok egyaránt képviselthez jussanak. Az esperes hangsúlyozta: fontos, hogy a presbitériumokban tükröződjön az adott gyülekezet összetétele, megjelenjenek szakmai és szociális jellemzői.

A gyülekezetek jövőképének felvázolását jelölte meg első számú feladatként *Bak Péter* egyházmegyei felügyelő. A presbiterek és munkatársak kiválasztásának már e jövőkép ismeretében kell megtörténnie, mérlegelve, hogy a jelöltek milyen mértékben járulhatnak hozzá a megvalósításához. Ehhez a munkához többféle elemző eszköz áll a gyülekezetek rendelkezésére.

A résztvevők mind az előadások közben, mind később számos előre-

mutató hozzászólással és kérdéssel segítették elő a megbeszélés sikerét.

Jóval a déli harangzó után szolgálták fel a gyóni asszonyok az izletes és bőséges ebédet, utána pedig Bak Péter gondolatébresztő vitaindító előadása következett *Gyülekezeti építés és misszió* címmel. A né-

mutató hozzászólással és kérdéssel segítették elő a megbeszélés sikerét.

Jóval a déli harangzó után szolgálták fel a gyóni asszonyok az izletes és bőséges ebédet, utána pedig Bak Péter gondolatébresztő vitaindító előadása következett *Gyülekezeti építés és misszió* címmel. A né-

mutató hozzászólással és kérdéssel segítették elő a megbeszélés sikerét.

Jóval a déli harangzó után szolgálták fel a gyóni asszonyok az izletes és bőséges ebédet, utána pedig Bak Péter gondolatébresztő vitaindító előadása következett *Gyülekezeti építés és misszió* címmel. A né-

mutató hozzászólással és kérdéssel segítették elő a megbeszélés sikerét.

A nagyon jó hangulatú együttlétet *László Milán* házigazda lelkész imádsága és áldása zárta.

■ B. P.

HIRDETÉS

Tisztelt Olvasóink és Előfizetőink!

Tavaly decemberben – az előző évek hasonló jellegű kezdeményezéseinek eredményességét látva – újra meghirdettük támogatói akciónkat. Mint ismeretes, (újra) azt kértük előfizetőinktől: ha módjuk van rá, az előfizetési díjnál nagyobb összeget juttassanak el kiadónkhoz, hogy a befolyt összeggel támogatni tudjuk azokat az olvasóinkat, akik számára az előfizetés anyagi nehézséget okozna.

2011. február 20-ig 95 befizetésből kaptunk nagyobb összeget a szükségesnél; az összegyűlt támogatás 193 343 forint volt.

Köszönjük mindazoknak a támogatást, akik fontosnak tartották, hogy lapunk lehetőleg minden régi olvasójához eljuthasson az idén is.

***

A 2010. november 28-i *Evangélikus Életben* nyereménysorsolást hirdettünk azok között, akiknek 2011. január 6-án, vízkereszt ünnepén érvényes *Evangélikus Élet*-előfizetésük van.

A sorsolás nyertese *Milichovszkiné Szalai Ilona* tordasi előfizetőnk. Nyereménye: másodmagával térítésmentesen tölthet el egy hétvégét (péntek vacsorától vasárnap ebédig) a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. Gratulálunk!

KENDEH K. PÉTER, a *Luther Kiadó* igazgatója

Evangelikus Élet

Sokszinű
Evangelikus Élet
– azoknak szerkesztve,
akiknek fontos...

2011-ben is változatlan – példányonként 250 forintos – áron!

HIRDETÉS

Boldogok, akik láthatják!

Már konkrét formát öltöttek az Ökumenikus Tanulmányi Központ ez évi első tervezett bibliaismereti látogatásának részletei. Ezúttal a Szentírás utolsó könyvében, a *Jelenések könyvében* felsorolt hét kis-ázsiai gyülekezet helyszíneit keressük fel. Ezek a helyeken alakultak ki a 3–5. században a kereszténység ősközösségei, és az ott lezajlott zsinatok vetették meg a ma már az egész lakott földön elterjedt egyházak alapjait. A szerző, János apostol boldognak mondja a könyv olvasóit (vö. Jel 1,3), de boldogok lehetnek a látogatók is.

Időpont: május 19–27. (9 nap, 8 éjszaka).

Nyugat-Törökország a jelenleg forrongó arab világban továbbra is biztonságos és kényelmes feltételeket teremt a látogató keresztény csoportok számára. Az izgalmas történelmi helyeknek – közöttük Rodostónak, II. Rákóczi Ferenc fejedelem egykori száműzetése helyszínének – a felkeresése gazdagító lelki élményt ígér.

Az ez évi második látogatást *Jézus nyomában* címmel a Szentföldre, a mai Izraelbe tervezzük szeptember 7. és 15. között.

Mindkét útról részletes tájékoztatást nyújt a jelentkezőknek az Ökumenikus Tanulmányi Központ (cím: 1114 Budapest, Bocskai út 15. III. em. 3.; telefon: 1/466-4790; e-mail: tanulmanykozpont@gmail.com) vagy Gimesi Zsuzsa lelkész (telefon: 70/508-7624; e-mail: ssnngms@citromail.hu). Várjuk szíves érdeklődésüket.

HIRDETÉS

Missziói pályázat

A Magyarországi Evangélikus Egyház Evangélicizációs és Missziói Bizottsága pályázatot ír ki az evangélikus gyülekezetek és egyházmegyék missziói munkájának támogatására.

Pályázni lehet missziói programok vagy missziói kiadványok megjelentetésének a támogatására. Előnyben részesülnek azok a pályázatok, melyek evangélicizációs és missziói tartalmat hordoznak. (Az ifjúsági munkát a gyermek- és ifjúsági osztály által kiírt pályázat segíti.) A benyújtott pályázatokat a fent említett bizottság delegált tagjai bírálják el. A támogatottak listája az *Evangelikus Életben*, az Evangélikus Missziói Központ honlapján és a *Fraternet* levelezőlistán is megjelenik. Az eredményről külön értesítést nem küldünk.

Pályázati keret: 3,5 millió Ft.

A legmagasabb megpályázható összeg: 90 ezer Ft.

A pályázatok beérkezési határideje: március 31.

Kifizetés, átutalás: április vége

Pályázni csak hiánytalanul kitöltött hivatalos űrlapon lehet, amely az Evangélikus Missziói Központ honlapjáról (<http://misszio.lutheran.hu>) és a *Fraternet* levelezőlistáról letölthető. Az űrlap az Evangélikus Missziói Központ címén is igényelhető: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38., e-mail: evmis@lutheran.hu.

Szabálytalanul kitöltött űrlapokat és határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el. Azok a gyülekezetek nem pályázhatnak, amelyek az előző év(ek)ben nem számoltak el a pályázaton nyert támogatásról.

A pályázatot a fenti címre kell beküldeni. Aláírt és lebélyegzett pályázatot szkennelve is elfogadunk.

Ha a pályázó a kapott összegről nem számol el, a következő években nem pályázhat, és a támogatást vissza kell fizetnie.

A pályázattal elszámolni 2011. december 20-ig kell. Az elszámolás tartalma: beszámoló a megvalósult programról/kiadványról és a(z) össze-sített) számlák másolata. Az elszámoláshoz űrlapot nem küldünk. Az elszámolást az Evangélikus Missziói Központba (1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38.) kell eljuttatni.

Istentiszteleti rend • 2011. március 6.

Ötvened vasárnap (*Esto mihi*). Liturgikus szín: zöld. Lekció: Lk 18,31–34; 1Kor (12,31)13,1–13. Alapige: Péld 3,5–12. Énekek: 441., 503.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Balicza Iván; II., Húvösvölgyi út 193., Fébé de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Sztojancovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv.) Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4. de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv., családi) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; de. 11. (úrv., kantátazenés istentisztelet) Cselocszky Ferenc; du. 6. (orgonazenés áhítat) Smidélus Gábor; VII., Városligeti fasor 17. de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Szabó Bertalan; IX., Haller u. 19–21., I. emelet de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; Gát u. 2. (katolikus templom) du. 6. (vespera) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. (úrv.) Kovács Áron; Kerepesi út 69. de. 8. (úrv.) Tamásy Tamás; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) dr. Joób Máté; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. dr. Blázy Árpád; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. negyed 12. (családi) Keczkó Pál; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. (úrv.) Vető István; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. (úrv.) Vető István; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; Rákocsaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Zsíros András; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. (úrv.) Zsíros András; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Farsangkor fánkot falunk

Végéhez közeledik a farsang, amely bővelkedik a különféle szokásokban. E szó hallatán szinte mindenki előtt az álarcosbálok színes kavalkádja jelenik meg, amely már a 15. században is divatban volt. Az egyik feljegyzés szerint *Mátyás király felesége, Beatrix királynő* az itáliai rokonságától farsang alkalmából művészi álarcokat kapott. Egy 17. századbeli krónikában pedig ez olvasható: „Az ördögnek szánt ünnep ez. S úgy tetszik, mintha az emberek szégyellnék kicsapongásaikat, ezért rejtik el ábrázatukat álarc alá.”

De valójában mit is ünneplünk ilyenkor? A farsang vízkereszttől a húsvétot megelőző negyvennapos böjt kezdetéig tart. Vidámsággal kezdődik és böjttel ér véget. A farsang a tél és a tavasz küzdelmének szimbolikus megjelenítése is, a tél búcsúztatása és a tavasz várása. A népszokások is a tavasz közeledtét jelzik. Sok helyütt ilyenkor felöltöztettek egy, a telet jelképező szalmabábut, és nagy móka közepette elégették.

Egyúttal a lakodalmak időszaka is a farsang, mivel eleink úgy képzelték, mágiikus kapcsolat van az egybekelő ifjú pár és az ébredő természet között.

A farsang utolsó napját jelölő húshagyókedd a böjt kezdete. A magyar nyelv ízes gazdagságát példázza az elnevezés is: jelzi, hogy a hústelek innentől kezdve kerülendők.

FOTO: BODA ZSUZSA

Amikor elérkezett húshagyókedd, éjfélkor megkondult a harang, és intette a környék apraja-nagyját, hogy bizony vége a farsangnak. Az emberek pedig a harang hallatán abbahagyták a mulatozást, mert „be-gyött a böjt”. Másnap a hamvazó-vagy böjtfogadószerdá már a hosszú

böjt első napja. A szerdát követő csonkacsütörtök elnevezése onnan ered, hogy ezen a napon még el lehetett fogyasztani a maradékot. A szlavóniai Kórógyon ez a mondás járta: „Inkább a has fakadjon, mintsem az étel megmaradjon.”

A farsang jellegzetes étele a fánk, amelynek mágiikus erőt tulajdonítottak. A szeremégi magyarok azért sütötték, hogy „a vihar ne vigye le a háztetőt”.

Fánkot amúgy először egy bizonyos *Krapfen* nevű bécsi pékne készített, aki ugyan finom kenyeret sütött, de ez időnként kévsé készült el, s ilyenkor már morogtak az emberek a boltban. A bécsi legenda szerint ez a derék pékne asszonyosság az egyik alkalommal meguntta a zsörtölődést, és egy darab keletlen kenyértésztával célozta meg a méltatlankodó kuncsaft fejét. A rőppályát azonban nem jól mérte fel, így a tészta a sarokban lévő kályha tetején elhelyezett lábosa-pottyant, amelyben éppen zsír forrdogált. A tészta rögvést szép aransárgára sült. A bécsiek mind a mai napig *Krapfennak* nevezik ezt a finomságot. Mi pedig fánknak.

■ JEZSÓ ÁKOS

Kolozsvári bábos farsang

► **Közös farsangi mulatságot tartottak a kolozsvári evangélikus gyülekezet gyerekes családjai és a helyi angol közösség tagjai a Reményik Sándor Galériában. A február 27-i vasárnap este fénypontja a fiatalok által összeállított bábjáték volt.**

Palocsay Kisó Kata irányításával a gyerekek előadásukban Jézus példázatait keltették életre. A korabeli mesterségek bemutatásán túl a nézők láthatták és átélhették, Isten országa hogyan növekszik, hogyan győzi meg az emberi szívet Isten valóságáról, és hogy miként szüle-

tik egységes hitvallás a követők ajkán.

A jó hangulatú estén az egybegyűltek csillogó-villogó, gyönyörű álarcokat és tarka gyöngysorokat készíthettek. Amint *Terri Church* New York-i lelkészintől megtudhatták, a gyöngysorok fontos részei az amerikai farsangi hagyománynak. Játékok, vetélkedők fokozták a jókedvet, pihenésképpen pedig jóízűen fogyaszthatta mindenki a finom farsangi fánkot.

A közösen átélt öröm – reménység szerint – kovász lesz, melynek erejét a gyülekezet és a tizedik országos evangélikus bábversenyre Budapestre utazó bábosok egyaránt megtapasztalhatják majd.

■ KALIT ESZTER

A SZERZŐ FELVÉTELE

HIRDETÉS

Tisztelt Hittestvér!

A Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség egykori kedves lelkészének, *Kendeh Györgynek* emlékére könyvet akar kiadni, amelyben életét és szolgálatait szeretnénk bemutatni a jelen és a következő nemzedékeknek. E könyvben szeretnénk személyes visszaemlékezéseket is helyet adni.

Gyurka bácsi életéről áttekintést kaptunk a Zákus Médiacentrum interjú-videóján és a *Nem voltam egyedül* című Mevisz-kötetben megjelent interjúban. A jelen kiadvány predikációiból való válogatással és személyes visszaemlékezésekkel is kívánja gazdagítani annak lehetőségét, hogy találkozhassunk példamutató életével. Ezért arra kérjük, hogy ha van olyan emléke áldozatos életű lelkipásztorunkról, amelyet szívesen megosztana a gyülekezettel és a könyv olvasóival, azt írja le. Fontosnak tartunk minden személyes emléket, kedves Testvérünkét is. Kérem, juttassa el írását – e-mailben vagy papíron – március 31-ig a könyv felkért szerkesztőjéhez. Címe: *Thurnay Béla*, 2081 Piliscsaba, Széchenyi u. 19/a; telefon: 26/374-094, 20/824-4001; e-mail: thurnay.bela@gmail.com.

Tisztelettel és testvéri köszöntéssel:

a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség elnöksége és Thurnay Béla

HIRDETÉS

Reménység fesztivál – Budapest 2012

A magyarországi keresztény/keresztény közösségek és a Billy Graham Evangélicizációs Társaság együttműködésében 2012. június 1. és 3. között a Papp László Sportarénon megrendezik a *Reménység fesztivál* evangélicizációs sorozatot.

Célunk Magyarország keresztény/keresztény közösségének mobilizálása abból a célból, hogy a lehető legtöbb embert összehozzunk az evangélium üzenetének hallgatására. Lehetőséget szeretnénk adni a jelenlevőknek arra, hogy az evangéliumra válaszoljanak, személyes lelki tanácsadásban részesüljenek, és továbbirányítsuk őket valamely részt vevő egyházba/gyülekezetbe utógondozás és lelki megerősítés céljából.

Az esték fő igehirdetője *Franklin Graham* amerikai evangélista lesz. Mellette hazai és nemzetközileg ismert énekesek, zenészek, különféle szolgáltatók kapcsolódnak be a programsorozatba. A fesztivál során egy alkalmi, kétezer fős ökumenikus kórus és zenekar is szolgál majd. A *Reménység fesztivál* eseménysorozat színesíti a *Gyermekek fesztiválja* is.

A *Reménység fesztivál* a különféle keresztény/keresztény egyházak vezetőinek támogatásával, egyetértése alapján kezdeményezzük. Ugyanakkor a helyi gyülekezetek, egyházközségek, lelkipásztorok, papok és minden Krisztusban hívó ember aktív bekapcsolódásával, együttműködésével lehet csak eredményes.

Éppen ezért hívunk minden Krisztusban hívó testvért, aki társadalmunkért és a jövőért tenni akar, imádkozzon a *Reménység fesztivál*ért, és a hamarosan széles körben elinduló felkészülés során kapcsolódjon be a helyi és országos munkatársi közösségbe!

A Reménység fesztivál szervezőbizottsága

Jegyzet az erdőről

„Akácot vagy vegyes keményfát kér?” – kérdezi a telefonban a tűzifaárus. Lelkiismeret-furdalással gondolom végig a dolgot, miközben lelki szemem előtt megjelennek a tarra vágott erdők és az otthonukat veszített vadállatok. Környezettudatosság ide vagy oda: kell a tüzelő, mert a konvektorok falják a gázt, a meleget viszont ontják – az utcára. Szerencse, hogy van egy cserépkályha, amellyel rá lehet segíteni a gázfűtésre, sajnos egyik megoldás sem túl környezetkímélő.

Amíg a gázfűtés bekapcsolásához nem kell túl sok erő, egy laza kézmunkázatot is elég hozzánézni, a fa adta melegért legalább meg kell dolgozni: a fát fel kell hasogatni – apróra, hogy meggyulladjon –, aztán be kell hordani a nagyobb darabokkal együtt, időközönként meg kell nézni, nem aludt-e ki a tűz, és ezt megakadályozandó folyamatosan pakolni kell az utánpótlást a kályhába, amely pedig hálában duruzsol, a lángok fel-fellobbannak benne, és olyan jó a hátunkat melegengetni mellette...

Tudomásul kell vennünk: az erdők arra is vannak, hogy alapanyagot nyújtsanak a fa-, a papír-, a papírparnak és tüzelőanyagot a fűtéshez, ám ez utóbbinál nem ártana a mértékletesség. Hiszen amikor Magyarországon is elkezdtek biomassza-erőműveket építeni a környezettudatosság jegyében, a legrosszabb álmunkban sem gondoltuk volna, hogy bizony ezen építmények feneketlen bendője erdőket fog elnyelni, a hatalmas szállítókamionok pedig szennyezik a levegőt és pusztítják az utakat.

Ugye, nem egészen így gondoltuk, és nem ezt mondták akkor nekünk? Csak így sokkal egyszerűbb! Amióta feltalálták a motoros fűrészt, nem nagy ügy kivágni egy erdőt! De milyen sok idő, amíg megújul, amíg újra megnőnek a fák!

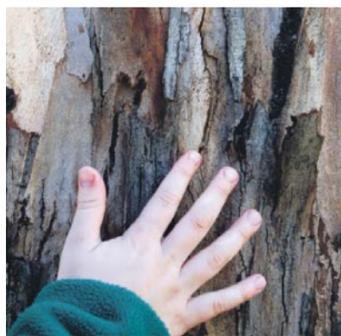
De az erdőket nem csak az ember pusztítja. Pusztítja például a globális felmelegedés is. Magyarországon minden fajunk érintett ebből a

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

szempontból, de leginkább a lucfenyők és a bükkök vannak veszélyben. Nemcsak az emelkedő átlaghőmérséklet károsítja az erdőállományt, a klímaváltozás negatív hatásai ennél

jóval összetettebbek: a viharok egyre szeszélyesebbé és pusztítóvá válnak (emlékezhetünk arra, amikor Szlovákiában néhány óra alatt hatalmas erdőségeket döntött ki a szélvihar), az aszályos időszakok gyakoribbá és hosszabbá válnak, amivel a pusztító erdőtüzek is együtt járnak.

Ezen negatív hatások következtében az erdőt alkotó fajok egyedei legyengülnek, nem lesznek képesek ellenállni a kórokozónak. Ez a folyamat ma már sajnos egyértelműen megfigyelhető a hazai luc- és bükk-erdőkben: az állományok legyengültek. A vizsgálatok azt mutatják, hogy erdeink sokkal érzékenyebben reagálnak a változásokra, tehát kismértékű változás is súlyos ökológiai következményekkel jár. Az előrejelzések azt mutatják, hogy a lucfenyő és a bükk a század második felére eltűnhet Magyarországról.

S az örök kérdés: tehetünk-e vala-

mit, hogy mindez ne következzen be? A válasz korántsem egyszerű. Mára ugyanis egyértelművé vált, hogy a klímaváltozás olyan folyamat, amely csak világméretű összefogással és drasztikus lépésekkel befolyásolható, és a várt hatások eléréséhez még így is évtizedek kellenének. A szikár tények pedig azt mutatják: még az összefogás sem sikerül... Akkor tehát?

A *National Geographic* magazin februári számában arról olvashatunk, hogy a kutatók milyen megoldásokat javasolnak a problémára: *Hódi Tóth József* kertészmérnök például már több mint egy évtizede kísérletezik más térségekből származó, szárazságot, csapadékot és fagyot egyaránt jól viselő fajokkal a Vértes lábánál lévő arborétumában, ahol a legzordabb élőhelyeket is tudja modellezni. A kísérletei azt mutatják, hogy az Amerikában őshonos jukka vagy a libanoni cédrus jól viselné a klímaváltozást. A hazánkban élő idős példányok jó szaporítóanyagot adhatnának, ilyen például az az Alcsúton található, kétszázötven éves cédrus, amelyet még *József* nádor ültetett.

Azért az illatos lucfenyő és a bükk hiányozni fog! Kár értük!

■ *Lejegyezte és a fát a tűzre tette:*
SÁNTA ANIKÓ

Kérdésünk: A 18. század végén került Magyarországra egy fajtája, amelyet a futóhomok megkötésére használtak meg egy evangélikus lelkész. Ki a lelkész, és melyik fáról van szó? A megfejtéseket a 20/824-8100-as telefonszámon várjuk; ugyanezen számra sms-ben, illetve az aniko.santa@lutheran.hu címre e-mailben is elküldhetik.

Az előző rejtély megfejtése: az „ordít, mint a fába szorult féreg” szóláshasonlatunk utal az aranyaskálra, amelynek népi elnevezése a (torportyán)féreg. Nyertesünk Veres-Ravai Ákos Medgyesegyházáról. Gratulálunk!

EVÉL&LEVÉL

Prohászka-vers helyett Túrmezei-fordítás

Tisztelt Szerkesztőség! Kedves Testvérek!

Az *Evangelikus Élet* legutóbbi (9.) számának 11. oldalán jelent meg *Prohászka Ottokár Kő az úton* című verse szép felvétellel is illusztrálva. Egy probléma van vele – Prohászka Ottokárhoz nincs köze, ugyanis ez *Maria Feesche* német költő verse *Von Wanderwegen* című kötetének (Heinrich Feesche Verlag, Hannover, 1954) 17. oldaláról.

A verset *Túrmezei Erzsébet* fordította magyarra az 1950-es évek közepén. Ez akkor nyomtatásban nem jelenhetett meg, csak a gépírásban terjesztett *Itt és most* című gyűjteménybe került be. *Túrmezei Erzsébet összegyűjtött művei* IV. kötetében a 42. oldalon azonban megtalálható ez a fordítás.

Ezzel a dologgal akkor szembesültem, amikor Erzsébet testvér halála után a Fébé-egyesület választmányja megbízott hagyatékának rendezésével, ott bukantam az ezzel kapcsolatos levelezésre. Ezzel egyébként a *Keresztyén Igazság* 2008 nyári számában megjelent írásomban is foglalkoztam.

Érdekes, hogy Erzsébet testvér is egy olvasói levél útján értesült arról, hogy fordítását – tévesen – Prohászka püspöknek tulajdonítják. Az *Új Ember* 1978. április 23-i száma is lehozta a verset mint „Prohászka Ottokár egyetlen fiatalkori versét”. Hogy ez miként jutott Túrmezei Erzsébet tudomására, azt nem tudom, de június 19-i dátummal levelet írt a szerkesztőségnek, melyben feltárta a valóságot a versről. A levél a lap július 30-i számában jelent meg.

A verset egyébként sokszor hibásan közlik. Ez alól az *Evangelikus Élet* sem volt kivétel. A vers második sorában a második szó „gátoló kő” (az eredeti versben így van); sokféleképpen szerepel, van, ahol „zárkók”-ként jelent meg. De a „gátoló kő” sem helyes. A másik apróság: a 6. sor eleje az eredeti szerint: „Se, hogy lohaszsa...”

A vers tagolása is későbbi „variáció”, mert az eredetiben nincs tagolás, hanem versszakokra bontás nélkül következnek a sorok. A versszakokra bontás okozhatta azt a hibát is, hogy a második versszak végére pont került, pedig ott vessző van, és folytatódik a gondolatmenet a 3. versszakban.

Úgy érzem, fontos, hogy az olvasók megismerjék a valóságot, ha kezükbe kerül ez a vers, főleg, ha a tiszteletre méltó püspök van szerzőként megjelölve.

A Túrmezei-versekkel kapcsolatban – bármilyen kérdésben – szívesen segítsek, ha tudok.

Egyébként hasonló esettel már más művel kapcsolatban is találkoztam. *Dr. Papp Lajos* neves szívbész gyülekezeti estéken gyakran felolvasott egy verset, melynek címe *Az én Miatyámkom*. Ezzel a verssel később nyomtatásban találkoztam mint a professzor versével, pedig a szerzője *Kányádi Sándor*.

Testvéri köszöntéssel:

HERZOG CSABA lelkész (Budapest)

Köszönjük Herzog Csabának az értékes pontosítást! Az irodalomtörténetből tudható: időnként megesisik, hogy egy-egy szöveget – akár hosszú időn át is – valódi szerzője helyett valaki másnak tulajdonítanak. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az általa említett, Az én Miatyámkom címmel az interneten is keringő szöveg. Miután szerkesztőségünk ez ügyben telefonon megkereste Kányádi Sándort, a Kossuth-díjas költőtől megtudtuk: e vers nem az ő tollából született. – A szerk.

Vérvadás úton?

Az *Evangelikus Élet* idei 8. száma a 6. oldalon közölt írásban (*Úti tünődések – Szatmárcseke felé*) „az öreg molnár” szavaként olyan mondatot közöl, amelyet egyébként vérvadás összefüggésekben hallani, és az ilyennel rokon-szenvező honlapokon lehet olvasni. Ezen túl pedig megalapozatlan, bizonyítatlan, alattomosan hangulateltelő, gyűlöletet és ellenségeskedést szító. Meggyőződésem szerint ez nem illik sem az *Evangelikus Életnek*, sem az evangélikus egyháznak a profiljába. Az egyházi (és persze a világi) sajtónak a szabadsága nem jelentheti azt, hogy minden zaggyvaságot – amit emberek gondolnak, mondanak vagy éppen hisznek – továbbadunk. Ahol egyébként gondosan ügyelnek, hogy a keresztyén szóban hová kerüljön az ipszilon, ott ezzel nem foglalkoznak?

Ez a mondat – véleményem szerint – ránk, hazai evangélikusokra is olyan árnyékot vet, amelyet nem vállalhatunk, ezért ragaszkodom ahhoz, hogy tiltakozásomat olvasói levélként közöljék a lapban, és kövessék meg az olvasókat.

REUSS ANDRÁS (Budapest)

Tisztelt Professzor Úr! Tiltakozásának természetesen helyet adunk, és azon olvasóinkat is készséggel megkövetjük, akik szerint a kifogásolt szövegrész „alattomosan hangulateltelő, gyűlöletet és ellenségeskedést szító”. Azzal, hogy a sajtószabadság nem jelentheti azt, hogy „minden zaggyvaságot” közre kellene adni, egyet is értünk. Tekintettel azonban arra, hogy többkötetes szerzőnk – Ozsváth Sándor – múlt évben történt nyugdíjba vonulásáig 29 éven át művelődéstörténész volt megbecsült tanára a debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskolának, kutatómunkájának hozadékát nincs okunk „zaggyvaságnak” minősíteni. Mindemellert tudjuk azt is, hogy vallási (faji?) előítéletességet tulajdonítani sorainak, illetve személyének legalább olyan abszurd, mintha szerkesztőségünket illetné hasonló váddal.

Hogy a Professzor úr által kifogásolt mondat hordoz-e ilyen üzenetet, annak eldöntését olvasóinkra bizzuk. – A szerk.

Íme a nehezményezett szövegrész: „Szívesen ejtőznénk a Túr partján is, a híres vízimalomnál; hogy mi a titka a megmaradásának, azt öreg molnárja csak a sokadik találkozásunk-barátkozásunk után árulta el. (A Rákosi-korszakban csupán két működő vízimalmot hagytak meg, az egyiket a Nyugat-Dunántúl, a másikat meg itt. »Tetszik tudni, a pászkához kóser liszt kellett...«)

Protestáns médiaműhely

Kérdések és válaszok a jövő egyházi médiájáról • Fókuszban az internetes újságírás
2011. március 18–20. – Berekfürdő, Megbékélés Háza
Jelentkezni a prusz@lutheran.hu e-mail címen lehet 2011. március 7-ig.

HIRDETÉS

Erőforrásaink a lelkési hivatásban

Az evangélikus Lelkészakadémia új munkaága, az Evangélikus Hivatás-gondozó Szolgálat és a Gyökössy Endre Lelkigondozói és Szupervizori Intézet szervezésében szeretettel hívunk minden érdeklődőt első tanulmányi napunkra. Időpont: március 26. Helyszín: Evangélikus Hittudományi Egyetem, 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. A nap témája: *Erőforrásaink a lelkési hivatásban*.

PROGRAM

- 10.00: Köszöntés, bevezető gondolatok – *Gáncs Péter*, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke és *Tóth János* református lelkész, a Gyökössy-intézet vezetője
10.15–13.00: Bevezető előadások
10.15–10.45: *dr. Korzenszky Richárd OSB* bencés szerzetes, a tihanyi apát-ság vezetője: *A bencés lelkiség ökumenikus távlatai*
10.45–11.15: *dr. Csepregi Zoltán*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem egyháztörténet-professzora: *Luther lelki öröksége, az evangélikus lelkiség forrásai*
11.15–11.45: *Mucsi Zsófia* református lelkész, a Kálvin Kiadó munkatársa: *Kálvin lelki öröksége, a református lelkiség forrásai*
11.45–12.15: Szünet
12.15–12.45: *dr. Nagy Zoltán* ideg- és elmegyógyász, egyetemi tanár: *Kiéghet-e a lelkész?*
13.00–14.00: Ebéd
14.00–16.30: Lelkigyakorlat: *A Csend és a Jelenlét – bevezetés a keresztyén imaformákba*
14.00–15.00: *Lénárt Viktor* evangélikus lelkész, pszichodráma-vezető, tréner vezetésével
15.30–16.30: *dr. Percze Sándor* evangélikus lelkész vezetésével
Alternatív lehetőség: Labirintus-meditáció – folyamatosan
16.45–17.45: Fórumbeszélgetés a nap tapasztalatairól és a jövő terveiről
17.45–18.00: Zárszó, útravaló áldás

További információk, jelentkezés:
Varga Gyöngyi: barakagyongy@gmail.com,
Tóth János: thjs@gyokossyintezet.hu.

HIRDETÉS

Húszéves a KIE

A Magyarországi Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) 1883-ban alakult. 1950-ben a diktatúra feloszlatta az egyesületet, amely 1991-ben alakult meg újra. Erre az eseményre, a húsz évvel ezelőtti újjáalakulásra emlékezik a KIE március 12-én, szombaton. Az ünnepség helyszíne a KIE ifjúsági konferencia-központja, a Sóvár, Balatonyörökön. Szeretnénk volt és jelenlegi tagokkal és munkatársakkal, magyarországi és külföldi vendégekkel együtt emlékezni a szép percekre, a nehéz időkre, Istenünk bocsánatát kérni elkövetett hibáinkra, mulasztásainkra, hálát adni az elért eredményekért, valamint Urunk áldását kérni álmainkra, terveinkre.

Keresünk és szeretettel várunk mindenkit, aki tag (volt), munkatárs (volt), vagy bárhogyan kötődik vagy kötődött a szervezethez, hogy vele is együtt ünnepelhessünk!

Részvételi szándéka jelzéséhez és az ünnepség részleteinek megtekintéséhez látogasson el honlapunkra: www.kie.hu.

HÍREK, HIRDETÉSEK

Március 6-án vasárnap 18 órakor Pétery Dóra orgonakoncertjére kerül sor a békásmezei evangélikus templomban (1038 Budapest, Mező u. 12.). Műsor: *J. S. Bach: Dritter Teil der Klavierübung*, katekizmuskorálók és más énekek feldolgozásai két részben. A koncert ingyenes, adományokat jó szívvel fogadunk.

HIRDETÉS

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

A rákosszentmihály-sashalmi evangélikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10–11.) minden hónap második keddjén, legközelebb március 8-án 19 órától Taizé-ima és énekegyüttlét. Minden alkalommal van igehirdetés is. Információ: <http://gyertyafeny.lutheran.hu>.

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) első félévi evangélizációs sorozatának témája: *„Örhe-lyemre állok...”* (Hab 2,1) A harmadik alkalmat március 10-én, csütörtökön 17 órakor *Őrizd és műveld – Társadalom és környezetvédelem* (1Móz 2,15; Jer 23,9–12) címmel tartják az országos iroda utcáról nyíló termében (1085 Budapest, Üllői u. 24.). Igehirdető: Balicza Iván.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

APRÓHIRDETÉS

A kelenföldi gyülekezet bérbé kívánja adni az irodák fölötti, Bocskai útra néző, 2 és fél szobás, étkezős, cirkófűtéses, felújított állapotban lévő lakását. Érdeklődni az 1/361-2159-es vagy a 20/824-2907-es telefonszámokon lehet.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Tartsátok meg a törvényt, cselekedjétek igazságosan, mert hamarosan eljön szabadságom, és nyilvánvalóvá lesz igazságom. Ézs 56,1 (Jak 3,18; Mk 8,31–38; 1Kor 13,1–13; Zsolt 62) A törvény jó. Ám erőtlén. Erőtlen, mégpedig a bennem lakozó bűn miatt. A törvény jó, mert vigyáz rám, és vigyáz a környezetemre is. Például megtiltja, hogy százhusz kilométer per órással száguldjak át az életem. Megvédi életem, s óvja az útszélen tekerő gyermeket is. A törvény jó, de erőtlén, mert valaki azt súgja fülembe: jó, falun belül ne menj százhuszszal, de hetvennél még nem lesz baj. A szűnni nem akaró kísértések ellenére is jó a törvény, mert Istentől való, s elbukásaink révén tanít. Kézen fog, és elvezet a törvényt betöltő Krisztusig, aki azt mondja: szeress, és meglátod Isten igazságát: szabad leszel.

Hétfő

Krisztus mondja: „Az Úr Lelke van énrajtam, mert felkent engem, hogy a szabadságom hirdessem a foglyoknak.” Lk 4,18 (Zsolt 88,9b–10; Lk 13,31–35; 1Sám 2,12–26) Isten Szentlelke teremtő, vigasztaló, szabadító erő. Olyan hatalom, mely hitet ajándékozva közösséggel ajándékoz meg. Jóel próféta arról jövendölt, hogy ez a lélek a fiaink és leányaink lesz, mert Isten kitölti ránk. Ezt a lelket ígérte Krisztus a magukra maradt tanítványoknak vigaszul, ez lett az övék pünkösdkor. S ezt a csodálatos isteni lelket kapták ajándékkul mindazok, akiket Krisztusban új teremtséssé szült az isteni kegyelem. Ma sokan hirdetik a szabadság ígértét, ám ahol az Úr lelke, csak ott a szabadság (2Kor 3,17b).

Kedd

Keményen megfeddett engem az Úr, de nem adott át a halálnak. Zsolt 118,18 (Róm 5,3–4; Lk 5,33–39; 1Sám 2,27–36) Amikor az élet keményen padlóra küldött, s a nagy bíró már számolni kezdett feletted, jusson eszedbe, hogy ez még nem a vég. Csak csatát veszítettél és nem háborút. Mert nem vagy egyedül a bajban. Az Úr harcol érted, erősen fogja jobbodat, s a megpróbáltatások újabb mélységeiben csak érzékenyebb, figyelmesebb és tapasztaltabbá tesz, hogy hajlandó légy végre észrevenni és elfogadni azt a megoldást, amelyet készített neked.

Szerda

Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet. Lk 19,10 (Zsolt 25,7; Mt 6,16–21; 1Sám 3,1–21) *„Az emberélet útjának felén / egy nagy sötétlő erdőbe jutottam, / mivel az igaz utat nem lelém.”* (Dante) Mint sűrű rengetegbe tévedt vándor, olyan a ma embere. Eszmék, áruk, információk rengetegében bolyong, bejárja a földi létezés mennjét és poklait. Miként a ködleppe, szmogos nagyváros levegő után kiált, úgy vágyódik az ember tiszta szóra, világos gondolatra, tiszta érzésekre és az igaz útra. Vágyódik hozzád az én lelkem is, Istenem. Találj rám, emelj fel! Vigyél tágas terekre engem. Oda, ahonnan látható az út, oda, ahonnan világos a cél. Ahol te magad vagy minden mindenkben.

Csütörtök

Isten Krisztus lábai alá vetett mindent, és őt tette mindenek felett való fővé az egyházban. Ef 1,22 (Dán 6,27; Zak 7,2–13; 1Sám 4,1–11) Napjainkban is sok támadás éri az egyházat. Ez mindig így volt. Olykor joggal, máskor igaztalanul vádolják, mert Krisztus földön küzdő egyháza erőtlenségeket is hordoz. Mint ahogy az ember karja és lába elfárad egy fárasztó napon, úgy vannak az egyháznak is erőtlenségei. Az egyház mégis páratlan ajándék Istennek. Tökéletes és szent, mert Isten szentje, a Krisztus szólal meg benne. Krisztus munkálkodik az egyházban, és ő munkálkodik a világban az egyház szolgálata által. Az egyház feje Krisztus. Dicsőségét, amelyet ma még csak a kiválasztott kevesek látnak meg, az idők végén meglátja majd minden test, minden lélek.

Péntek

Az elbizakodott ember nem őszinte lelkű, de az igaz ember a hite által él. Hab 2,4 (Mt 11,29; Jn 8,21–30; 1Sám 4,12–22) Figyeljük meg a harsány embereket. A nagyhangúakat, akik a társaság középpontjában forognak. Az erőseket, a sikereseket, a gazdagokat – csak nagyon kevés szelíd embert találunk közöttük. Az Írás az őszinte lelkűeket mondja igaznak. Ők csendesek, alázatosak: bölcsek. Bölcsek, mert tudják, hogy amijük van, az mind felülről jövő ajándék. Az a hitük élteti őket, hogy az idő és a körülmények összjátéka (vö. Préd 9,11) se lehet náluk erősebb, mert a hatalmas Isten gondjukat viseli. Mert az ember kicsi. Az Isten nagy. Örök igazság ez és a legnagyobb bölcsesség.

Szombat

Nem hagylak titeket árván, eljövök hozzátok. Mert én élek, és ti is élni fogtok. Jn 14,18–19 (Ézs 66,13; Dán 5,1–7.17–30; 1Sám 5,1–12) Elárvult a világ, s benne az ember soha nem volt még ilyen magányos. Magányos a tömegben, magányos a gép előtt ülve az általa létrehozott szép, mesterséges világban. Magányos, mert nagykorú szeretett volna lenni, ezért elengedte a gondviselő Isten kezét, s széthullni látszik körülötte minden közösség. Isten embert mentő, megtartó és vigasztaló szeretete viszont soha meg nem szűnik. Krisztusban hűséges társat adott nekünk. Olyan társat, aki megszünteti riasztó magányunk, mindent helyreállít. Visszahív az Istennel és egymással való közösségbe.

■ SZARKA ISTVÁN

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 6-ától március 13-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet közvetítése a debreceni Nagytemplomból.</i> Igét hirdet dr. Bölcskei Gusztáv püspök</p> <p>10.30 / m1 <i>Kérdések a Bibliában</i></p> <p>10.45 / m1 <i>Református magazin</i></p> <p>11.10 / m1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i></p> <p>11.30 / m1 <i>Sztehlo Gábor</i> A gyermekmentő evangélikus lelkész</p> <p>15.05 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin)</p> <p>16.00 / M. Katolikus Rádió <i>„Valaki ír a kezdeddel...”</i> Lator László versei</p> <p>21.20 / Bartók rádió <i>Az emberi hang dicsérete</i></p>	<p>5.20 / m2 <i>Hajnali gondolatok</i></p> <p>10.00 / Torony Rádió (Békés) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása</p> <p>12.25 / TV2 <i>Telitalálat</i> (magyar játékfilm, 2003) (90')</p> <p>19.00 / PAX <i>Békesség hírnöke</i> Baptista magazinműsor</p> <p>19.30 / m2 <i>A rejtélyes XX. század</i> Kun Miklós történelvi műsora</p> <p>20.40 / Duna Tv <i>A hold benned van</i> (francia–szlovák–spanyol dokumentumfilm, 2009) (54')</p> <p>21.00 / m1 <i>Éli a szerelmet</i> (amerikai film, 1994)</p>	<p>10.55 / Duna Tv <i>A világ konyhái</i> Wales</p> <p>16.30 / M. Katolikus Rádió <i>Asztali áldás (gasztronómiai magazinműsor)</i></p> <p>19.00 / Duna Tv <i>A Sipsirica</i> (magyar tévéfilm, 1980) (50')</p> <p>20.40 / Duna Tv <i>Hogy szaladnak a fák...</i> (fekete-fehér magyar film, 1966) (81')</p> <p>21.40 / m1 <i>A nő kétszer</i> (angol–amerikai film, 1998) (99')</p> <p>22.15 / m2 <i>Záróra</i></p> <p>23.20 / m1 <i>Zegzugos történetek</i> Újpest, Szent István tér</p>	<p>4.50 / m2 <i>Élő hagyomány</i></p> <p>13.00 / PAX <i>Családja (evangélikus családi magazin)</i></p> <p>13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bízunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórás</p> <p>13.45 / m2 <i>Magyar évszázadok</i> (dokumentumfilm-sorozat)</p> <p>A második bécsi döntés</p> <p>19.34 / M. Katolikus Rádió <i>Gospelkrónika</i></p> <p>20.40 / Duna Tv <i>A Budapesti</i> Filharmóniai Társaság</p> <p><i>Zenekara</i> Liszt: Les Préludes</p> <p>23.40 / m1 <i>Múlt-kor</i> (történelmi magazin)</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>5.20 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i></p> <p>8.40 / Duna Tv <i>Megyejáró</i> Nógrád megye</p> <p>14.00 / m2 <i>Sírjaik hol domborulnak...</i> Eltűnt magyar katonák nyomában</p> <p>15.06 / Hír Tv <i>Ősztön</i> (magyar dokumentumfilm, 2009) (41')</p> <p>21.00 / Duna II. Autonómia <i>Hajfa – Az élet</i> (palesztin–német–holland film, 1996) (73')</p> <p>21.00 / Duna Tv <i>Magonia</i> (holland film, 2001) (113')</p> <p>21.15 / PAX <i>Bach: c-moll partita</i> (zenei műsor)</p>	<p>14.15 / Duna II. Autonómia <i>Tálatum (portréműsor)</i> Bánffy György</p> <p>16.00 / M. Katolikus Rádió <i>Koszorúk</i> Emlékezés a 90 éve született Mészöly Miklósról</p> <p>18.15 / m2 <i>Átjáró</i> Emberek és történetek a Kárpát-medencéből</p> <p>21.25 / Duna Tv <i>A bűnbak – Gróf Esterházy</i> János vértanúsága (magyar dokumentumfilm, 2007) (38')</p> <p>22.05 / Duna Tv <i>Amerikai éjszaka</i> (francia–olasz film, 1973) (112')</p> <p>21.40 / m1 <i>Az autóversenyző</i> (francia–olasz játékfilm, 1968) (102')</p>	<p>6.50 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó)</p> <p>12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Kép-telen helyzet</p> <p>13.00 / Lánchíd Rádió (Budapest) <i>Hittel és gitárral</i> Keresztény kortárs zenék</p> <p>14.40 / m1 <i>Magyarország.</i> Az MTV turisztikai magazinja</p> <p>18.25 / m1 <i>A fekete város</i> (magyar tévéfilmsorozat, 1971) (59') 1. rész</p> <p>22.40 / m1 <i>Nagyszínpad</i> (koncertfilm)</p> <p>23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló.</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.radio17.hu)</p>	<p>6.00 / Tenkes Rádió (Siklós) <i>Lélekhangoló.</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.tenkesradio.hu)</p> <p>7.15 / Mária Rádió <i>Ökumenikus lapszemle</i></p> <p>8.08 / Vörösmarty Rádió (Székesfehérvár) <i>Lélekhangoló.</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.vorosmartyradio.hu)</p> <p>9.00 / Lánchíd Rádió (Budapest) <i>Hitvilág</i> A történelmi egyházak magazinja</p> <p>9.00 / M. Katolikus Rádió <i>Derűs matiné</i> Bachtól a Beatlesig a muzsika hangjaival</p> <p>12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó)</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusselet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). Rovatvezetők: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszamba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

